DIUINA QUAEDAM S. EPHRAEM OPERA MILLE DUCENTIS IAM ANNIS E SYRA IN...

Efrem santo (santo), Pietro Francesco Zini

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT EMANUELE
14
18 A
14

DIVINA QVAEDAM S. EPHRAEM OPERA

MILLE DVCENTIS IAM ANNIS E SYRA IN GRAECAM LINGVAM,

NVNC AVTEM E GRAECA in Latinam uersa.

PETRO FRANCISCO ZINO Veronensi interprete.

VENETIIS.
APVD FRAN. RAMPAZETVM.
M D L X I.

OPTIMO AC SAPIENTISSIMO VERONAE PONTIFICI D. HIERONYMO TRIVISANO.

PETRVS FRANCISCVS ZINVS S. D.

N MAXIMA & incredibili illa lætitia, quam patria mea celebri Ciuium atque ordinum omnium gratulatione, præ se tulit, cũ te sibi à PIO IIII PONTIFICE OPT. MAX. ex lectiſsimo totius Reipub. Venetæ nobilitatis flore, datum eſſe ſponſum atque paſtorem intellexit: ego ſummum animi mei gaudium tantiſper cœlare conſtitui, dum ſanctiſsimum quẽdam ſenem, qui multis iam ſeculis penè mutus ac ſordidus in tenebris iacebat, excitarem: ut à me latinè loqui edoctus, & ueſti-

mentis paulo elegantioribus exornatus, tibi meo nomine gratularetur. Hic est Ephræm ille, quem Nisibis clara Mesopotamiæ ciuitas genuit: Edessa Diaconum habuit: Græcia suspexit: uniuersa Christiana Resp. est admirata. Hunc Basilius Magnus unicè dilexit. Hunc D. Gregorius Magni Basilii Frater luculenta ac bene longa oratione summis laudibus in cœlum extulit. Huius doctrina tā pia, tam syncera, tam dulcis, tam grauis, atque frugifera ab omnibus semper est habita, ut eius opera mille ducentis iā annis è Syra in græcam linguā conuersa post sacrarum scripturarū lectionē B. Hieronymus in Ecclesijs legi consueuisse testetur. Per hūc ego diuinū senē ad te, pater optime, tanquā ad numen aliquod (quādo tu hac Diœcesi Dei personā ac

uicē geris) gratulabundus & supplex accedo. Ad Deū autē qui adeunt, & donare, & petere aliquid consueuerunt. Dono igitur tibi non aurū, nō gēmas, aut aromata, cuiusmodi munera Regina Saba attulit Salomoni: Sed cū uidua illa paupercula ueluti minuta duo, quæ tu pro eximia animi tui magnitudine auro, & gēmis, & aromatibus antepones: nēpe præclara ac diuina quædā huius uiri sanctissimi Ephræm monumenta, quibus & tu nō mediocriter delecteris, & gregis filiorum'q; tuorū animi ac corda, quæ uiua ueri Dei sunt tēpla, decorentur, & bonus, ac suauis odor fiāt Deo, & Angelis, & hominibus. Atq; hoc quidē est munusculum nostrum. Quod si tibi, ut spero, & opto, nō ingratū accidisse, & prodesse cæteris intellexero: alia cōplura tum eius

dem auctoris, tùm aliorũ Sanctorũ opera, quæ ſingulari humanitate nobiliſsimi atq; ornatiſsimi uiri ANTONII GIBERTI græcè ſcripta apud me conſeruantur, labore ac ſtudio noſtro in lucẽ latina prodibunt. Quod autẽ abs te peto, eiuſmodi eſt, ut & tibi largienti, & accipiẽti mihi, patriæq́; meæ, atq; ipſi Deo ſit futurũ longè gratiſsimum: nimirũ, ut ſpõſam ipſam tuã, quæ & pulcherrima eſt, & tui, in quo uno uirtutes omnes amabili quodam manſuetudinis ac morum ſuauiſsimorũ uinculo coniunctas cernit, amãtiſsima, quemadmodum amas, conſtanter ames: ut eam nullo unquam tẽpore deſeras: ſed præſens ómni officio, ac pietate, & amore perpetuo cõplectare. Vale. Ex Oppido Lonati VIII Kal. Iulij M D L X I.

INDEX EORVM, QVAE HOC volumine continentur.

EX LIBRO B. HIERONYMI DE scriptoribus Ecclesiasticis.

PHRAEM Edessenę Ecclesię Diaconus, multa Syro sermone composuit, & ad tantum uenit claritudinem, ut post lectionem Scripturarum publicè in quibusdam Ecclesiis eius scripta recitentur. Legi eius de Spiritu Sancto græcum uolumen, quod Quidam de Syriaca lingua uerterat, & acumen sublimis ingenii etiam in translatione cognoui. Decessit sub Valente Principe.

Plura de hoc Sancto Viro in fine uoluminis leges.

DIVINA QVAEDAM S. EPHRAEM OPERA MILLE DVCENTIS IAM ANNIS E SYRA IN GRAECAM LINGVAM, NVNC AVTEM E GRAECA in Latinam uersa.

PETRO FRANCISCO ZINO Veronensi interprete.

Animi sui timorem explicat.

GO EPHRAEM peccator, & in certamine spiritali, in quo propter negligentiam meã assiduè uincor, ignauus ac piger, uobis, strenui pugiles, & Dei amantissimi fratres, ingentem animi mei timorem, qui me miserum, & superbum, atque insipientem, ac desidem die quodã inuasit, uolo commemorare. Sedebam solus, tuto, & amœno, ac sublimi quodam in loco: & inanes huiusce mundi sollicitudines, tumultus, perturbationesq;

mecum ipſe tacitus reputabam: conſiderans, quomodo uita noſtra uelut umbra pertranſeat, & tāquā curſor uelociſsimus fugiat, ac matutini floris inſtar marceſcat. Et cum dolore ac gemitu dicebam: ignauia, & negotiis, atque cogitationibus inutilibus diſtracti, quomodo ſeculum hoc prætereat, ignoramus. Hæc mecum ipſe cogitans, oculos in cœlum ſuſtuli. & ſtupore quodam affectus, tanquam extra me attonitus hæſi, magnaq; formidine totus horreſcens, cordis oculis Dominum ſumma in gloria ſedentem uidi, & animam meam ſic alloquentem: Cur, ò anima cœleſtem thalamum tuum immenſa lucis & gloriæ pulchritudine illuſtrem, contemnis? Cur, ſponſa mea, odio proſequeris me puriſsimum ſponſum tuū atque immortalem? Cur ea deſpicis bona, quæ ego tibi, in lumine uitæ præparaui? Cur te à me per occupationes uanas, & turpes cogitationes alienaſti? Cur, ò anima, cum omni ſtudio & gaudio aduentum meum ſedula non expectas? Cur, cum lampade tua non uigilas, anima, uocem illam ut audias: Ecce ſpōſus uenit, exite obuiam ei cum lætitia? o anima, cur decoram ueſtem ad nuptias tibi parare nō feſtinaſti? Cur, cum gaudio in cœleſtem & ſanctum thalamum non ingrederis? Cur, odiſti me, qui bonus ſum, teq; à morte in uitam uindicaui? Ego, anima, mortem obii, ut te mihi ſponſam aſciſcerem. Ego, ampliſsimum tibi regnum hæreditarium acquiſiui. Ego, anima, omnia mea bona tibi, ut Rex præbui. Ego propter te factus ſum homo, ut uitam tuam liberarem à corruptione. Ego, anima, cunctis operibus meis ſalutem tuam anteposui. Ego thalamum tibi in cœlis inſtruxi, Angelisq; præcepi, ut in eo coram te miniſtrarent. Tu autem, anima, me cœleſtem ſponſum, & incredibilia, quæ tibi paraui, bona contempſiſti. Quem porrò prætuliſti mihi, qui miſerationibus meis genus humanum ſeruaui? Quis pater uitā lar-

Matth. 25.

gitur,ut ego, quem tu,anima,reliquisti? Tu,anima, tu pro me inimicum tuum omni odio dignissimum adamasti. His ego uerbis, fratres, coram Domino constitutus, magna animæ meæ turpitudine animad uersa, uehementer expaui, & præ timore deficiens contremui. Et quia tantum dedecus ferre non poteram,ubi me absconderem, cogitabam, dicebamq́; : ò montes,me peccatorem & impium operite. Et demis so capite, præ pudore lugebam,magnaq́; uoce lamen tabar, cur ego, inquiens, ex utero matris egressus sum, ut Dominum meum sanctum,& bonum, & mi sericordem ad indignationem prouocarem? Tu Domine,in utero matris me coagulasti. Tu corporis incrementum dedisti. At ego ingratus fui, & dona tua cœlestia, sanctaq́; gratiæ tuæ remedia contẽpsi. Flens tamen procidi,& cum dolore ac gemitu cordis mei lacrimans exclamaui : Exaudi, Domine, clamorem meum,& uerba suscipe deprecationis meæ, quæ ego peccator timore perterritus loquor. Domine clemens, & mitis, atque misericors, ne tractes me, ut meritus sum pro cunctis operibus meis : Nec memineris iniquitatum mearum,quibus ego gratiam tuã, benigne Domine,irritaui. Tantum mihi spatii concede, clementissime Domine, & humani generis amantissime, ut resipiscam, ut pœnitentiam agam. Gratia tua,quæ pertulit adolescentiæ meæ iniquitates,& senectutis meæ delicta ferat. Memini, benignis sime Domine, iusiurandum tuum, quod iurasti per temetipsum,dicens : Viuo ego,dicit Dominus, quia Ez. 18. nolo mortem peccatoris & impii, sed magis ut conuertatur ab omnibus iniquitatibus suis, & uiuat. Hu manissime Domine & clementissime, pro tuis mise rationibus iurasti, te nolle mortem peccatoris, sed magis ut conuerteretur, & uiueret. Ignosce igitur mihi peccatori, qui adiuro te per uiscera misericordiæ tuæ, ut mihi propitius sis & placatus. Miserere

mei, Domine, & noli ſupplicis obteſtationem ac preces aſpernari. Tu, Domiue, qui hominum corda ſcrutaris & renes, & noſtras omnes perſpicis cogitationes, noſti, me acerbo animi dolore compulſum, hæc auſum eſſe loqui in conſpectu tuo. Reſpice, Chriſte ſeruator, fontes lacrimarum mearum, & contritionem, atque ſuſpiria indignæ animæ meæ. Adueniat miſericordia tua, & protegat me, antequam terribili iuſſu tuo imparatus ac fœdus deprehendar. Gratia tua mihi exiguum ueræ pœnitentiæ tempus elargiatur. Nequit, mitiſsime Domine, gratia tua peccatorem deſpicere lacrimantem. Ignoſcit omni animæ, quæ ſupplex ad te confugit, & peccatorum, quæ commiſit, ueniam petit. Exaudiuit ſanctus & bonus Dominus uocem meam, & clamorem lacrimarum mearum, & miſertus eſt mei, ut ego quoque fructum pœnitentiæ feram. Obſecro, Domine, ut mihi ueræ pœnitentiæ ſpatium concedas. Doce me, Domine, & duc per uiam uitæ, ut ſaluus fiam. Quoties mihi fratres chariſsimi, uenit in mentem illius diei, & illius horæ, in qua me repente hic timor inuaſit, horreo, & lacrimor, & ingemiſco. Rurſus omnia ſimul obliuiſcor, & preces, & lacrimas, & timorem, & pœnitentiæ tempus mihi gratiæ diuinæ munere conceſſum. Vnde mihi hæc duritia? hæc negligentia? hæc obliuio? Cur tam repente impudens fio, timoris expers, ſuperbus, & iracundus? Cur mihi ante oculos nec timor Dei, nec iudicium futurum uerſatur? Num iniuſtus Deus? Num diſsimulat, aut non perſpicit opera mea? Abſit. Quæſo obteſtorq; uos, amici Dei, & fratres mei chariſsimi, ut pro me homine inutili & peccatore Deum benignum & miſericordem deprecemini. Quæ mihi contigerint, ideò uobis patefeci, ut per uos à Deo miſericordiam impetrem. Non dubito, ſi uolueritis, quin mihi apud Deum precibus & ſupplicationibus ueſtris auxiliū ferre ualeatis. Scio

multorum obſecrationem potuiſſe etiam Apoſtolos Act. 12.
è carcere & uinculis & morte liberare. Quanto magis me peccatorem & impium à morte liberabitis? Accurrite, qui timetis Deum, pro me preces ueſtras effundite, ut in anima mea luceat diuina gratia, mentemq; meam tenebris circumfuſam illuſtret. Ego autem ueſtræ ſupplicationis auxilio dignus efficiar, qui pœnitentiam agam, & ueniam obtineam. Et adueniente diuina gratia dulceſcat amaritudo mea. Gratiæ enim præſentia ſimul cum animi reſipiſcentis dolore dulcedinem affert & tranquillitaté. Exhilarat ſpiritusſancti gratia, facitq;, ut anima rerum omnium caducarum & inutilium obliuiſcatur. Gratia Dei in anima noſtra ſimilis eſt horto regio pulchris arboribus referto & fructibus bonis, qui & ſapore, & odore, & pulchritudine mirificam omnibus ſenſibus afferunt delectationem. Eiuſmodi ſunt diuinæ gratiæ fructus. Splendorem, dulcedinem, lætitiã præbent. O beata illa anima, quæ gratiæ diuinæ præſentia fruitur. Quanto illuſtratur ſplendore. Quanta afficitur ſuauitate. Quanto contemplationis gaudio perfunditur. Iterum dico: O beata illa anima, quæ diuinæ gratiæ muneribus decoratur. Nihil anima illa cernit in terra. Tota hæret in Deo. Neque enim illam ſponſi ſuauitas & gratia diſcedere permittit. Ecce rurſum ad fores Domini mei ſupplex accedo, obſecrans, adorans, ac dicens: Ignoſce mihi, clementiſsime Domine, delicta mea. Expedit enim ſupplici ſeruo, poſteaquam peccauit, nõ effugere manus Domini ſui, ſed potius cum omni ſummiſsione & humilitate cordis permanere. ſic enim & homines ſeruis delinquentibus parcere conſueuerunt. Quòd ſi homines mortales & improbi conſeruis ignoſcunt ſuis: quanto magis Dominus ſanctus & bonus, cuius miſericordia, & manſuetudo, & clementia eſt infinita, iniquitates, & crimina remittet illis, qui ad be-

nignitatem ipſius ſupplices confugiunt? Theſaurus enim miſericordiæ eius promptum reſipiſcentis ac dolentis animum requirit, ſtatimq; profundit diuitias ſuas. Nam theſaurus ille uberrimo fonti uidetur ſimilis, qui aquam haurientibus abundè tribuit. Facilè cuius eſt explicare, quomodo fons diuinæ miſericordiæ comparetur. Sicut enim fons ab aqua ſua neminem arcet, ſic gratiæ theſaurus nullum hominem prohibet, quo minus particeps illius fiat. Modò uoluntas adſit, ſtatim totus gratiæ theſaurus patebit tibi. Haurite ex hoc fonte, fratres chariſsimi, fluenta munerum diuinorum, dum licet. Tempus enim adueniet, cum inde ſitim extinguere non licebit. Obſecro uos, hæredes Dei, & Chriſti fratres, ut mei ne obliuiſcamini, ſed pro me Domino ſupplicetis, ut eripiar ab hoſte, qui me ſingulis horis oppugnat. Sanctæ Trinitati ſit gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Preces.

PECCAVI in cœlum & coram te, Domine Deus omnipotens, nec iam ſum dignus, qui uocer filius tuus, aut oculos in cœlum tollam præ multitudine peccatorum meorum, aut labiis meis impuris glorioſum inuocem nomen tuum. Me enim & cœlo & terra indignum reddidi, quia te, mitiſsime Domine, ad iracundiam prouocaui. Obſecro, Domine, obſecro, ne me proiicias à facie tua, ne'ue recedas à me, ne miſer peream. Niſi enim gratia tua me protegat, perii, ero tanquam puluis ante faciem uenti, & propè in nihilum redigar. Ex quo uiam tuam deſerui, nullus mihi lætus illuxit dies. Nam ſiquis forte iucundior dies uiſus eſt, is omnium fuit acerbiſsimus. Verum gratia tua confiſus ſpero te mihi robur & uires largiturum ut conſulam ſaluti meæ. Et nunc ſupplex ad te confugio, & quæſo, ut me à iuſtitiæ ſemita pro-

cul aberrantem in uiam reducas. Ostende in me misericordię tuæ magnitudinem, ut olim in filium prodigum ostendisti. Ego gratiæ tuę diuitias profundens ac perdens uitam meam coinquinaui. Miserere mei, Deus, & ne memineris iniquitates meas. Miserere mei, vt peccatricis & latronis, & publicani misertus es. Isti enim cum uersarentur in terra, ab omnibus ut perditi ac desperati despiciebantur. Tu autem illos suscipiens Paradisi deliciarum incolas effecisti. Suscipe igitur & pœnitentiam meam, inutilis serui tui, quoniam apud omnes despectus sum, & perditus, ac desperatus. Venisti enim, Domine, non vt iustos, sed peccatores uocares ad pœnitentiam. Tibi gloria in secula seculorum. Amen.

De uirtutibus, & uitiis.

EGO, fratres Christi amantissimi, uitam uestram beatam existimo, quia frugi est: meam uerò miseram duco, quia inutilis. Vos ego felices iudico, quos recta uiuendi ratio Deo & Angelis & amicos reddidit: uicem autem meam quis dignè lugebit, qui prauis operibus meis Deum ad iram prouocaui? Vos beati estis, qui casto uitæ instituto & eximia charitate paradisi hæreditatem acquiritis. Quis studium uestrum & animi alacritatem non admiretur, qui tã longi itineris laborem uirtutis causa suscepistis? Quanquam id mihi maiori admiratione dignum uidetur, quòd ad abiectum peccatorem conuenitis, ut ex eius sermone fructum aliquem percipiatis. Mirum profectò, eos, qui saturi sunt, ad fame confectum accedere. Qui rore abundant spiritali, ad eum, qui siti aridus est, proficisci. Qui uirtutum dulcedinem gustant, eum petere, qui uersatur in amaritudine peccatorum. Cur diuites ad pauperem? Cur sapientes ad imperitum? Cur mundi ad coinquinatum? Cur

ualentes ad ægrotum? Cur amici Domini ad eius inimicum? Cur ſtudioſi ad ignauum acceſsiſtis? Vos enim eſtis uirtutibus conſpicui: ego mendicus ac ſtultus. Vos temperantia ueſtra placetis Deo: ego nequitia mea illi diſpliceo. Vos bonis operibus & laudabili caſtitate ſuauis odor eſtis in Chriſto: ego inertia, & pigritia mea totus fœteo. Valde igitur mirandum eſt, uos, qui tam multis commodis affluitis, ad me ueniſſe, qui ne mihi quidem prodeſſe ualeo. Sed uos utique uoluiſtis à me deſidiam expellere, & animum ignauum excitare, imbecillitatiq; meæ uires adiungere. Cum enim perfecti ſitis, nulla in re deficitis. Quando igitur, quæ ueſtra humilitas eſt, à me homine inutili ſermonem aliquem frugiferum exigitis, ego, licet iuſſu ueſtro uita mea coarguatur, ut obedientiæ fructum capiam, loquar equidem, ſed cum rubore. Quomodo enim uobis conſulam, quin meipſum reprehendam? Quomodo alios admonebo, quin meipſum condemnem? Iure profectò in me dici poterunt uerba illa Domini ſeruatoris: Medice, cura teipſum. Verum, quoniam idem Dominus & ſeruator ait: Quæcunque dixerint uobis, ſeruate & facite, ſecundum autem opera eorum nolite facere: quamuis immundus ego ſim, rectè tamen aliis conabor conſulere. Cum angelicam uitæ chriſtianæ rationem conſidero, ſingula ipſius inſtituta afferre beatitudinem perſpicio. Quis enim ex uirtute rectè, caſteq; uiuentem nō beatiſsimum putet? Quis contrà non miſerrimum arbitretur illum, qui negligentia ſua & prauis operibus regnum cœlorum amittit, & à diuino illo ſponſo repudiatur? Quæ cum ita ſint, fratres chariſsimi, omni ſtudio debemus in hoc angelico uiuendi inſtituto cum Dei timore uerſari, & ueram humilitatem amplectentes ſanctis Domini & ſeruatoris noſtri Ieſu Chriſti mandatis obedire.

Lu. 14. Matth. 23.

De timore Dei.

BEATVS vir, in quo timor est Dei. Is enim aperte beatus appellatus est a spiritu sancto: Beatus, inquit, vir, qui timet Dominum. Verè enim, verè, qui timet Dominum ab omni fraude inimici tutus est, & omnes illius insidias vitat. Is in quo Dei timor inest, omnibus astutissimi hostis fallaciis ac dolis superior est. Nam qui Dei timorem obtinet, carnis non sequitur voluptatem. Qui Deum timet, huc illuc minimè vagatur, sed Dominum suum expectat, ne veniat repente, seq; imparatum offendat ac diuidat. Qui Deũ timet cum cura viuit & sollicitudine, semper enim vigil ac sobrius est. Qui Deum timet, inertiæ & somno immodico non indulget. Vigilat enim; & aduentum Domini sui præstolatur. Qui Deum timet, nihil negligit, sed minima quæq; perpendit, ne Dominum suum offendat. Qui Deum timet, non est desidiæ deditus, sed omnia diligenter curat, ne a Domino suo plectatur. Qui Deum timet, cuncta diligenter explorat, & quæ Domino suo placere intelligit, ea complectitur &. perficit, vt ab eo, cùm aduenerit, laudetur. Innumerabilium igitur bonorum causa est timor Dei. Initium enim sapientiæ timor Domini. Intellectus bonus omnibus facientibus eum. Et ad quem, inquit, respiciam nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos?

Psal. 3.
Psal. 110.
Esa. 66.

De illo, qui expers est timoris Dei.

QVI Deum non timet, omnibus inimici dolis & insidiis patet. Is a quo Dei timor abest, superbia extollitur, nullum in rebus delectum habet, sine vlla cura & sollicitudine somno indulget, otio & desi-

diæ vacat, in actionibus suis negligens est, voluptates, & quæcunq; sensibus iucunda sunt, aucupatur. Neque enim aduentum Domini reformidat. Itaque præceps ruit in omnia vitia, solatia & consolationes conquirit. Ab afflictionibus & rebus asperis abhorret. Despicit humilitatem. Arrogātiam amplectitur. Quamobrem illum Dominus imparatum offendet, & diuidet eum, & proiiciet in tenebras sempiternas. Quis hominem eiusmodi miserum non arbitretur?

De Charitate.

BEATVS ille vir, in quo Dei charitas inest: quo
1. Io. 4. niam in se Deū gerit. Deus enim charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Qui charitate præditus est, cum Deo omnibus antecellit. Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem. Qui charitatem habet, inuidet nemini: Neminem vnq̄ contemnit, non paruum, non magnum, non gloriosum, non inglorium: non pauperem, non diuitem: sed omnium se infimū putat, omnes diligit, omnia sustinet. Qui charitatē habet, non extollitur aduersus quenq̄. Non inflatur. Nemini detrahit, sed detrahentes auersatur. Qui charitatem habet, fraude non vtitur, nec fratrem sup plantat suum. Qui charitatem habet ab æmulatione, inuidia, & odio alienus est. Non lætatur, cùm aliquis cadit, nec cadentem opprimit, sed potius afflictos consolatur, & iacentes excitat. Non despicit fratrem in necessitate, sed illum defendit, & pro salute eius mortem oppetit. Qui charitatem habet, diuinæ obtemperat voluntati, & verus Dei discipulus fit. In hoc, inquit bonus præceptor noster, cognoscent
Io. 13. omnes, vos meos esse discipulos, si mutuam inter vos habueritis charitatem. Qui charitatem habet, sibi nihil arrogat, nihil suum esse propriū dicit, sed quæ-

cunque habet, omnium putat esse communia. Qui charitatem habet, aliena non negligit, sed tanq̃ propria curat. Qui charitatem habet, non irritatur, non intumescit, non ardet iracundia, iniustitia non delectatur, non gaudet mendacio, neminem existimat inimicum, præter Diabolum. Qui charitatem habet, omnia sustinet, benignus est, & mansuetus. Beatus igitur, qui charitate ornatus ad Deum tendit, quoniam in sinu eius excipietur, cum Angelis versabitur, & regnabit cum Christo. Charitas fecit, vt Deus verbum in terram descenderet. Charitas fecit, vt paradisus nobis patefieret, & reditus omnibus in cœlum ostenderetur. Charitas Deo, nos, cùm inimici eius essemus, conciliauit. Itaque meritò scriptum est: Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. 1. Io. 4.

De homine non habente charitatem.

MISER & infelix, qui procul abest a charitate Is enim somnians, dies suos consumit. Quis non doleat vicem illius, qui est alienus a Deo? Qui lucis est expers & in tenebris versatur? Is in quo non est charitas, fratres, inimicus est Dei. Qui fratrem suum odit, homicida est, & in tenebris ambulat, & facilè incidit in omne peccatum. Nam qui charitate caret, facilè irascitur, facile indignatur, facile in odium labitur. Qui a charitate remotus est ex aliorum iniquitate lætitiam percipit. Cadentium non miseretur. Iacentibus non porrigit manum. Errantes nõ corrigit. Labantes non fulcit neque confirmat. Qui charitate caret, mentis oculis captus est, amicus est Diaboli, totius inuentor improbitatis, rixarum studiosus, auctor contumeliarum, detractorum socius, comes maledicorum, inuidorum sectator, vas arrogantiæ, & satanæ (vt verbo cuncta complectar) instrumentum. 1. Io. 3.

In omni errore cæcus verſatur, nec agnoſcit miſer, ſe
1. Io. 4. in tenebris ambulare. Quamobrem perfectionis parentem, fratres chariſsimi, charitatem, quæ verus eſt Deus & Dominus noſter Ieſus Chriſtus, amplectamur.

De longanimitate.

VERE beatus ille, qui poſsidet lõganimitatem.
Pro. 14. Hunc enim & ſcriptura ſancta collaudat, vir longanimus, inquiens, multa prudentia gubernatur. Hoc autem quid præſtantius? Longanimus ſemper in gaudio, in lætitia, in conſolatione verſatur. ſuas in Domino ſpes ſitas habet. Procul abeſt ab iracundia, procul ab indignatione, procul a cõtumelia. Haud facile verbis inanibus mouetur iniuria affectus non dolet. Aduerſantibus nõ contradicit. In omni negotio firmus conſtansq; manet. Nullis fallaciis decipitur. Abhorret ab irritatione. Gaudet in rebus aduerſis. Omnibus operibus bonis delectatur. Calumniatores & inuidos penitus fugit. Nihil reſpondet laceſsitus. Si pungatur non dolet, ſed cunctis vulneribus longanimitate medetur.

De uirtutis huius experte.

QVI longanimitate caret, caret & patiẽtia. Qui enim longanimis non eſt, facile perturbatur. Ad iracundiam promptus eſt Celeriter ad rixas impellitur. Affectus contumelia maledicit. Iniuria ſe laceſſitus vlciſcitur. Verbis inanibus altercatur. Illius actiones & opera tanq̃ a vento folia iactantur. In ſermone ſibi ipſe non conſtat. Citò vna ex re ad aliam tranſilit. Qui longanimitatem non obtinet, conſtantiæ caret firmitate, iudicio caret, & celeriter immutatur. Cum improbis, & maledicis, & facinoroſis ho

minibus viuit. Myſteria non tegit, ſed arcana omnia temere patefacit. Eiuſmodi homine quid infelicius?

De patientia.

BEATVS ille, fratres chariſsimi, qui poſsidet patientiam Patientia enim ſpe innititur, ſpes autem non confundit. Itaque beatus ter, inquam, beatus ille, qui patientiam poſsidet. Nam qui ad finem vſque patientiam retinet, ſalutem aſſequetur. Chriſtus dux eſt patientium ac princeps. Quouſque autem pateat patientia, etſi probè ſcitis, tamen ad vtilitatem noſtrã hac item de re aliquid dicam. Patientia non manet ſola, ſed multis cum virtutibus coniuncta eſt. Patiens enim omnibus virtutibus exornatur. Gaudet in rebus aduerſis, in calamitatibus probatur, exultat in tentationibus. Ad obedientiam promptus eſt. In longanimitate ſtabilis. In charitate perfectus. Maledicentibus benedicit. In bello pace perfruitur. In pace non eſt diſſolutus. In pſalmis impiger decantandis. Alacer in ieiuniis. Frequens in orationibus. In actionibus integer, compoſitus in reſponſionibus. Obediẽs in mandatis exequendis. Diligens in vitæ ratione inſtituenda. Gratioſus in muneribus ſuis obeundis. In reditu tempeſtiuus. In mutua conſuetudine iucundus. In conſilio dulcis. In vigilia lætus. In hoſpitum cura ſtudioſus. In ægrotantium miniſterio ſedulus. Velox ad ſubueniendum. Sobrius ad cogitandum. Ad omne denique negotium expeditus. Ad cuncta enim opera bona eſt paratiſsimus. Quamobrem magna cum fiducia ad Dominum exclamat, dicens: Expectans expectaui Dominum, & intendit mihi, & exaudiuit preces meas.

Rom. 5.

Pſal. 39.

De impatientia.

MISER & infelix, qui patientia ſpoliatus eſt.

Nam eiusmodi homines miseros appellat scriptura,
Ecc. 2. Væ, inquiens, illis, qui patientiam perdiderunt. Væ illi nimirum, qui caret patientia. Qui enim virtutis huius est expers, vt folium a vento proiicitur. Hic contumeliam ferre non potest. Animo pusillo est in calamitatibus. In bello facilè superatur. In rebus aduersis conqueritur. Præcipientibus aduersatur. Ignauus in oratione. In vigilia dissolutus. In ieiunio tristis. In continentia negligens. In responsionibus arrogans. Improbus in actionibus. Inuictus in malitia. In mandatis superbus. In altercationibus strenuus. In negotio nō bonus. In otio malus. Deliberantibus contradicit. Proficientibus inuidet. Qui patientia caret, multis afficitur detrimentis. Qui patiētia caret,
Heb. 12. ad virtutem peruenire non potest. Per patientiam enim, vt inquit Apostolus, ad propositum nobis certamen currimus. Qui patientia caret, ab hac spe alienus est. Quapropter, omnes, qui sunt impatientes, vt ego sum, ad patientiam omni studio capessendam cohortor, vt salui simus in Christo Iesu Domino nostro.

De benignitate.

BEATVS vir, qui benignus est, nec facile ad iram & indignationem commouetur. Is semper in pace degit. Qui iræ & indignationis spiritum a se propellit, a bello & tumultu procul existens in perpetua animi tranquillitate versatur. Semper hilaritatem in fronte gerit: Vanis sermonibus non concitatur. Iustitiæ & veritatis studiosus est. Garrulos facile tum cohibet, tum etiam sustinet. Abhorret a contentionibus. Omnes enim amore beneuolentiaq; complectitur. Rixas & altercationes odit. Nemini iniuriam facit. Morbis nō afficitur, qui talis est, sed commoda semper fruitur valetudine. Quietem & patien

tiam diligit. Qui ab iracundiæ ſpiritu non vincitur, domicilium fit ſpiritus ſancti. Non irritat ſpiritū ſanctum, qui ab iracundiæ ſpiritu liber eſt. Hic ad humanitatem, ad charitatem, ad patientiam, ad humilitatem propenſus eſt, & omnibus operibus bonis ornatus a Chriſto diligitur. O terq;, quaterq; beatos, qui ſpiritum iracundię & indignationis a ſe propulſant q̃ longiſsimè. Horum & corpus, & anima, & mens perpetua fruitur ſanitate.

De iracundia.

HOMO iracundus, qui ſæpe & celeriter quauis de cauſa iraſcitur & indignatur, audiat Apoſtolum Iacobum ita dicentem: Ira viri iuſtitiam Dei nõ operatur. Verè miſer & infœlix, qui hac animi perturbatione vincitur. Iracundus enim occidit animam ſuã. Quænam illius eſt vita, qui perturbationibus aſsiduis excruciatur? Iracundus & animi tranquillitate caret, & commoda corporis valetudine, ſemper enim & animus illius moleſtia angitur, & corpus morbo vexatur. Iracundia caro marceſsit, pallor inuadit, cogitatio diſtrahitur, mens ipſa turbatur, ratio fluminis inſtar errore cõfunditur. Iracundus omnibus eſt inuiſus. A patientia & charitate remotus eſt. Vanis rumuſculis permouetur. Leuicula de cauſa rixas prouocat. Vbi non requiritur, eò ſe ſe ingerit, & vbique relinquit odium ſui. Multiloquio, & rebus inanibus & conuiciis oblectatur. Ad humanitatem infirmus eſt, ſtrenuus ad improbitatem. Quis hominem eiuſmodi non deploret & commiſeretur? Apud Deum certe & apud homines deſpectus eſt & nullius pretii. Nam omni in re inutilis & nequam eſt iracundus. Quod cum ita ſit, iracundiam fugite.

Iac. 1.

De manſuetudine.

BEATVS, ter, inquam, beatus ille vir, qui mitis

est & mansuetus. Quandoquidem hunc etiam Serua-
Matt.5. tor & Dominus beatum appellat, dicés: Beati mites,
quoniam ipsi possidebunt terram. Quid hac præstan-
tius beatitudine? Quid hac promissione optabilius?
Quid hac lætitia melius, cùm quis Paradisi obtinet
possessionem? Proinde cùm immensa huic virtuti
præmia sint proposita, fratres charissimi, ad eam to-
tis viribus contendite. Nemo illius se expertem esse
permittat, ne mox a paradisi possessione reiectus fru-
stra doleat & cóqueratur. Mansuetudini propositam
esse beatitudinem intelligitis. Ad eam igitur omni
studio festinate. Audite quid de illa Spiritu sancto af-
Esa. 66. flatus loquatur Esaias Propheta: Super quem requie-
scam, dicit Dominus, nisi super mansuetum & quie-
tum & trementem sermones meos? Quid hoc pro-
misso admirabilius? Quid hoc honore præclarius?
Videte, fratres, ne quis a tali excidat fœlicitate. Ne-
quis hoc infinito gaudio & lætitia incredibili spolie-
tur. Mansuetudinem excolite & amplectimini. Vir
mansuetus ornamentis omnibus decoratur. Gaudet
in contumelia. Deum laudat in calamitate. Iratos mi-
tigat dulcedine sua. In afflictione fortis est. In pugna
tranquillus. Subalterius imperio lætus. Superbiæ sti-
mulo non premitur. Sub iugo triumphat humilita-
tis. Rectè factis minime extollitur. Pacificè cum om-
nibus viuit. Cum omnibus submisse se gerit. Ad om-
ne opus bonum promptus est. Omnibus in rebus
probatur. Laudatur ab vniuersis. A malitia remotus
est. Abhorret a simulatione. A fraude, ab inuidia, a de-
tractione, a garrulitate est alienissimus. Maledicos fu-
git. Calumniatores auersatur. O præclaras diuitias
mansuetudinis, quæ a cunctis collaudatur, & apud
omnes est admirabilis. Demus operam, fratres
charissimi, vt virtutem hanc obtineamus, quo præ-
mia illi proposita consequamur a seruatore no-
stro Deo.

De improbitate.

EOS vero lacrimis & commiseratione prosequi
debemus, qui mansuetudine vacui improbitati sunt
addicti. Grauis enim in illos sententia lata est. Im-
probi, inquit, perdentur. Hos etiam sanctus Deus no Matth.
ster coarguit, malus, inquiens, homo de malo thesau 12.
ro cordis sui profert mala. Et propheta, insurgenti- Psal. 91.
bus, inquit, in me malignantibus audiet auris mea.
Graue improbitatis Dæmoniũ est, fratres. Quamo-
brem, orate, nequis in ipsum incurrat. Improbus
enim nunq̃ est in pace. Semper in perturbationibus
versatur. Semper bile, & dolo, & ira plenus est. Sem-
per despicit proximũ suum. Semper murmurat. Sem
per detrahit. Semper inuidet. Semper æmulatur. Sem
per molestus est. Semper aduersatur. Semper contra-
dicit. Iussa contemnit. Consilia despicit. Instituta dis
soluit. Diligentes se ludit. Laudantes spernit. Profi-
cientes odit. Admonẽtes paruifacit. Fratres dirimit.
Iuuantes lædit. Mites expellit. Patientes irridet. Ho-
spites auersatur. Alios alibi calumniatur. Inter om-
nes dissidia seminat. Rixas prouocat. Iracundiam in-
flammat ad vltionem impellit. Contumeliis, conui-
ciis, detractionibus delectatur. Ad loquacitatem, ad
petulantiam, ad tumultus promptissimus est. In psal
mis decantandis est imbecillus, in ieiuniis debilis, in
omni opere bono infirmus & inutilis, in sermonibus
spiritualibus segnis ac languidus. Omnis enim ini-
quitas os eius occludit. Magna profectò commisera-
tione digni sunt homines eiusmodi. Quocirca vos,
fratres, cohortor & moneo, vt a maligna improbita-
tis peste caueatis.

De veritate.

BEATVS qui veritate vitam suam exornauit,

Io.14. & nullo in mendacio deprehensus est. Beatissimus, qui veritatem colit & obseruat, quoniam Deus veritas est, & mendacium non est in eo. Quis veritatis amantem non admiretur? Deum enim imitatur qui talis est. Veritatis studiosus Deo charus est, & homi nibus vtilis. Homo verax inter amicos iucundus, & in omni officio & munere rectus est. Personam homi nis non respicit, nec inique iudicat. Dignitates & ho nores non admiratur. Pauperes & inopes nequaq̃ despicit. In responsionibus simplex est, in iudiciis syncerus, in omni actione diligens, in mutua consuetudi ne gratiosus. Dolum ignorat, odit simulationem, om nia, quæ recta bonaq; sunt, diligit, & cunctas virtutes amplexatur. Beatus igitur & fœlix, qui sine simu latione semper inseruit veritati.

De mendacio.

INFOELIX ac miser, qui mẽdacio delectatur. Ab initio enim Diabolus mendax est. Qui autem as suescit mentiri, nullam in verbis suis obtinet auctoritatem. Inuisus etiam est Deo pariter & hominibus. Quis hominis mendaciis miseriam non lugeat? Hic nullo in negotio probatur, & in omni responsione su spectus est. Mendax inter amicos rixas prouocat, iurgia suscitat, & in mutua familiaritate idem est, quod rubigo ferro. Cor habet audax, sed pertusum. Cupide audit arcana, sed ea retegit. Facile domos recte institutas euertit. Facinora aggreditur, seq; auctorem esse dissimulat. Sine iureiurando nihil loquitur. Ver borum multitudine conatur persuadere. Homo men dax callidus est & versipellis. Magnum animi vulnus hoc vitium est. Nullum maius est dedecus. Mendax ab omnibus despicitur, ab omnibus irridetur. Quod cùm ita se habeat, fratres, ab omni abstineamus men dacio, ne cum mendacii parente Diabolo in æter-

num ignem coniecti calamitatem nostram frustra doleamus

De obedientia.

BEATVS, qui veræ & non simulatæ obedientię fruitur possesione, quoniam imitator est optimi præceptoris Domini nostri Iesu Christi, qui factus est obediens vsque ad mortem. Vere igitur beatus est, quippe qui cùm filii Dei sit imitator, cohæres etiam illius efficitur. Qui colit obedientiam charitatis vinculo cum omnibus coniunctus est. Qui obedientiæ virtute ornatus est, prætiosam habet possesionem, magnas diuitias obtinet. Vir obediens iucundus est omnibus. Ab omnibus laudatur. Probatur ab omnibus. Vir obediens celeriter exaltatur. Magnos in omni virtute & pietate progressus facit. Vir obediens præcipientibus non contradicit. Iubentibus non aduersatur. Reprehendentibus non irascitur. Ad omne opus bonum promptissimus est. Haud facile capitur ab iracundia. Si castigetur, a bono proposito non recedit. Si contumelia afficiatur, non excandescit. In ærumnis & molestiis gaudet. In afflictionibus Deo gratias agit. Non migrat ex vno in alium locum. Nec sedem & habitationem frequenter mutat. Correctionibus non indignatur. Vbi vócatus est, manet. Neminem lædit. Patrem non despicit. Fratrem minime contemnit. Eorum, quibus cum viuit, non carpit viuendi rationem & institutum. Otium fugit. Aeris & locorum non quærit amœnitates, sed, vt sanctus Apostolus iubet, in qua vocatione vocatus est, in ea manet. Multi sunt igitur fructus obedientiæ. Quare qui posidet eam, beatus est.

Phil.2.

1.Cor.7

De inobedientia & murmuratione.

DETESTANDVS ac miser est homo contu-

max & susurro. Magna enim in quauis familia plaga est inobedientia & murmuratio. Vbique parit offendiculum. Charitatem euertit. Cōcordiam distrahit. Pacem disturbat. Contumax & murmurator repugnat pręcipientibus. Ad omne negotium & opus ineptus est. Nihil enim vlla in re habet gratiæ, nihil venustatis. Inobediēs & piger idem sunt. Pigritia enim susurrationis est soror coniunctissima. Itaque in eadem incidit mala, quæ pigro tribuit sacra scriptura.
Pro. 10. Sicut acetum, inquit, dentibus, & fumus oculis, sic pi-
Pro. 20. ger iis, qui miserunt eum. Siquo enim mittatur, dicit: Leo est in via, in medio plateарū occidendus sum.
Pro. 26. Item: sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo. Denique sapientior sibi videtur septē viris loquentibus sententias. Homini inobedienti & susurroni semper excusationes in promptu sunt. Si quod illi opus imponitur, murmurat, & alios etiam peruertit, & auocat ab incœpto. Quorsum, inquiens, hoc? Cur non illud potius? Frustra labor hic sumitur. Si aliquò delegetur, damnum, inquit, ex hoc itinere proueniet. Si vocetur ad psalmos decantandos, dicit se stomachi aut capitis dolore torqueri. Si illū admones, admone, inquit teipsum, de me erit, quod placuerit Deo. Siquid eum docere vis vtinā, inquit, istuc scires, quemadmodum ego. Nullum vnq̄ opus ipse solus aggreditur. Socios sibi semper adiungit. Quicquid facit homo contumax & murmurator, ingratum est, & inuenustum, & a veritate seiunctū. Conuiuiis delectatur. Ieiunia contemnit. Rumores confingit. Dolos ac fraudes comminiscitur. Loquax est, & verborum multitudine inuictus. Modo hunc, modo alium calumniatur. In actionibus rectis tristis est. In suscipiendis hospitibus inhumanus. In amicitia simulator. In odio vehemens. Quamobrem cauendum est, fratres, ne simus inobedientes & contumaces, aut in exequendis mandatis queruli & susur

rones, neve nos exquisitis & argutis responsionibus tanq̃ peritiores imperantibus defendamus.

De homine ab inuidia & æmulatione alieno.

BEATVS, qui ab inuidia & æmulatione liber est. Aemulatio & inuidia coniunctæ sunt. Qui vnam habet, habet & alteram. Vere igitur beatus, qui in hæc vitia non incidit, nec ab eorum altero vulneratus est. Qui æmulatur fratrem in rebus iniustis, cum Diabolo condemnatur. Vincitur æmulator, odio laborat, & inimicitia. Bonis aliorum progressibus angitur. At qui ab hoc alienus est vitio, alienis virtutibus non cruciatur. Siquis honorem aut dignitatem assequitur, minime dolet. Sibi enim omnes præfert. Sibi cũctos anteponit. Se indignum, se omnium infimum arbitratur. Omnes meliores se iudicat, omnes præstantiores. Honores nõ quærit. Non ambit magistratus. Non appetit dignitates. Gloriam non arrogat sibi. Gaudet cum gaudentibus, cum proficientibus proficit. In virtutis semita progredientes approbat. Rectè viuentes laudibus extollit. Siquem laudabiliter viuentem aspexerit, eum non impedit, ab instituto non deterret, sed adiuuat, & ad meliora cohortatur. Si quem repulsum aut deiectum viderit, eum nõ mordet, sed consolatur. Si fratrem cecidisse animaduertit, eum nõ lacerat & affligit, sed excitat ac sustentat. Cum aliquem iratum cernit, ardentem illius animũ mitigat, nõ inflammat. Cum charitate ad pacem & concordiam dirigit. Mœstos & calamitosos non despicit, sed dulci oratione subleuat & confirmat. Errantes, & imperitos non spernit, sed amanter instituit, & in rectam reducit viam. Quos tempore precationis dormientes offendit, sedulus excitat, & ad orationem inuitat. Nulla denique in re

deludit aut irridet fratrem ſuum, ſed omnibus aliorum virtutibus & rebus ſecundis lætatur.

De inuidis & æmulatoribus.

QVI autem laborat his vitiis, infœlix eſt, & ſocius Diaboli, cuius inuidia mors in mundum introi
Sap.2. uit. Inuidus & æmulus omnibus eſt inimicus & aduerſarius. Neminem ſibi in honore vult anteferri. Probos & laudatos viros inſectatur. Recte incedentibus ponit offendicula. Bene honeſteq; viuentes vituperat. Pios & religioſos contemnit. Ieiunantes appellat gloriæ cupidos. Diligentes in pſalmis canendis, ambitioſos. Sedulos in miniſterio, gulæ deditos. Alacres in bonis operibus, ſimulatores. Occupatos in ſtudio ſacrarum literarum, inertes & otioſos. Modeſtos
Eſ.5. in reſponſionibus, ignauos. Omnia denique peruertit, dicẽs bonum malum, & malum bonum: tenebras lucem, & lucem tenebras. Rebus aliorum ſecundis ac proſperis affligitur. Quem negligentem videt, non corrigit, ſed ad malum impellit. Quẽ orationis tempore dormientem aſpicit, non excitat, ſed torpentem fouet. Siquem neceſſaria quiete ſe recreantem cernit, calumniatur. Siquem in errorem collapſum audit, vbique prędicat. Væ homini inuido, quia perpetuo cordis cruciatu laniatur. Facies eius liuida nube palloris ſemper obducta eſt. Corpus viribus deſtitutum langueſcit. Omnibus ſe acerbum præbet. Omnibus eſt inuiſus & inimicus. Omnibus inſidias ſtruit. Hodie huius, cras illius ſe partibus adiungit. Fingit ſe obſequi cuiuslibet voluntati, & omnes carpit, omnes deſerit. Hunc apud illum, illum apud alium rodit, ac vellicat. Ex hoc peſtifero inuidiæ & æmulationis veneno detractio, odium, cædes, & innumerabilia mala proficiſcuntur. Vos ergo qui ciues eſtis Sanctorũ & domeſtici Dei hæc deterrima vitia pro-

cul a vobis expellite, ne ad numerum Diaboli ſatellitum aſcribamini.

De homine abhorrente a maledictis & contumelia.

BEATVS & fœlix, qui maledictis & contumeliis non maculat linguam ſuam, nec lingua maledica cor ſuum contaminat. ſed cum omnes ſciat aliquo vitio laborare, a conuiciis abſtinet, & neminem afficit ignominia, ſed ab hoc petulantiæ crimine q̃ maxime abhorret. Qui aliis non maledicit, ſeipſum ſeruat inculpatum. Is nihil offendit, nuſq̃ incurrit, in nullum incidit offendiçulum. Huius conſcientia non inquinatur. Qui procacitatis & contumeliæ ſpiritum vitat, is a malorum concurſu tutus eſt, & Dæmonum exercitum profligat ac ſuperat. Qui linguã in aliorum ignominiam non exacuit, theſaurum poſſidet, quo nequit ſpoliari. Qui maledictis alios non inceſsit, is fratricidio non obſtringitur, & a nemine male audiet. Qui contumeliæ ſpiritui nõ ſuccumbit, is plane nouit, ſe ex carne conſtare, & ſeipſum purũ integrumq; conſeruat. Qui recedit a familiaritate maledicorum, is cum Angelis verſabitur. Cuius aures & lingua contumeliæ veneno non ſunt imbutæ, is cibo paſcitur charitatis. Cuius labia maledictis nõ ſunt infecta, eius os fructum redolet ſpiritus ſancti. Beatus igitur, vere, inquam, beatus eſt ille, qui a contumeliis & maledictis abſtinet, quoniam in eo ſpiritus ſanctus habitabit.

De maledicis & contumelioſis.

QVI pergit alios maledictis inſectari, iis, quæ in alios confert, ſe obnoxium eſſe declarat. Nam qui in alterum contumelioſus eſt, ſeipſum condemnat. Carni enim addictus eſt, & mundi laqueis implicatus.

Maledicus & odii & susurrationis morbo laborat. Et qui eiusmodi est, fratricida & crudelis, atque humani tatis expers iudicatur. At cui timor Dei semper ante oculos versatur, & qui mundo corde præditus est, alterius non gaudet ignominia, nec tectã cuiusq̃ aperit turpitudinem, neque in proximi labentis casu ruina'ue conquiescit. Quamobrem miser ac deplorãdus est ille, qui conuiciis & maledictis in alios conferendis assuescit. Itaque sanctus Apostolus inter eos, qui excludentur e Paradiso, maledicos etiam numerat.

1.Co.6. neque maledici, inquiés, neque rapaces regnum Dei possidebunt.

De temperantia & continentia.

BEATVS & vere fœlix, qui temperantiæ virtute ornatus est Præclara profecto & ampla virtus est temperantia. Quàm late autem pateat, & quibus in rebus sita sit, benigne, quæso, fratres, attendite. Temperatus & continens in lingua dicitur, qui nec pluribus verbis vtitur, q̃ necesse est, nec inutilibus: Qui prudentiæ freno linguam moderatur: Qui a contumeliis, & execrationibus abstinet: Qui nec vaniloquio, nec calũnia, nec obtrectatione delectatur: Qui mysteria cœlat, & silentio contegit arcana. Temperatus autem & continens in auditu is intelligitur, qui sic auribus imperat suis, vt eas nec verbis inanibus, nec turpibus, nec impiis patefaciat, nec maledicis, aut mendacibus, aut detractoribus accommodet. Oculis vero temperans appellatur, qui eos continet, nec sinit passim impudentes vagari, aut omnia prospicere, quę iucunda sunt, aut quæ nefas est intueri, quæ'ue possunt ad libidinẽ incitare. Iam animo temperatus vocatur, qui sic eum regit, vt iracundia non efferatur. In gloria cernitur hominis temperantia, cùm neç honores, nec dignitates, nec laudes aucupatur, nec

tur,nec,si vltrò deferantur,superbia extollitur & intumescit. In cogitationibus etiam temperantia consideratur, cùm quis timore Dei frenat & cohibet blandas atque ardentes cogitationes, nec illis nisi bonæ honestæq; sint,assentitur. In cibis verò temperantia seruatur,cùm nec delicatas aut sumptuosas epulas requiris:nec pręfinitum vescendi tempus aut horã anteuertis: nec dapium pulchritudine aut varietate delectaris In potu item est temperantia,cùm sobrietatem colis, nec compotationibus gaudes, nec temere merum hauris,nec poculis variis & suauibus oblectaris:nec plus non solum vini, sed ne aquæ quidem sumis,q̃ necessitas postulat. In cupiditatibus autem & voluptatibus temperantia maxime perspicitur, cùm sensibus nostris imperamus, nec ipsis cupiditatibus indulgemus,nec,quæ iucunda suauiaq; sunt, cogitationibus venamur,nec odores conquirimus, vt ad libidinem incitemur, nec volũtati carnis obsequimur, sed eam simul cum vitiis Dei timore coërcemus. Ille enim vere continens est & temperatus,qui bonorum cœlestium & immortaliũ cupidine incensus, ad eaq; rectis animi studiis & totis viribus contendens, caducam & breuem carnis voluptatem vt vmbram despicit,& ab omnibus abhorret libidinibus, nec vlla corporis specie, aut fœminarum consuetudine delectatur. Nullis blanditiis capitur,asiduas mulierũ etiam probarum familiaritates fugit. Vir vere temperans, & fortis, seq; ad immensam illam cœlestem quietem ac beatitudinem seruans, omnem libidinem & cupiditatem venturi seculi formidine propellit ac superat.

De intemperantia.

HOMO intemperans ab omni vitio facile superatur. Intemperatus est voluptatis studiosus. Intem-

peratus multiloquio gaudet, & sermonibus iucũdis, inanibus, otiosisq; delectatur, suauitate capitur epularum. Ad vescendum & bibendum strenuus est. Stulta incenditur voluptate. Impuris cogitationibus oblectatur. Libidine corrumpitur. Gloriæ studio torquetur. Ambitione insanit. Falsã, quasi iam adeptus dignitatem: imagine luditur. Fœminarum consuetudine detinetur. Suaui corporum colore & pulchritudine irretitur. Præstigiis vtitur. Mulierum obtutu & risu liquescit. Eorum, quæ vigilans aut in somno vidit, recordatione lætatur. Vultus fœmineos pingit in mente sua, manuum contrectationes, complexus corporum, implicationes membrorum, dulcedinem sermonum, risus oblectamenta, nutus oculorum, ornamente vestium, cutis colores, blanditias adulationũ, motionum ac gestuum illecebras, contractiones labiorum, totius corporis iucũditatem, loca & tempora congressionum, omnia denique, quæ ad cupiditates ac libidines explendas pertinent, intemperatus in animo suo tanq̃ pictura exprimit & effingit, in eaq; cogitatione fixus heret atq; immoratur. Quòd si sacram aliquam tabulam modeste pictam, & ad pietatẽ & pudicitiam excitantem aspexerit, mœret. Si librũ aliquem de virtute, de pudore, de continentia dispu tantem audiuerit, tristis est. Si grauem seniorum de rebus vtilibus & honestis colloquentium cœtum viderit, aliò se conuertit. Patrum seueritatem fugit. De ieiunio sermones auersatur. Fratrum consuetudinẽ congressumq; declinat. At si fœminas conspexerit, statim exhilaratur, frontem exporrigit, sursum deorsum cursitat ad ministrandum. Tunc in psallendo vocalis est. Tunc strenuus, & vrbanus, atque argutus, vt fœminis illis se gratum iucundumq; præbeat. In quiete & silentio mœstus est & imbecillus. Quàm miser igitur infœlixq; sit, qui temperantia spoliatus, est facile apparet. Itaque, fratres charissi-

mi, cùm temperantię fructus & pulchritudinem, intemperantiæ dãnum ac dedecus perſpexerimus, hanc fugiamus, illam totis viribus complectamur. Magna ſunt temperantiæ præmia, & amplitudinis eius non eſt finis. O beatos ac felices homines illos, qui temperantiæ ſplendore decorantur. Beatiſsimos verò ac feliciſsimos, qui virtutibus ſunt omnibus ornati. Qui iuſtitiæ operibus excellunt. Qui nihil gerunt occulte, quod Deo diſplicet. Qui ſemper inſeruiunt veritati. Quorum actiones omnes rectæ ſunt. Qui nulli conſentiunt improbæ cogitationi. Ego verò, qui virtutes omnes laudibus effero, cùm earum nullam coluerim, ſed in omnibus vitiis annos meos tranſegerim, quid faciam miſer? Nonne quadrabit in me illud, quod ſcriptum eſt? Væ vobis, qui oneratis homines oneribus, quæ portare non poſſunt, & ipſi vno digito veſtro non tangitis ſarcinas. Quamobrem obſecro obteſtorq; vos omnes, fratres, Chriſtianiſsimi, & Paradiſi ciues, vt Deum pro me infelici peccatore deprecemini. Hortor autem vos, vt Chriſto, qui militiæ ſuæ vos aſcripſit, placere ſtudeatis. Nemo veſtrũ, qui Dei gratia, iugum Chriſti ſubire voluiſtis, vt ignauus ac negligens reiiciatur. Nolite obſequi carnis voluntati, ne ſine defenſione deprehendamini ante horrendum tribunal ipſius, vbi pro ſuis quiſque virtutibus ornabitur, & eorum, quæ geſſerit, ſiue bona, ſiue mala, mercedem accipiet. Me miſerum, qui nullam eo tempore fiduciam ſum habiturus. Quid faciam infœlix in eo neceſsitatis, quæ vitari non poteſt, articulo? Beati, qui cum fiducia tunc ante iudicẽ ſiſtentur, & de manu Domini præmia percipient. Væ illis, qui tunc minimis propè ac leuibus de cauſis confundentur. Quam enim afferet excuſationem, qui vel inanis gloriæ, vel arrogantiæ, vel contumaciæ, vel inobedientiæ, vel gulę, vel petulantiæ, vel loquacitatis, vel ſuperbiæ, vel inhumanitatis, vel iactantiæ, vel

Luc. 2.

inuidentiæ,vel contentionis,vel iracundiæ,vel contu meliæ,vel calumniæ,vel detractionis, vel incontinen tiæ condemnabitur ? Quod nobis in præſentia lucrũ aut voluptas ex his,quæ tam leuia caducaq; ſunt, eſ ſe poteſt ? At quę ſupplicia, qui cruciatus tunc inde conſequentur?Proinde,fratres chariſsimi, nequis no ſtrum eo tempore grauiſsimam & acerbiſsimã damnationis ſententiam audiat, omni ſtudio vigilandum eſt,vt non ſolum a magnis & grauibus vitiis & criminibus temperemus, quod mihi quidem de vobis exploratum eſt,verum etiam ab iis, quæ parua viden tur & leuia. Callidus enim hoſtis noſter Diabolus per hæc,quæ homines vt minimi ac nullius momenti fere negligunt, eos in maxima & grauiſsima præcipites trahit. Omni igitur diligentia minimis etiã in rebus aſtutiſsimi aduerſarii dolos & inſidias caue te, vt beati cum Chriſto gloria fruamini ſempiterna. Amen.

De gratia Dei.

DA operam,vt diuinam gratiam habeas in mente tua,ne irridearis.Obſerua illam, vt cuſtodem tuã, ne moleſtia affecta deſerat te.Honora illam,vt magiſtram tuam, ne ſi abs te diſceſſerit, in tenebris ambules.Sine præſidio ipſius,prælium ineas,caue,ne turpi ter pereas.Virtutis iter ſine illa duce & comite ne ingrediare, draco enim inſidiabitur tibi. Sine conſilio eius,ne tractes ea,quæ ad animã pertinent,ſunt enim multa, quæ ſub ſpecie boni mẽtem diſtrahunt. Hæc ſi tibi nauiganti non affuerit,inanes erũt labores tui. Niſi ab hac aduerſus inimicos vnctus fueris,cũ ignominia victus lugebis.Hæc niſi tibi præſtò fuerit,ſerpentis dolos ignorabis. Prompto igitur animo illi obtempera, & omnia tibi perſpicue demonſtrabit. Studioſe audi præcepta eius,& celeriter ab omni ſol

licitudine liberaberis. Adhibe illam tibi contubernalem, et familiaritatem eius honorificam experiere. Assume illam sororem tibi, vt inquit scriptura, & patris tui semitam ostendet tibi. Efficiet te filiũ Altissimi, si tu in sororem illam acceperis. Tanq̃ mater vbera sua porriget tibi, & ab insidiis te velut infantem custodiet. Te paruulum incautum gubernabit, & virum perfectum reddet. Crede illius beneuolentię, est enim principium omnis creaturæ. Ignoras adhuc ipsius erga te amorem, quoniam & lactentes filioli matris ignorant sollicitudinem. Illius te consilio trade, atque ita beneficia eius intelliges. Ignorant & pueri, quomodo nutriantur. At vbi paulatim crescendo euaserint viri, naturæ vim admirantur. Tu itidem si in Dei gratia perstiteris, peruenies ad perfectionem. Id ex Ioseph facile poteris intelligere, cũ oues pasceret. Neque enim statim ad summum peruenit, sed multis exercitationis gradibus permittens ab ea se gubernari, cùm quid fieret, vt puer, penitus ignoraret, tum demum, ad quantum dignitatis fastigium prouectus esset, animaduertit, cùm illi tanq̃ Regi coronam imposuit. Tunc vtilitatem ipsius intellexit, cùm in regio est ab ea solio collocatus. Tunc ideò se fuisse captiuum cognouit, vt exploraretur. Quemadmodum mater filio artem tradit, sic illum gratia Dei per patientiam docuit pietatem. Sicut magister proprium instruit filium, sic illum gratia exercuit in seruitute. Sicut mater filium verberat, vt sapiens fiat, sic eum laboribus obiecit. Ille bonis eius consiliis paruit, & ab ea tanq̃ filius primogenitus honoratus est. Ostendet illi gratia cuius esset naturæ, & filium effectum, regem constituit. Simul cum ipsa regnauit, & iccirco ad finem vsque recte se gessit. Non deseruit eum in principatu, quia nec ipse ab ea discesserat, cùm tentaretur. Honoris ac dignitatis eius studiosa fuit, quoniam & ipse in rebus aduersis eam di-

lexerat. Illius veluti matris cupidus atque amans fuit,& pulchritudinis eius hæres extitit. Ipsius tanq̃ magistræ pertulit reprehensionem,& ab ea,rerũ,quę oculis cerni non possunt,didicit sapientiam. Singularia,& quæ sua erant propria, nesciebat, & illi obtemperans percepit ea,quæ ad homines pertinẽt vniuersos. Quid faceret,ignorabat, & ad extremum Regibus,quæ facerent consuluit. Vbi nam esset, vix intelligebat, & quid omnibus esset hominibus euenturum prænuntiauit. Quandiu alieno sibi parendum esset imperio,nesciebat,& quàm acerba, & longa futura essent tempora,prædixit. Nam quod sine gratia nemo videt ea,quæ sub aspectum non cadunt, ex iis, quæ ab illo gesta sunt,planè intelligi potest. Sapientes appellabantur Aegyptii, sed cùm essent sine gratia,erant insipientes. Videbantur & rerum, quæ oculis cerni nequeunt,vt incantatores, tenere sciẽtiam, sed ipsorum scientia erat inscitię plena & tenebrarũ.
Eph. 6. Dixit & Paulus esse spiritalia nequitię, vt intelligamus eos habere sciẽtiam inuisibilium, sed impropriã & incertam,quippe qui nihil planè norunt. Illud prę terea patet ex Ioseph, quòd gratia diuina rebus omnibus inuisibilibus antecellit. Hanc nihil latet, ideò qui illam possidet,tentationibus non succũbet. Ipsa verò latere non potest. Est enim lux, quę a tenebris
1.Co.2. comprehendi non potest. Spiritalis homo, vt inquit, Paulus,de illis,qui Ioseph sunt similes,loquens,omnia iudicat,ipse autem a nemine iudicatur. Qui Dei iudicium nouit, mundi iudicia contemnit. Magistri stultorum erãt Aegyptii, quos Ioseph ne bonos quidem esse discipulos demõstrauit. Si magistri sunt insipientes & imperiti,multo magis tales erunt ipsi discipuli. Qui nullam habent vim, verbis vtuntur bene sonantibus. Et meretrices ad decipiendos homines fucum adhibent. Ioseph iuuenis sine literis adiuuante gratia senes Aegyptios superauit. Apostoli

quoque ſine literis erant & idiotę, ſed tamen Phariſęos, qui multa loquebantur, vicerunt, dicentes: Si iuſtum eſt in conſpectu Dei vos potius audire, q̃ Deũ, iudicate. Non enim poſſumus, quę vidimus & audiuimus non loqui. Eadem gratia in ſanctis fuit. Spiritus ſanctus docebit vos, inquit Chriſtus, omnia quę ventura ſunt. Et Apoſtolus habere nos, ait, ſpiritum Dei, per quem omnia ſcimus. Non habemus ſpiritũ mundi, quo quidem ſpiritu Aegypti ſapientes edocti nihil ſciebant. Nec mirum, quòd & mundi ſpiritum appellarit. Quandoquidem & homines & beſtię habere animam dicuntur. Nomen, nullum gratiæ Dei prędiudicium facit. Neque enim ex nominibus actiones, ſed ex actionibus nomina cenſentur. Ex iuſto Ioſeph intelligite, per tentationes oportere nos ad pulchritudinis gratię cognitionem peruenire. Gratię filii cupiunt eſſe permulti. Verùm quid prodeſt voluntas, niſi opera accedant? Multi per fidem gratię filii ſunt appellati, qui tamen illam prę negligentia non aſſequentur. Non omnes, cùm viri euaſerint, matres ſuas obſeruant & colunt. Itidem gratia quanuis vbera ſua multis prębuerit, a paucis tamen vt mater honoratur. Pariendi dolores & labores educationis non omnes cõſiderant. Sic & in nobis pauci ſunt, qui gratię beneficia perpendant. Si, quid agat gratia, ſcire cupitis, id vobis ipſe Ioſeph declarabit. Omnium & bonorum & malorum vt mater curam gerit. Quamobrem & Aegyptios ſuſtẽtauit. Paucos habet hęredes, quorum conſuetudine delectatur. Hos, ſi ab officio receſſerint, auerſatur. Nec tamen claudit viſcera ſua, ne moriantur. Quòd ſi aduerſus ingratos talis eſt, cur eius amicitiam fugimus? Si aduerſus contumaces benigna eſt, nonne totas bonitatis ſuæ diuitias in amicos effundet? Siquando latet, inertię ac deſidię ne ſuccumbamus. Cùm permittit, nos tentari, animos ne deſpondeamus. Quid nobis expediat, non ignorat.

Act.4.

Io.16.

Naturam & mensuram cuiusque cognitam habet. Quantum cuique satis est, tribuit. Benignitatem videtur aliquando supprimere, quia nobis ita cōducit. Sinit nos conqueri, vt solent medici, cùm ægrotantibus vinum aut cibum subtrahunt. Intelligite, quæ dico, ne perspicuis in rebus tempus consumam. Quæ sit gratia, quæ natura, quę cognitio, quæ electio, quæ

1. Cor. 12. induratio, quæ communicatio, non ignoratis. Et Paulus affirmat esse gratiarum diuisiones, easq; ad vtilitatem tribui. Quando non accipimus, ne desistamus. Cùm accipimus, similia ne requiramus. Varietas nō debet efficere, vt quod nobis datur, gratiam non putemus. Tempora, & naturas hominū, & mores perpendamus. Nec copia diffluit Aegyptius, nec fame conficitur Chananæus. Nonne Iacob iustus est? Nōne genus Israel egressurum erat ex Aegypto, vt terrę Chanaam susciperet hæreditatem? Nōne fratres pastores? Mercatores Madianitæ? Ioseph coniector somniorū? Et hanc ex scriptura gratiam esse credimus, & fidem ipsam. Si omnia essent eiusdem generis & similia, res non prouidentia, sed natura disponi arbitraremur. Abel assecutus est gratiam, qui per proprium sanguinem moriens adiunctus est Deo. Enoch trāslatus est, ne videret mortem. Noe in gratia seruatus a diluuio. Magna in præsenti vitæ statu varietas est, quia diuersa etiam est electio. Ex gratia, probationis quoque discrimen intelligemus. Non eisdem omnes tentationibus subiecti sunt, quia nec eodem sunt omnes ingenio præditi. Vna quidem est omnibus corona proposita, sed variis ad eam certaminibus contendimus. Id quod ex nauigantibus possumus intelligere. Vnum est mare, sed nauigationum cursus est varius. Naues sunt similes. Attamen aliæ prosperis etiam ventorū flatibus vtentes submerguntur: Aliæ summis periculis iactatæ conseruantur. Multæ ab vno eodemq; vento varie commouentur. Scopuli enim, & promonto

ria, ventos fluctusq; mouent, & gubernatorum artē nunc adiuuant, nunc impediunt. Magni etiam refert, quæ nauis sit forma, quę vela, quæ gubernacula. Huc, siquid deest, vosmet adiungite. Ego enim vt artifex imperitus parendi cupiditate adductus protuli, quæ sciebam, paulo fortasse arrogantius, quod tamen vos boni cõsuletis. Imbecillitatem meam veritus excusare, quæstionis partem aggressus sum, quam cùm accuratius vellem exponere, succubui. Vos errores meos emendate. Quæ desunt orationi nostræ, quæ vitę speculum esse debuerat, ea vos bonis operibus explete. Bonam suscipite voluntatem, & imperitię facile ignoscetis. Et quoniā ego vobis ex paupertate mea, quod potui, libenter exhibui, vos ex diuitiis vestris precationis & paternæ charitatis munus nobis impertite. Pauper ego diuitibus mutuum dedi. Non sortem, sed fœnus exigo. Non laudes, sed preces requiro. Nõ mercedem, sed amorem exposco. Onus hoc mihi imposuistis, non quòd admonitione indigeretis, sed vt in me essetis liberales. Gutta non egent, qui fontem habent. Lacte non indigent, qui gregem pascunt. Qui mel conficiunt, iis nõ est opus, vt quærāt, quis mellis sit sapor. Qui possident margaritam, iis obolum vt acquirant, non est laborandum. Vos ex agro, quem colitis, fructum nobis aliquem prębete. Animæ cibum largimini, qui vitę lignum possidetis. Vt quæ videntur, caduca sunt, ita verba sunt nostra: sed ea vos operibus implentes reddite sempiterna.

De linguæ morbo & cæteris uitijs.

VARIAE in omnibus hominibus sparsæ sunt cupiditates, vt aliquod vnusquisq; certamen habeat, in quo mentem assidue suam exerceat. Sunt qui gula delectentur, ab adulterio abhorreant. Quidam arrogantia tument, a furto sunt alieni. Alius auaritia deti

netur,corporis ſpernit voluptates. Nonnulli luxuria diffluunt, elegantiam negligunt veſtimentorũ. Sunt alii vino dediti,a ſuperbia remoti. Quidam a libidine procul abſunt,ſed conditam in animo ſimulationem gerunt. Delitias aliqui ſpernunt,ſed obtrectatione capiuntur. Eſt qui vitio aliquo ſuperior exiſtit, cùm in alio miſere volutetur. Hic ab vna eſt reprehenſione remotiſsimus, in alia autem turpiter verſatur. Qui laqueum vnum euadit, in alium ſe ſe penitus induit. Vitia quippe ſunt innumerabilia. Porrò paulatim homines decipiuntur, & ex paruis principiis in magna crimina præcipites ruunt. Cùm in ſeruitutem redigere ſtudet aliquem inimicus, conſiderat, in quod vitiũ pronior inclinet natura ipſius, vt cùm vinculis propriis oblectetur, perpetuo maneat in ſeruitute. Scit enim verſutus & callidus aduerſarius, ſi nos ingratis vinculis obſtrinxerit, foré, vt illis celeriter cõfractis, in libertatem nos vindicemus. Quamobrem iucunda cuique iniicit vincula, vt in illis libentius conquieſcat. Poteſt enim adiuuante diuina gratia mens ex inimici retibus ſe ſe explicare. Nunc autem obſtricti vincula noſtra diligimus, atque oſculamur, & ſeruitute ipſa ſuperbi ſumus, & tanq̃ liberi gaudemus. Qui enim inuidię vitio contabeſcit, quoniam a libidine remotus eſt, ſe liberũ putat. Et calũniator, quia rapinas odit, ſe bonum exiſtimat. Sua plerique vincula ignorant, nec quomodo vincti teneantur, animaduertunt, ebriorum inſtar, qui vino oppreſsi nec vinciri ſe ſentiunt, nec vincula ipſa perſpiciunt. Neque tamen Dei benignitas ſinit, vt maiora nobis onera tentationis imponantur, q̃ poſsimus ſuſtinere, ſed viriũ, quas nobis tribuit, rationem habet. Itaque pro ſua quiſque virili niti debet. Quo tempore tabernaculũ ad Hebręis conſtructum fuit, ab omnibus tam diuitibus q̃ pauperibus aliquid offerebatur. Pro ſuis quiſque copiis afferebat, alius aurum, alius margaritas,

alius lapides pretiosos. Pauper pilos, aut pelles. Fœminæ locupletes sericum, inopes viduæ tincta vellera. Atque ita totus tabernaculi apparatus ex omnium muneribus constans omnes commendauit. Dominus enim vota singulorum tam pauperum q̃ diuitum suscipiebat. Volebat enim ostendere se, quemadmodũ accipiebat ea, quæ pro suis quisque facultatibus ad tabernaculi constructionem offerebat, sic etiam pro cuiusque actione preces & vota singulorum nulla personarũ habita ratione suscipere. Vt enim inimicus noster variis nos occasionibus ad perniciem trahere conatur, sic diuersis Dominus occasionibus studet ad salutem perducere. Et quemadmodum latro vnico confessionis verbo Paradisi factus est ciuis, sic vno blasphemiæ verbo aliquis fit obnoxius gehennæ. In vno obtrectationis verbo deprehensa Maria niuis instar facta est leprosa. Quòd si Maria, quæ erat Prophetissa, tales linguæ maledicæ pœnas dedit, quomodo punietur ii, qui tot blasphemiis & maledictis incũbunt. Nu. 12.
Et quemadmodum Maria quanuis id, quod erat, diceret, tamen quia obtrectãdo loquebatur, damnata est, sic etiã si vere cuipiam maledixeris, tamen veritas illa tua iniustitiæ condemnabitur. Si meritò reprehendis, ne clam maledicas. Aut libere & aperte fratrem argue, aut tace, nec illi in occulto detrahe. Inutilis enim euadit iustitia, cùm illi dolus & improbitas admiscetur. Sanctitas improbatur, quæ cum immunditia coniuncta est. Inanis est illa castitas, quæ in deliciis versatur. Et fides ea negligitur, quæ præstigiis & diuinationibus vacat. Vana est illa confessio, in qua cernitur simulatio. Despicitur liberalitas cuius est superbia comes. Inutile ieiunium redditur, si detractionem adiunctam habeat. Inanis redditur & dilectio, quæ zelo confusa est & rerum naturalium affectione. Deformis efficitur veritatis pulchritudo, quando super improbitate versatur. Interficit cibus, in quo la-

titat aconitum. Caro, quę munda eſt, communis im-mundaq; ducitur, propterea quòd ſacrificiis & immolationibus inquinatur. Ex iis, quæ manifeſta ſunt, occulta debent intelligi. Aperte lepra Marię corpus occupauit, quia clam tota illius anima peccato erat infecta. Ex perſpicuo eius ſupplicio, crimen patuit, quod latebat. Per fœtidam ipſius lepram didicimus, q̃ graue vitium ac deteſtabile ſit obtrectatio. Corpus lepra infectum veluti ſpeculum animæ, quæ non perſpicitur, maculam indicauit. Ex carnis corruptione patefactum eſt, quomodo detractoris animus corrumpatur. Ex homine exteriore interiorem ſuum hominem intellexit. Quemadmodum enim ipſa defecerat a fratre ſuo, ita corpus eius ab ea defecit, vt ex ſemetipſa diſceret charitatem. Diſcamus & nos, q̃ grata Deo ſit concordia & mutua beneuolẽtia. Sicut enim Maria doluit ob corporis mutationem, ſic indignatus erat Deus, quòd ipſa a fratre proprio eſſet abalienata. Ideò corpus hominis ob diuerſa vitia variis morbis afficitur & immutatur. Membra enim corporis nobis fiunt inimica, quia nos a Deo & proximis noſtris alienamur. Mutuam igitur inter nos concordiã & pacem complectamur. Totis caſtris vulgatum eſt, Mariam repente lepra correptam eſſe, quòd linguam in fratrem mitiſsimum, qui pro ipſa Dominum deprecabatur, exacuiſſet. Iuſtus igitur iudex de Prophetiſſa propter eius obtrectationem meritas pœnas ſumpſit. Deteſtatur enim linguæ petulantiam, qua inſipientes homines delectantur. Plurima Moſes ipſe ſigna & miracula ediderat, & tamen modico linguæ lapſu excidit è terra promiſsionis. Ingens & horrendũ mare iter illi prohibere non potuit. At verbum vnũ inique prolatum ei tanq̃ murus obſtitit, ne progrederetur. Si Moſem, qui quaſi Deus extitit Pharaoni, vnica vox excluſit a terræ promiſſæ poſſeſsione, quanto magis petulantia linguæ, quam in Deum atque homi-

nes exacuimus, a Paradiso nos arcebit? Ignis sanctos deuorauit sacerdotes, qui cùm factis essent iusti, verbis erant coinquinati. Si tales ac tanti viri talia perpesi sunt, quæ nos manent supplicia, nisi ab hoc linguæ vitio temperauerimus? Fratres igitur nostros contumeliis afficere desinamus. Impiis & impuris omissis, maledicos terra deuorauit. Aegyptios mare deglutiuit. Dux exercitus verbum protulit, & meritas pœnas luit, cùm populi pedibus in porta conculcaretur. Quòd si, vt Dñs ait, de omni verbo otioso reddenda est ratio, quid fiet de contumelioso? Varios igitur occasionum laqueos miseris mortalibus tendit inimicus. Alius vt ęre alieno obrutus detinetur. Alius vt spōsor pro altero trahitur. Videmus quotidie aliorum nomine alios interire. Et qui nihil debent, non minus, q̃ debitores decoquere. Quo quidem exéplo iustorum & iniustorum crimina patefiunt. Iustus in rebus propriis insons est, in alienis autem obnoxius inuenitur. Siquis enim eo pręsente veritatem oppugnet atque irrideat, aut bonum aliquem maledictis insectetur, ipse autem taceat, nonne taciturnitas illi vertetur in crimen? Silentio enim suo maledicta comprobat tanq̃ vera. Id magnorum ex principum licet intelligi potestate. Siquis enim in Regé, iure an iniuria nihil refert, inuehatur, qui adsunt, ea, quę in Regé dicuntur, renuunt audire. Quòd siquis interesse pergit & audire, idem in vtrunque supplicium constituitur. Interit vnus propter linguam, alter propter auditum. Narrat aliquid calumniator, tu verò illi te prębes auditorem. Et quam ille ore suo molitur cędé, tu eam excipis aurium sinu. Et acerbum mēdacii fermentum in animo tuo commisces. Vnde mors principium reperit? Non'ne per aures Euæ, dum illam serpens alloqueretur, sibi aditum patefecit? Potest enim hostis noster loquentis oratione tacentes occidere. Et quos proprio ipsorum ore nunq̃ læderet, eos per

Leu. 10.

4. Reg. 7

Matth. 12.

aures interimit. Et quos actione insontes videt, eos occidit cogitatione. Dęmones clamoribus confitentes veritatem Dominus iussit obmutescere. Neque
Luc.4. enim ipse, qui erat veritas, opera ipsorum sibi fidem haberi voluit, sed quę vera sunt, per veros nuntios promulgari. Cur Dæmonem, a quo collaudabantur,
Act.16. Audire Apostoli recusarunt? ne aures mundę impuris eorum vocibus contaminarentur. Si Diaboli laudes vt maxima probra vitauerunt homines sancti, quantopere calumniæ & maledicta vitanda sunt? Veritatis specie decipere audientes versipellis Diabolus
Mar. 1. consueuit. Iccircò Dominus ne vera quidē a Dęmonibus audire voluit. Eadem pluuia irrigantur herbę, tam bonæ, q̃ malæ. Forsitan & pluuia, quæ natura bona est, in herbarum malitia agit. Et serpens, licet dulcissima comedat, ea protinus vertit in amaritudinē, quam si cuipiā asperserit, væ illi. Sic ex veritate mendacium confingitur vti cicuta mortiferum. Sub eius sermonibus suauissimis exitiosa latet amaritudo. Ad simplices decipiendos linguę dulcedinem adhibet serpens antiquus. Huiusce rei sit exemplum Iudas Iscariotes, qui sub oris osculo, & lingua pacem assimulante dolum cœlans, in Dominum, qui cordis intima penetrat, struxit proditionem. Quòd si in ipsum creatorem talis deprehensus est mendax, qualis in te erit? Quis mendace sceleratior, nisi is, qui verbis eius aures accommodat? Morti vltrò se obtulit Seruator, & orationi mendaci noluit aurem præbere. Os suū aperuit & acetum cum felle suscepit, qui scelesti verbum aure suscipere recusauit. Os proditori exhibuit osculandum, & mendaci noluit respōdere. Præbe tu quoque os tuum maledicis osculandum, aures autem minimè. Nam si os illis tuum prębueris, osculum eos condemnabit. Sin aurem illis accommodaueris, te verborum gustus occidet. Satius autem erit, si veneni & odorem & gustum euitaris. Cur fumum celeriter

fugis, mendacem autem libenter audis? Abhorres a fœtore,& iuxta maledicum ſedes? Singula corporis membra a rebus,quæ nocere poſſunt, ſeruanda ſunt. Si corpus a libidine remotum eſt, a detractione linguam cuſtodi. Qui enim libidini nequit indulgere, mentiri poteſt & calumniari. Si tuis è membris vnũ valeat,aliud ægrotet,totum corpus dicitur ægrotare. A militibus exemplum ſume. Nonne totum militis corpus munitur ferro? At ſi per tenuem aliquam rimulam iaculum ingrediatur, ſtrenuo militi mortem affert. Quanto magis per apertas aurium fores mors ingredi poterit? Ingens eſt enim auris feneſtra. per eam quippe mors in mundum ingreſſa cunctas gentes & nationes deuorauit, & adhuc inſatiabilis manet. Clauſtris igitur ac vectibus obſtruendæ ſunt aurium fores,ne calumnia & obtrectatio. valeat introire. Magna vis eſt huius vitii, nec ideo contemnenda, tanq̃ interficere nequeat. Ex volucrum aucupio diſce, quæ parua videntur, haudquaq̃ eſſe ſpernenda. Contingit enim, vt auis in laqueum incidẽs paruula capiatur vnguicula, nec illi quicq̃ proſint alarum vires. Summa vnguicula,quæ nullius mométi videtur, capulo eſt comprehẽſa, totum autem corpus reliquũ extra laqueum eſt,& tamen totum detinetur. Et Diuus Apoſtolus vnam & eandem in fures, adulteros, & maledicos ſententiam tulit. Nemo inquiens, iſtorum regnum Dei poſſidebit, ſed pariter iuſto Dei iudicio omnes cœleſti hæreditate priuabuntur. Iam vt par omnibus ſupplicium deberi ſcias, qua de cauſa Chanaam in execrationem æternam incurrit? Nõne quia iuſtum irriſit? Neque vllo alio grauiore facinore damnatus eſt,ſed ob leuem irriſionem in horrendã illam ſententiam incidit. Et propter linguæ petulantiam tam acerbas pœnas dedit. Non aliud ſcelus,ſed os ipſius,hominem miſerum perdidit. Si propter riſum exiguum in tantam ille decidit calamitaté, quis

1.Co.6.

Gen. 9.

non contremiſcat,& irriſiones ac ludibria fugiat, ex
quibus tales execrationes proficiſcũtur? Iuſtus enim
ille a benedictionibus excludens Chanaam,& male-
dictionibus tradens,iudicium deſcripſit, quod ſubitu
ri ſunt illi,qui ludibriis vacant, & irriſionibus dele-
ctantur. Si calũniator ſub amici perſona fingit ſe hila
ritatem amplecti ac riſu gaudere, & Chanaam, dum
hilaris eſt,ac riſu ſe ſe oblectat, maledictionem inue-
nit. Sapientiſsimum audi Salomonem,quid in irriſio
ne & calumnia latitet enarrantem. Qui calumniatur
egentem,exprobrat factori eius. Hominis enim deri-
ſio tendit in creatorem. Tu quod in riſu cernitur, ſim
pliciter animaduertis. Quid autem in illo fraudis ac
doli ſit conditum,ignoras. Iuſtus ille Noe dolũ agno
nit,eumq; minimè aperiens ignorāti Chanaam ex-
cluſit a benedictione,vt cognita riſus pernicie, fratrẽ
2. Reg. desinas irridere. Semei in virum innocentem maledi-
16. cta cõiecit. Et Apoſtolus terribilem in maledicos ſen
1. Cor. tentiam tulit. Nos,quid lucri maledici faciant,videa-
16. mus. Non in adulterio, aut furto deprehenſus eſt Se-
3.Re.2. mei,ſed maledictis vſus eſt,ex quibus calumnia con-
ſuitur, qua facta infectaq; pronuntiantur. Animus
enim dolore ſtimulatus parit contumeliam. Sic ani-
mo affectus Semei, conuiciis Regem innoxium one-
rauit,eum accuſans vt Saulis interfectorem, qui ſæ-
pius a morte Saulem eripuerat. Et quoniam falſo cri
mine Regem incuſabat, meritò a iuſtò damnatus eſt
iudice. Cùm enim terminos ſibi a Salomone præſcri-
ptos tranſiliiſſet calumniator,pœnas luit, & qui lin-
guam iuſtum in homine exacuerat,acutum in ſe gla-
dium expertus eſt, atque ita tum in hoc ſeculo, tum
etiam in futuro ſupplicium pertulit. Quis igitur a pe
tulantia nõ abſtineat, ne duplici ſupplicio afficiatur?
1.Co.6 Eodem iudicio Paulus molles,adulteros, fures,& ma
Gen.25 ledicos condemnauit. Eſau propter intemperantiam
vendidit primogenita. Habes & tu primogenita tua.

Vide,

Vide,ne illa perdas. Magnum enim quiddam est homo. Qui superat omne pretium,re minima & vili seipsum prodit. Etenim si veritatem abieceris, stultus fies & similis Esau,Audi rem admirandam,quomodo verba factis præstiterint, & fides naturam superauerit. Primogenituræ munus,quod videtur eripi nō posse,oratio se se insinuans ademit. Quod Esau naturaliter posidebat, id Iacob fidei studio est assecutus. Fides & iusiurandum mutuo cōsensu generationis vim declararunt. Et primogenita,quę per carnem tribuuntur,per spiritū accepta sunt, Quæ iusiurādum exuit, ea fides suscepit. O rem admirabilem,quæ inter primogenituræ venditorem & emptorem est consecuta. Ille damnum neglexit, hic autem innocens permansit. At quomodo Esau primogenita exuit,quæ deponi non possunt?aut quomodo induit illa Iacob,quæ adiungi nequeunt? Quòd si mercatura,quam isti pueri exercuerunt,adeo naturam superat, vt nequeat explicari,quis audeat aggredi quæstionem illam, qua ineffabilis Vnigeniti generatio continetur?Dic mihi rursum,cur Iacob a Manasse in Ephraim trāstulerit primogenita?Nonne vt illi gloria & decus accresceret. Primogenitura muneribus eximiis & innumerabilibus cumulata est. In hac baptisma descriptum est. In hac fides est obsignata. Hæc fortitudinem significat. Hæc gloriosæ virginitatis figuram gerit. Hanc pretio Iacob mercatus fuerat, & eā gratis tribuit Ephraim. Qua quidem in re nec Manasses culpandus est, nec largientis auctoritas vituperanda. Quis igitur gentiū primogenituram reprehēdat? Quòd si Iudæi audeāt id facere,reprehēdant prius, quòd Manassæ adempta fuerit, Qui enim abstulit illam ab eo, non peccauit. Quòd si iure accusari non potest Iacob, quamuis a Manasse, qui erat innocens,primogenituram transtulerit,quomodo quisq̃ ausit illum reprehendere, qui vt iustus iudex, primogenituram a Iudæis abstulit,

qui Dominum interfecerant? Si iurisiurandi vis tanta fuit, vt ab Esau auferret primogenita: cùm enim iureiurando se se obstrinxisset, noluit se se periurio contaminare: quibus afficientur suppliciis, qui frangunt fidem, & periurio violant iusiurandum? Esau ab iis, quæ cum detrimento suo pepigerat, recedere noluit, & tu fœdera, quæ pro salute tua pepigisti, audes violare? Herodes quod in perniciem suam promiserat, obseruauit, & tu quod æternæ vitæ gratia promisisti, nõ obseruabis? Cædis instar est contumelia. Et lingua non minus nocet, q̃ gladius. Cogitatio & sermo impudicus inquinat, vt adulterium. Occulta simulatio tanq̃ laqueus tendit insidias. Prauum consilium veneno perniciosius est accipientibus. Improba deliberatio perinde atque opus malum damnatur. Iracundia, vt gladius ferit. Inuidia telo grauius vulnerat. Exitii foueam calumnia struit. Malas cogitationes fugiamus. Cogitata non aliter ac facta censentur. Bonis igitur cogitationibus incumbamus, quibus operum merces proposita est apud eum, qui consilia cordium explorat. Operis instar consilium est, in eo enim arbitrii nostri ratio nititur. Suum quæque res contrariũ habet. Lux tenebris contraria est, amaritudini dulcedo, vigilia somno. Qui fecit hæc omnia, nihil reliquit, cui non adiunxerit aduersarium. Si mortalis homo arte sua contraria inter se componit, & aduersus laborem quietem admouet, remediaq; & medicamenta terra mariq; conquirit, ac suam cuique morbo, vt res tempusq; postulat, prudenter adhibet curationẽ, quanto magis immortalis ille rerum omniũ procreator ordine suo cuncta disposuit, atque ita moderatus est, vt in promptu sint, quibus se quisque ab inimicis defendat? Habes igitur arma, o homo, quibus aduersus omnes hostes & aduersarios tuos vtaris. Hæc tibi ad salutem data si spreueris, victus, in iudicii die, quomodo te excuses, non habebis. Adsunt nobis contra

illius machinas varia armorum genera. In nos ille si tela ignita contorserit, habemus & nos orationis clypeum inexpugnabilem. Si libidinis bellum intulerit, sociam in pugna animi dilectionem assumemus. Si nos iniquitate captiuos ducere conabitur, ad iustitiā confugientes saluti nostræ consulemus. Si te per malitiam vulnerare studuerit, ad fraternam accurrito charitatem. Si te per arrogantiam oppugnabit, humilitatem opponito. Si aduersus te corporis cupiditatē incitarit, temperantiæ thoracem induito. Si te lasciuiæ sagittis petiuerit, sume galeam castitatis. Si nos diuitiarum cupidine stimulauerit, paupertatis habemus beatitudinem. Si gulæ vitio nos adoriatur, ieiunii alas assumemus. Et quoniam inuidia euersionis est causa, præsto aderit charitas, si volemus, quæ corrigere possit & ædificare. Vt enim illi sua sunt arma ad oppugnādum, sic nostra nobis adsunt ad defendendum. Si nos Pharao persequatur, adest mare, quod eū submerget. Si vt Sisara elatus intumuerit, per ecclesiam è medio tolletur. Si vt Senacherib bello nos premet, sacco & cinere superabitur. Si tyrannum Babylonicum fuerit imitatus, sanctus non deerit Daniel. Si luxuriæ flammam accenderit, aderunt qui castum Ioseph imitentur. Nullus eius conatus a nobis non dissoluetur. Nulli sunt morbi, nulla vulnera, quibus sua non adsint remedia & medicamenta. Quam ille rubiginem obducet, cui discutiendæ non sit fornax præparata? Ecquod ille damnum intendet, cui repellendo non adsit auxilium? Quas parabit insidias, quæ nobis non sint manifestæ? Quam machinam molietur, cui euertendæ non sint idonei vel idiotæ? Quas afferet vires, vt eas nequeant vel fœminæ superare? Fornaces instruxit, at pueri illas extinxerunt. Lacum effodit, at eum Daniel contempsit. Epulas parauit, at eas neglexit Ananias. Superbiam seuit, at illam Mosis humilitas cōculcauit. Auro Naaman adulatus est,

at illud ſpreuit Eliſæus. Simon pecuniam obtulit, ſed meritam in illum Petrus ſententiam pronuntiauit in Chriſto Ieſu Domino noſtro, cui gloria & imperiũ in ſecula ſeculorum. Amen.

Deflet peccata ſua, & Dei miſericordiam implorat.

EDESSENORVM ex vrbe, quodam die diluculo duobus cum fratribus egreſſus ſum. Et ſublatis in cœlum oculis, ſtellarum ſplendorem ac pulchritudinem, & cœlum ipſum ſideribus ornatum, quod veluti ſpeculum nitidiſsimum ſuper terram cum gloria fulgebat, tacitus contemplabar. Mox cum admiratione, ſi hæc, inquam, tanto cum decore ſplendent, quanto magis homines iuſti & ſancti, qui Dei obtemperãt voluntati, in illa hora, cùm Dominus ad iudicandum venerit, incredibili luce fulgebunt in gloria Saluatoris? Repente vero cum mihi terribilis illius aduentus in mẽtem veniſſet, animo & corpore totus exhorrui, & contremuerunt omnia oſſa mea, atque ita fractus ac perturbatus magno cum dolore cordis, vim lacrymarum effudi, & cum gemitu, quomodo, inquam, ego peccator in illa hora formidanda conſiſtam? Quomodo ad horribile incorrupti iudicis tribunal aſtabo? Quomodo miſer hœdus cum ouibus ad Chriſti dexteram collocabor? Ego ne arbor infructuoſa ſiſti potero cum iuſtis illis, qui in hac vita iuſtitiæ fructus tulerunt? Cùm ſeſe in aula cœli viciſsim agnoſcent iuſti, & ingenti cum gloria mutuo cõplectentur, quid faciam infœlix? Quis me cognoſcet? In cœli regia iuſti gaudebunt. Aeterno in igne impii cruciabuntur. Cùm ſua martyres oſtendent tormenta, virtutes ſuas confeſſores, quid ego oſtendam, niſi pigritiam & negligentiam meam? O anima ſuperba. O peccatrix anima. O anima ſtupida. O anima, quæ vitam tuam odio ſemper es proſecuta, quandiu humi te affligent

vanæ cupiditates? Quandiu malæ te oppriment cogitationes? Quandiu improba consuetudo dominabitur tibi? Nonne intelligis prauis cogitationibus fieri, vt ignorantiæ tenebris & cæca quadam caligine circumfusa viam reperire non queas, qua te conuertas ad Dominum Deum tuum? An ea te spes fortasse sustentat, quòd cœlestem sponsum haud ita celeriter credis esse venturum? Noli errare in otio noli propterea marcescere. Appropinquat sponsus, iamiamq; aderit. Vt fulgur horribile, è cœlo subito improuisus adueniet. Quamobrem vigila, ne te in illa hora formidanda imparatum offendat. alioquin in luctu versaberis sempiterno. Aliena peccata ne respice, sed tua luge. Cur in fratris oculo festucam cernis, ac non potius trabem eiicis è tuo? Cùm ex oculo tuo trabem exemeris, tunc ex fratris etiam oculo festucam eripito. Quòd si tibi mederi non potes, defle cæcitatem tuam. Quomodo potes aliis, cùm cæca sis, lumen afferre? Prius ęgritudinem tuam cura, postea medicam alienis morbis manum adhibe. Negligentię tuę nullam excusationem inuenies. Iudicium enim tibi, & prudentiam, & spiritalem cognitionẽ, & alia dona largitus est Deus. Ea, quę tibi prosunt, amplectere. Tum fratres illi duo, qui mecum erant, cùm me sic affectum conspicerent. Lacrymantes & ipsi his verbis interpellarũt: Cur tã acerbe luges, o pater? Quibus ego respondens, propter desidiam meam, inquã, o filii charissimi, lugeo. Cũ enim benignissimus Deus mihi cognitionis lumen accenderit, ego quotidie conor illud extinguere. Nam si ea, quę Dominus vult, opere implessem, beatus profectò forem in illa hora. Neque ego solum, sed omnes qui re ipsa perficiunt, quę Deo placent. Nunc autem omnes ferè, charissimi fratres, sponte peccamus. Itaque nullam illic defensionem sumus habituri. Dei prouidentiam & liberalitatem erga nos consideremus, & q̃ multa nobis quoti-

die pro bonitate sua largiatur. Gratiā illius corda nostra semper inuisit. Quòd si locum inuenerit, ingreditur, & in anima nostra cōquiescit. At si cor immundum offendat, statim aufugit. Sed rursum misericordia cogit eam introire, & nos peccatores inuisere. Siquidem omnes sumus non vi, sed voluntate mutabiles. Spōte superbi sumus, & arrogantes, inuidi & improbi. Assidue mala vicissim cogitamus. Prauis, & lasciuis, atque impudicis cogitationibus oblectamur, & in fœdo vitiorum luto iacemus. Ex quo fit, vt cùm gratia nos inuisit, turpium cogitationum in cordibus nostris fœtorē inueniens, auersetur, & ilico discedat. Quandoquidem locum, vbi quiescat, non habet Attamen luminis sui dulcedine cor nostrum stimulat, vt resipiscat, sibiq; aduenienti aditum patefaciat. Neque enim gratia potest nos penitus derelinquere. Cogitur a propria ipsius benignitate, vt nostri misereatur. Vides prouidentiam Dei? Vides miseticordię viscera? Quanto salutis nostrę desiderio teneat? Quantopere nos esse saluos atque integros cupiat? O beatū illum, qui puram cordis sedem diuinę gratię parare studet, vt in eo suauem virtutum odorem, atque animę sanctitatem inueniens seculis omnibus acquiescat. Quid nos Dei benignitati pro omnibus eius muneribus rependemus? Quam illi gratiam referemus, quòd e cœlo descendit e sinu patris? Quod pro nobis in virginis vtero carnem assumpsit? Quòd pro salute nostra tot pertulit cruciatus? Si mille annos in terra viueremus ne pro vno quidem colapho, nedum pro morte, quā pro nobis fœdissima fuit affectus, illi vnq̄ vllo modo posset a nobis satisfieri. Hoc ego, filii mei charissimi, pertimesco, planè enim noui negligentiam meam, ne omnes, qui me nunc beatum existimant, qui fictam religionem meam collaudāt, illic me derideant, cùm in igni me excruciatum videbunt. Ignosce, ignosce clementissime fili vnigenite, mihi

inutili seruo tuo, ne cum tremore & ignominia magna coram te iudice deprehendar, & ludibrio sim omnibus spectantibus & Angelis & hominibus. In hac vita, Seruator meus, vt humanissimus pater & filiorum amantissimus, erudi me, castiga me. Illic autem vt omnium Deus & solus sine peccato me suscipe. Nisi miserum peccatorem hic feceris resipiscere, & pœnitere, nisi lumine tuo cor illustraueris, vt flagitia & peccata sua lacrymis abluat, quomodo poterit ante tribunal tuum sine defensione consistere? Fuit iam, cùm ego non essem. Pro infinita misericordia tua placuit tibi, Domine, formare me in vteró matris meæ peccatricis. In lucem editus indignus ego, pro tua summa bonitate factus sum dignus, vt essem vas gratiæ tuæ, & tanq̃ cithara, quæ salutis verba cunctis audientibus concineret. Hæc ego ignauus & flagitiosus munera accepi, & gratiæ tuæ me per inertiam ingratum prębui, Tu, Domine, ex ore inutilis serui tui piũ suauitatis cantum exprome. Tu mentis meę tenebras discute, vt gratiæ tuæ lucem aspiciam. Ad te supplex confugio, o fili vnigenite, o vnica animarum salus. Fac, vt, quemadmodum hic gratia tua mihi fuit omnibus horis lux, custodia, perfugium, propugnaculũ, consolatio: sic in horrendo illo iudicii die sub alas clementiæ tuæ susceptum protegar, vt ad dexteram tuã collocatus, & in regnum tuum per misericordiã admissus, immensam bonitatem tuam semper collaudẽ & celebrem, creator omnipotens, & seruator benignissime, qui serui tui inutilis lacrimas non despexisti.

De pœnitentia & confeßione.

DISCAMVS, o peccatores, qũo misericordia sese habeat. Disce o auare, quo pacto misericordiã obtineas. Anteq̃ improbus veniat inimicus, qui aĩas nostras corripiat, mutuã inter nos misericordiam, quæ

bonis operibus,& omni humanitate,ac beneuolentia plena ſit,exerceamus. Operæpretium eſt,vt quæ mihi a Spiritu ſancto nuntiata ſunt, omnibus ſignificẽ. Si ſtultus ego ſum,& eorum,quæ didici,nihil obſeruaui,alius ea a nobis accipiẽs obſeruabit. Ne maneat igitur apud nos vitæ ſemen mortuum & infructuoſum. Neque Regis talentum abſcondamus. Si a recta via deflexero,noli me ducem ſequi. Si labentem me videris,eandem in foueam ne incidas,caue. Deum & ſcripturas ſacras contemplare. In his enim animæ cibum inuenies. Quę tibi præcipiunt,re perfice. Et a diuinis mandatis ne recede. Ego diſcere cupio,docendi munere haud libenter fungor. Iniquitatibus ſcateo. Meipſum exploro. Obligo vulnera mea. Zizania,quę ſunt in me,conor euellere. Bona ſpe vtcunque ſuſtentor. Ne te debilitet diſcendi labor. Ego quoque magiſter tuus affligor. Cur,o fili inani dolore cruciaris? Cur fruſtra conquereris? Improbus ille ſemper exuit mentem tuam,vt hæreditatis partem eripiat. Satanas enim per dolum multos triſtitia conatur afficere, vt eos per deſperationem in gehennam detrudat. Theſauro ſpoliatus es tuo? Via tamen adhuc patet præclarę mercaturæ:nec deeſt temporis ſpatiũ, quo theſaurum tuum recuperes. Vide tu modo deſperationi ne ſuccumbas,& illum diligẽter collige. Vulneratus es? animo ne concidas. Ad mortem vſque fortiter pugna:vulnus ipſum ne reformida. In eo curãdo oſtende virtutem tuam,vt præclara gloriæ corona texatur tibi. Si te latro ſpoliauerit, ne deſeras curſum inſtitutum. In prælio contingit, vt & feriamus & vulneremur. Si pruina læſerit agrum tuum,tu tamen illum ſedulus cole,& diligẽter ſere. Iam nubes aduenjunt, & pluuiam è cœlo demittunt. Iter tuum fur tibi non intercludet,ne verearis. Onus ſuſtuliſti? Per viam regiam incede. Ex prælio,in quo vulnus accepiſti,ſtude victoriam reportare. In loco vbi theſauro ante ſpo-

liatus es, potes eundem recuperare. Vbi fudit Acab 3. Reg.
sanguinem Naboth, ibi linxerunt canes sanguinem 21.
impiæ Iezabel. Acab, vt scriptum est, eiecit Naboth è 4. Re. 9.
propria vinea. Et te peccatum vult è Christi mandatis dimouere. Acab Satanę typum gerit: & Iezabel figuram iniquitatis. Vterque sitit sanguinem tuum: sicut iniquus Acab sanguinem Naboth expetebat. Quemadmodum dolo iustum hominem interfecit, sic iusto Dei iudicio periit. Virum probum perdere festinauit, vt vltor illius statim cerneretur Deus. Pugna nostra nunc oculis non perspicitur: Neque enim, Ephe. 6.
vt inquit Apostolus, est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harũ. Clam Satanas homines oppugnat. At Christus aperte dissipat eius insidias, nosq; docet, quomodo illi resistamus. Certamen tuum, ô frater, non est leue nec risu dignum. Omnis Angelos, & Angelorum Dominum in lucta, quæ tibi cum Diabolo est, habes spectatores. Vincente te, & aduersarium prosternente plaudunt Angeli, & Deum plaudentes collaudant, qui tibi tribuerit improbum hostem vincendi facultatem. Bellũ augetur, vt & ipse proberis; & magis laudetur Deus, & homines exemplum habeant, quod imitentur. Quamobrem, vt ante diximus, si vulnus aliquod ab improbo accipis inimico, ne despondeas animum, neve desperes. Si vinceris, ne iaceas vt victus, sed protinus surgens in aduersariũ tende. Præsto enim adest adiutor Deus, vt manum porrigat, & subleuet laborantem Simulac enim manum tuam extenderis, offeret dexteram suam, vt exciteris. Omne studium & curam adhibet scelestus aduersarius, vt te cum cecideris, ad desperationem impellat. Tu illi, frater charissime, nevtiq; crede, sed si septies in die cecideris, septies consurge, tibique Deum per pœnitentiam propitium redde. Quis nummum explorans ignoto crumenam

tradit? Quis mercator relictis nundinis in mare collectas reliquias abiicit? Caue, ne abiectis armis, quæ tibi Christus dedit, hosti cum ignominia principis tui terga vertas. Exemplum tibi perspicuum propono. Vani huiusce mundi pugiles, licet ab aduersariis grauissime verberentur, non conciduntanimis, nec fugam arripientes, certamen deserunt. Sæpe enim fit, vt qui vinci videbatur, tandem è certamine victor discedat. Diem ex die ne differas, frater charissime, sed q̃ celerrimè ad Dominum te conuerte, anteq̃ seuerissimi Iudicis sententia pronuntietur, quæ te vocet ad reddendam rationem talentorum, quæ tibi ille dedit, ne laudis loco damneris, & vinctis manibus, ac pedibus in tenebras exteriores extrudaris. Dum tempus patitur, ad iudicis pedes supplex accede, vt placatus ignoscat, & debita remittat tibi. Nos autem tecum pariter Deum collaudantes gaudeamus.

Seipsum reprehendit, & peccata sua confitetur.

QVI multis in rebus, fratres charissimi, vobis prodesse videor, animæ quoque meæ prodesse debeo. Absurdum enim sit, eum fame cōfici, qui cibum aliis distribuit. Et turpe si ego, qui potum aliis suggero, siti ipse peream. Id autem fiet, nisi meam ipsius conscientiam coarguero. Quod si fecero, vtile mihi in iudicio venturo futurum spero. Cùm enim in populo versarer, inimicus expugnauit me in iuuentute, quæ mihi propè persuaserat, ea, quæ fiunt in hac vita, temere casuq; fieri. Quamobrem accidit mihi, quod naui contingit gubernaculis spoliatæ, rectore in prora consistente. Vt enim illa vel retrocedit, vel consistit, vel etiam euertitur, nisi aliquod illi aut per angelum, aut per hominem adsit auxilium. Sic ego in tempestatis errore versabar, nec periculum agnoscebam, cùm diuina benignitas me in interiori Mesopotamiæ re-

gione peragrantem fecit in pastorem quendam incidere, qui cùm ex me quæsiuisset quonam mihi iter esset, & ego respōdissem, quo me pedes ferrēt, si me, inquit ille, audiueris, adolescens, cùm ad vesperum inclinet iam dies, longius nō discedes. His ego verbis commotus apud eum mansi. Media verò nocte cū pastor profundo somno propter ebrietatem teneretur, lupi gregem adorti oues dissiparunt. Domini autem aduenientes me quoque tanq̃ reum in iudicium adduxerunt Ego vero, rem vti contigerat, narrans apud iudicem me defendebam. Interim adductus est quidā in adulterio, vt dicebant deprehensus, sed mulier aufugerat. Iudex autem re dilata vtrūque nostrum eundem in carcerem coniici iussit, vbi quendam agricolam homicidii causa inclusum inuenimus. Quanq̃ neque ille, qui mecum ducebatur adulter, neque agricola ipse erat homicida, neque ego gregis abactor fueram, cadauer autem propter agricolā, & pastor propter me, & maritus propter adulterum in alia custodia seruabantur. Illic igitur septem diebus transactis, octauo die secundum quietem vidi quendam me sic alloquentem: Pius esto, & Dei prouidentiam intelliges. Considera, quæ cogitaueris, & feceris, & cognosces, vobis iniustè nihil accidisse. Neque vero ipsi scelerum auctores effugient. Somno solutus, quę viderā, memoria repetebam. Et peccata mea cogitans memini me cum eodem in agro, vbi captus fueram, apud pauperem quendam diuertissem, improbitate quadā incitatum è cubili suo pardum exegisse, qui a feris dilaniatus est. Cùm igitur somnium meum, & causam sociis explicassem, ipsi ad me conuersi ita locuti sunt. Agricola autem prior incipiens, ego, inquit, cùm viderem quendam in flumine suffocari, possemque auxilium ferre, neglexi. At alter & ego, inquit, cum mulier quædam vidua falso in adulterii crimen vocaretur, illā oppugnaui. Qua de causa fratres eius adem-

ptam illi paternam hæreditatem lucrati, mihi, præmium, quod inter nos conuenerat, tribuerunt. His ego dictis cœpi resipiscere, atque intelligere nos merito plecti. Quòd si solus fuissem, putassem fortasse, id temere & casu contigisse. Sed eramus tres pariter in fraude deprehensi. Accedebat & quartus vindex ille, qui nec genere cum illis, qui iniuria fuerant affecti, coniunctus erat, neque conscius aut testis extiterat. Etenim nec mihi, nec sociis, quibus speciem & formam eius descripseram, notus erat. Somno igitur rursum captus, eundem vidi sic dicentem. Cras videbitis & illos quos læsistis, & calumniæ culpæque vestræ remunerationem. Experrectus stabam cogitabundus. Tum socii ad me, quid inquiunt, tristis es? Quibus ego causam cum exposuissem, exitum metuebam. Et cogitationes illas de fortuna & casu tradideram obliuioni. Atque illi mecum magna sollicitudine angebantur. Cum igitur nox illa transisset, adducimur, quo quidem tempore, quinque vincti ad principem pertracti sunt. Itaque illi, qui mecum erant, multis affecti verberibus in carcerem reuersi sunt, meq; illic reliquerunt. Tum adducti sunt duo in primis. Hi autem erant fratres illius viduæ, quæ calumnia ab ipsis paterna hæreditate fuerat spoliata. Vnus eorũ in homicidio, alter in adulterio deprehensus erat. Sed cùm hæc crimina confessi essent tormentis cogebantur & alia scelera confiteri. Homicida igitur confessus est, se cùm in ciuitate negotiaretur, cum muliere quadã consuetudinem habuisse. Hæc autẽ erat illa, propter quam vnus ex iis, qui mecum erant in carcere custodiebatur. Rogatus quomodo effugisset, accidit, inquit, vt cum obseruaremur, vicinus quidam alia via accedens nescio quid mutuo peteret, quod illa cum dedisset, me iam per fenestram demisso, orauit eum, vt se quoque per eandem fenestram demitteret, quoniam fœneratores ad se capiendam aduentarent. Id

ille,cũ faceret,a mulieris marito captus est. Nos autem elapsi sumus. Vbi nam,iudex inquit, est mulier? Et cum indicasset locum,iussus est, vsque ad mulieris aduentum custodiri. Frater vero damnatus adulterii,se hominem etiam occidisse confessus est, eum nimirum,quem agricola, qui mecum erat,accusabatur interfecisse. Dicebat autem maritum illius esse fœminæ,quam adulterio corruperat. Cum enim,inquit,dĩluculo prędium suum inuiseret,fictæ salutationis gratia accedens illum statim interfeci,& aufugi. Familiares autem exaudito clamore,cùm essent egresi,hominem quendam agrestem, qui magno labore fessus illic dormiebat,comprehenderunt. Hæc ille cum dixisset,locumq́ue & nomen mulieris indicasset, in carcerem perductus est. At reliqui tres constiterunt,quorũ vnus in crimen vocabatur, quòd segetem combusisset,alii duo quòd se in cęde facienda socios exhibuissent,sed cùm paucis verberibus affecti, nihil confiterentur,in carcerem adducti sunt. Audiuerat enim iudex successorem suum aduentare. Et ego,nulla de me habita quæstione,cum illis discesi. In eadem igitur omnes custodia tenebamur. Iudex,autem,qui succedebat,è patria nostra erat, sed ego diu quis & vnde esset,ignoraui. Interim,cùm magnũ nobis daretur spatium quiescendi, amicitiam iniuimus. Cumq; priores mei iam essent studiosi,& reliquis ea, quæ contigerant, enarrassent, in me omnes tanq̃ in hominem pium intẽdebant. Et fratres illius viduæ,homine,qui aduersus eam testimonium dixerat,perspecto, obstupuerunt. Rogabãt autem me,vt sibi aliquid boni nuntiarem. Verùm ego multis ibi diebus commoratus, eum,qui mihi in somnis apparuerat, nunq̃ vidi. In fine autem dierum rursus illum aspexi,me verbis eiusmodi compellentem:cernis hos tres?aliorum scelerũ rei nunc pœnas pendent. Quod illis cum retulissem, confesi sunt duo quidem se furis conscios extitisse.

Cum enim vicinum,inquiunt, vt vineam eius interuerteret,necauisset,certificati sumus,eũ de rupe præcipitem cecidisse, & vineã ipsius esse. Tertius autem se ira commotum è tecto quendam deturbasse, qui casu illo interierit. Postea vidi rursus in somnis hęc mihi prænuntiantem. Tu cras liberaberis, reliqui iustũ iudiciũ subibũt. Fac igitur, vt fidelis sis, & Dei prouidentiã prædices. Postridie iudex sedẽs in tribunali, de nobis omnibus quæstionem habuit. Et cognitis, quæ acta iam erant, cum & fœminis, quæ aderant, interrogatis, & æquis testibus adhibitis, veritatem cognouisset, innocentes absoluit, agricolam dico, & eum, qui falso adulterii fuerat accusatus, fœminas vero iussit torqueri, vt exquireret, an aliis sese flagitiis contaminassent. Comperit igitur vnam earũ, odio illius, qui adulterum suum detulerat, incitatã bona ipsius combussisse. Quo quidem ex incendio cum quidam propius fugeret, tanq̃ auctor cõprehensus est. Et hic erat nobiscum, quem iudex, quæstione habita, innoxium cum reperisset, dimisit. At altera adultera, cum in eodem esset vico, vbi capti fuerant illi duo, qui in cæde facienda socii fuisse dicebantur, rem, vti gesta erat, confessa est. Qui occisus est, inquit, cùm domi meæ ab altero illius viduæ fratre, qui meus amator erat, mecum rem habere deprehensus esset, interemptus ab illo est, & in biuium proiectus. Cõcursu autem facto cum duo viri quẽdam, a quo sibi hædus surreptus fuerat, persequerentur, eos alii conspicati, putãtesq; ideo fugere, quod homicidium perpetrassent, comprehenderunt. Iudex igitur cum nomen, & genus, & qui nã, & quales essent, explorasset, innoxios liberauit. Hi fuerunt quinque, agricola, & qui falso adulterii insimulabatur, & tres vltimi. Porrò duos fratres, & flagitiosas illas mulierculas a feris iussit dilaniari. Tunc ego in medium adductus imperio iudicis, qui & si mihi beneuolentia coniunctus erat, tamen scire

voluit, quomodo res illa ouium gesta esset, cumq; ego id, quod erat, exposuissem, meq; ille & voce & nomine cognouisset, familiaritas enim illi cum parentibus meis intercesserat, quæstione habita de pastore, & veritate cōperta, liberauit me post dies circiter septuaginta. Ea vero, quæ secuta est, nocte vidi virum dicentem mihi: Reuertere in locum tuum, & age pœnitentiam, & scito, vnum esse oculum omnia perlustrantē, mihiq; grauiter comminatus recessit, neque ego eũ ad hunc vsque diem amplius cōspexi. Anxius igitur, & multis lacrymis plenus discessi, vtrum Deo satisfecerim ignarus, quamobrem omniũ precibus adiuuari me flagito. Vulnus enim erat grauissimum. Visis ego non efferor, sed ob impias illas angor cogitationes. Vidit & Pharao Angelum futura pręnuntiantem, sed verba eius & prophetiam non mutauit. Dicit & Christus illis, qui in nomine suo prophetauerunt: Non noui vos, operarii iniquitatis. Me vera vidisse scio, & expertus sum, sed excruciat me mea in Deum contumelia. Qui enim asserit omnia temere casuq; fieri, is diuinitatem tollit. Id cogitaui, non nego. Resipui, sed ignoro, vtrum mihi Deũ placauerim. De ipso aperte locutus sum, sed nescio vtrum verba illi mea fuerint grata. De prouidētia scripsi, sed ignoro, an illi placuerint scripta mea. Domum vidi, & patrem familias cogitaui. Mũdum aspexi, & noui prouidentiam Dei. Vidi nauem sine gubernatore mergi, & animaduerti sine Dei gubernatione inanes esse hominum labores. Vidi varias respublicas bene cōstitutas & intellexi Dei ordine atque præscripto cuncta consistere. Per pastorem grex viget, & per Deum omnia coalescunt. Inter triticum & spinas discernit agricola. Et Deus omnibus in terra degentibus prudentiã adhibet & intelligentiam. Ab imperatore pēdet exercitus ordo, & a Deo vera rerum omnium dispositio. Nihil in terra sine capite & origine. Quia rerum om

Luc. 13.

nium principium est Deus. Flumina è fontibus manant,& leges a diuina sapientia. Fructus fert terra, si tamen e cœlo fuerit irrigata. Adeo nihil per se fieri potest. Dies suggerit lucis copiam, sed tamen indiget radiis solis. Sic & ab hominibus bona proueniunt, sed Dei gratia perficiuntur. Sol lumen continet, sed cœlo indiget, in quo requiescat. Pariter & homines sancti indigent Deo, in quo consistant. Neque splendor sine igne, neque sine tenebris nox. Mutuo enim omnia indigent auxilio. Atque ita suum indicant moderatorem. Hoc eget illius ope, illud alterius. Nihil sponte sua est in rerum natura. Nemo enim seipsum potest facere. Nam si quis seipsum faceret, is esset anteq̃ fieret. Quomodo igitur postea factus esset? Quod enim est, anteq̃ fiat, non eget, vt fiat id, quod est, neque alienum requirit auxilium ad eius, quod est, constitutionem. Solus igitur Deus non factus. Sponte enim & a seipso fieri secum pugnat. Neque ignorat Deus se nõ esse factum. Neque enim, vt nos, infantiæ principium habuit. Non est ignarus essentiæ suæ. Neque enim eã illi quisq̃ tribuit. Nouit id, quod est, & superat omnẽ hominum cogitationem. Non inuidet, sed parcit nobis. Neque enim audire possumus principiũ rei, quæ non est facta, quoniam ne dici quidẽ potest. Rei principio carentis principium intelligere non valemus.
Exo. 20 Neque enim tantam habemus intelligendi facultatẽ. Terrena Deus e mõte Sina locutus est, & populi contremuit multitudo. Quid igitur, si cœlestia loquatur faciemus? E terra locutus est, & homines innumerabiles exhorruerunt. Quid faciemus, si e cœlo nos al-
Exo. 20 loquatur? Orauit populus, ne Dei vocem audiret, & Deus id illi concessit, quod petebat. Deũ orauit Moses, vt cum populo permaneret, & perierunt multi, quia nõ poterant ad naturam diuinam appropinquare. Ostendit igitur Deus fieri propter iustitiam suã, vt peccantes immedicabilẽ plagam acciperẽt. Itaque
pepercit

pepercit nobis,subduxitq; se,vt viueremus. Sic etiam arcana tegit, quæ capere non valemus. Accessit ad Aaron,& cum filios eius reos inuenisset, occidit eos. Accessit ad populũ, & multos peccatores interemit. Quamobrem si diuina nobis dixerit,& non crediderimus,nos omnes interficiet. Icci rco nobis ea non dicit,quia præuidet,nos non esse credituros. Recte igitur facit consulens nobis,ne moriamur. Non tribuit nobis tantam intelligentiã, vt liberæ extinguat propositum voluntatis. Maiores non exhibet vires,ne naturam confundat. Benignitatem non exhaurit, ne ab improbitate superetur. Non facit homines Angelos, ne potestates peruertat. Nõ facit Angelos cherubin, ne ministeria perturbet. Tantum cuique largitus est, quantum natura quælibet creata capiebat. Naturas constituit,& reperit eas misericordiæ, vtpote mutabiles,indigere. Eis seipsum sic impertiuit, vt subsisterent,quod amplius erat,condidit,habita imbecillitatis earum ratione. Congruentem item dedit intelligendi facultatẽ,ne superbiæ causam præberet. Quẽadmodum qui pueros ad malum exercent, ipsi magis sunt reprehendendi. Dedit, quod capere poterant,& ignouit,quod non poterant. A nemine enim,quod vires eius superet,exigit. Nolite igitur,o mortales,potentiam ipsius incusare, quòd naturam vestram nequiuerit facere capaciorem. Non opifex in causa, sed ipsa natura. Aurifex habet artẽ, qua dirigit opus suũ, eiq; tantum tribuit,quantum capit, & non amplius, quamuis multũ illi auri supersit. Sic & Deus, quãuis omnia possit,non tamen plus tribuit, q̃ rei cuiusque natura patiatur. At materiam ipse fecit. Ideo ipsum laudate,qui tantam varietatem constituit. Nemo aurifex,vt auri materiam adaugeat,seipsum auro adiungit. Nec Deus,cùm omnia miracula excogitasset, fecit vt materia naturæ suæ similis esset. Magnas rebus procreandis diuitias effudit. At quòd factum esset in-

fectum, nec cogitauit, nec inuenit, nec fecit. Vultis videre facilitatem eius immēsam? Cœlos, & quæ in cœlis sunt, verbo procreauit. Ex quo patet, eum multo plus posse, sed natura ipsa procreata plus non capit. Quanto verbis præstantiora sunt opera. Tanto sine comparatione rebus creatis Deus antecellit. Fecit igitur omnia ad cuiusque vtilitatem. Nulla coactus necessitate tot differentias inuenit, quoniam de primis experimentum dedit in secundis. Non tantæ pulchritudinis causa necessitas extitit, alioquin opus alterius esset, non autem Dei. Necessitas enim liberam excludit voluntatem. Omnia, quæ voluit, fecit in cœlis & in terra, sicut diuina scriptura testatur. Rerum ordo Dei laudem celebrāt. Malum nō est boni causa, neque ad pietatem adducit. Si malū prius extitisset, bonum fieri non permisisset, alioqui non fuisset malum, sed bonum. Si materia cōstitisset aduersus Deū, cùm esset inanimata, cum illo pugnare non potuisset. Sin dixeris materię animam esse confusionis actionē, absurdum est, existimare, animam esse actionis motum, Nihil enim eorum, quod quisq̄ nostrum facit, anima est. Materiæ actio, inquies, ex quodam collaudante consistit. Magna stultitia sit, æternum aliquid inesse existimare in materia, quæ in continua alteratione mutationeq; versatur. Quicquid enim mutatur, caducum est. Quomodo ergo quod est mutabile, sit ęternum? Nihil igitur semper fuit, nisi solus Deus, quo egent omnia. Ipse enim sponte sua fecit illa, non autem vlla adductus necessitate. Et singula fecit, quemadmodum voluit. Et voluntas eius nulli subiecta est necessitati. Ideo q; ea, quæ fecit, non sunt illi coæterna. Si enim voluntas eius necessitati coniuncta esset, coæterna illi forent ea, quæ procreauit. Et procreatio voluntati congrueret. Verùm procreatio nō erat necessaria, nam coæterna illi fuissent, quæ sunt procreata. Et sic esset affectionum expers, vt vo-

Psalm. 142.

Gen. 1.

luntas eius,atque adoratio. Iccirco non ex necessita-
te sibi constituit adorationem,alioqui,vt adoraretur,
ea,quę fecit,fecisset sibi coæterna. Neque enim quicq̃
ex eo patitur,quòd a gentilibus non adoratur,neque
pro adorationum varietate commouetur, neque ad
indignationem impellitur,quod imperfectè a Iudæis
adoratur. Neque propter hæreses perturbatur, quòd
sibi ex parte tantum exhibent adorationem. In omni
bus enim sine perturbatione idẽ ipse manet, qui erat
anteq̃ omnia procrearet,ad hunc vsque diem, & dein
ceps in sempiternum. Rerum est omnium causa boni
tas eius. Et naturæ terminus iustitia ipsius. Sapientia
vero rerum ordine & varietate declaratur. Dedit igi-
tur nobis,o mortales,vt dixi, quod capere possumus,
habita virium nostrarum ratione. Cæterum,& si ni-
hil eorum,quæ fecit,ipsum capit, genuit tamen sine
principio ex substantia sua filium suum, non ex ne-
cessitate,aut causa aliqua, qnemadmodum diximus,
cùm de verbo loqueremur,vt bonitatis eius acciperet
plenitudinem,quoniam naturaliter ipsum ex substan
tia genuit. Omnis autem eius natura a necessitate &
causa seiuncta est. præsertim quia voluntati naturam
miscuit,& vtraque cum bonitate coniunxit. Bonitas
enim plenitudinem ostendit,quia genuit, a quo natu
raliter caperetur. Natura autem dignitatem, quia nõ
indignus,qui capit,vtpotè filius,non factus. Porrò vo
luntas necessitatem exclusit quia nõ propter aliquid
genitus est,sed vt semper perfectum esset mysterium
æternitatis. Et vt non dicamus voluntate necessitati
subiecta naturaliter Dei filium esse genitũ. Iam Spiri
tus sanctus non genitus, sed processit ex substãtia pa
tris,nõ imperfectus,neque promiscuus. Neque enim
alias pater est,alias filius,sed spiritus sanctus plenitu
dinem habens bonitatis, & in diuinitatis testimoniũ
procedens,quoniam pater nõ vlla perturbatione, aut
tempore,aut necessitate,aut mutatione,alia'ue causa

filium genuit, ſed natura ab omni remota neceſsitate, aliumq; conſortem volens non genuit, ſed produxit ſpiritum ſanctum, non ante filium, ne dicamus neceſsitati voluntatem eius eſſe ſubiectã. Neque timuit hominum dubitationem, quòd quodãmodo impatibilis exiſtens genuit, habens demonſtrationem Spiritũ ſanctum, quia non generans ſecundum ſe ipſum produxit, ſic & generans filium ſecundum ſe ipſum genuit ſine perturbatione. Neque enim imminutus eſt procedente Spiritu ſancto, vt filii generationem perturbationi cuipiam obnoxiam poſsimus ſuſpicari. Quòd autem poſt filium dicimus Spiritum ſanctũ. Id nõ tempus, ſed perſonam ſignificat. Spiritus enim & verbi eadem eſt æternitas. Nã & nos in verbo pronuntiando ſpiritum noſtrum mouemus, & cum verbo ſpiritum producimus. Pater igitur nec tẽpore indiguit in verbi generatione, nec vllo temporis ſpatio poſt verbum produxit Spiritum ſanctũ. Quamobrẽ & Sanctæ Trinitati diuinitas eſt coæterna. Pater, & filius, & Spiritus ſanctus tres quidem perſonæ ſunt, ſed vna ſubſtantia, atque vna diuinitas. Quapropter & Deus vnus eſt ſancta conſubſtantialisq; trinitas. Et quòd ſit verbum in ſpiritu, dicit de nobis Dauid, quia ſpiritus eſt in ore noſtro. nõ quòd ſimilis ſit cõpoſitio in ipſa diuinitate, ſed vt exemplo, quæ dicta ſunt, intelligantur. Quantum igitur capimus, intelligimus de Deo. & quantum ferre poſſumus, tantum ab eo accipimus. Quòd ſi plus audiuerimus, non credemus: Et ſi plura acceperimus, extollemur. Meritò igitur plura non dicit, neque dat. Iccirco autem hæc recenſui, vt etiam in ipſa cognitionis diſtributione diuinam eius prouidentiam declararem. Dicit enim &
Io. 3. ipſe Chriſtus: Si terrena dixi vobis & non creditis, quomodo ſi vobis cœleſtia dixero, credetis? Ego vero ſermonem ita conuerto: Si cœleſtia capere non poſſumus, quomodo quæ ad diuinam naturam pertinent,

audientes, percipiemus. Si Iudæi temporaria mandata non obſeruantes perierunt, quanto magis nos peribimus, ſi quæ de Deo audiuimus, non cuſtodiemus? Quanto autem corporis morte mors animæ formidabilior? Quanto, inquit Apoſtolus, putatis deteriora mereri ſupplicia, qui conculcauerit filium Dei? Hæc omnia, quæ dicta ſunt, fratres, ſcripſi propter me. Vereor, ne deteriore illa morte afficiar. De cognitione enim diſſerui, vt me in Dei cognitione peccaſſe demonſtrarem. Potentes, inquit ille in libro ſapientiæ, potenter tormenta patientur. Cognitio eſt virtus ac donum diuinæ gratię. Et ego poſt Chriſti cognitionē in cogitationibus de fortuna & caſu verſatus ſum. Timeo igitur, ne mea, ſicut Eſau pœnitētia repudietur. Scio Eſau in malitia permanſiſſe, & ideo fuiſſe reiectum. Sed vereor, ne mea pœnitentia peccato ſimilis iudicetur. Audiuiſtis infinitam eſſe diuinæ potentiæ magnitudinem? Illuc vſque dicendo prouectus ſum, vt quibus ego miſeriis detinear, cognoſcatis. Audiuiſtis diuinæ pelagus ſapiētię? Cur igitur pro me apud Deum fontes non effunditis lacrymarum? Audiuiſtis immenſam diuiuæ iuſtitiæ vim? Cur ergo viſcera veſtra pro me non oſtenditis? Scio Deum multis, qui pœnitentiam egerunt, ignouiſſe, ſed maior eorū pars peccauerat per ignorantiam. Eum multis veniam dediſſe non ignoro, ſed multos habebāt adiutores. Quę de Chore & Dathan ſcripta ſunt, lego, & perhorreſco, quoniā illis Deus propter Moſem iratus eſt. Quę Mariæ Moſis ſorori contigerint, conſidero, propter verbum enim, quod aduerſus illum dixerat, eam lepra totam operuit. Si tanta propter virum ſanctum exarſit indignatio, quid fiet propter Deum immortalem? Si Cain ob fraternam cædem tam diuturno ſupplicio afficitur, quid illis fiet, qui Deum offendunt. Concurrite, fratres, & mihi veniam impetrate. Vt vobis quoque Sancti, ſiquid peccatis, opitulentur. Qui

Heb. 10
Sap. 6.
Heb. 12
Nu. 16.
Nu. 12.
Gen. 4.

enim casu fortunaq; putat cuncta contingere, is essentiam negat diuinitatis. In ea ego sententia fui, Non mentior. Resipui & egi pœnitentiam, sed nescio, vtrũ mihi Deus placatus sit. Precor & Sanctos, vt intercedant pro me, sed ignoro, an eorum preces suscipiãtur.
Ca. 14. Lego enim apud Ezechielem, neque Noe, neque Iob, neque Danielem, si orauerint, exoraturos. Obsecro prophetas omnes, sed metuo, ne reiiciar, quemadmodum impius Israel. Sic enim loquitur Deus ad Hieremiam: Noli orare pro populo isto. Quid igitur? Donis placabo Dominum? At vereor, ne mihi idẽ, quod
Esa. 58. pharisæis dicat, me vtilitatis meæ causa id efficere. Si
Ps. 140. ieiuno, hoc non est, inquiet fortasse, ieiunium, quod elegi. Si pauperum miserebor, oleum, forsitan dicet, peccatoris non impinguet caput meum. Si sacerdotes eius amplectar, forte dicet mihi: Quia Nazarẹis meis vinum præbuisti, detestabilis eris. At offeram illi munera. Timeo, ne mihi dicat: Si obtuleris Similaginẽ, sacrificium tuum inuisum est mihi. Quid? quòd & in Ecclesiis sedere vereor, ne me item eiiciat, aulam, inquiens, meam calcare ne audeas. Vndique igitur premor, fratres, & ad cõscientiam meam redeo. Si impiè rursum egero, væ mihi. Si arrogans fuero, vereor, ne me caligine opprimat. Et Nabuchodonosor, cùm pœnitẽtiam egisset, susceptus est. Sed eum defendit tum ignorantia, tum principatus. Hac ego careo defensione. Eram iam gratiæ particeps, eram in Christi disciplina a patribus institutus. Illi, a quibus secundum carnem genitus fueram, timorem Domini mihi tradiderant. Vicinos videram pietatis studiosos. Multos audiuerã pro Christo cruciatus, mortẽq; perpessos. Parentes mei in iudicio Christum professi fuerant. Martyribus sanguine cõiunctus sum. Nullam habeo excusationem. Si cõmune carnis genus dixero, nihil ab illis differam, quos beatus Iob cõmemorauit. Maiores mei peregrini, opera & manu victum quærita-

runt, aui fuerunt agricolæ, parentes non admodum abiecti ciues. Quo igitur nomine me Nabuchodono ſor ſimilem exiſtimabo? Quæ in pueritia geſſerim piget commemorare, ne vilem me vobis abiectumq; conſtituam. Cùm adhuc eſſem iuuenis, me chriſtianum profeſſus ſum. Attamen paucis illis annis contumelioſus, percuſſor, ſeditioſusq; fui, & cum vicinis litigioſus, atque inuidus, in hoſpites inhumanus, in amicos durus, acerbus in pauperes, immodeſtus, malis vacans cogitationibus, ac voluptatibus vel præter tempus Quæ tamen omnia ſcio mihi fuiſſe condonata. Sed quid poſtea geſsi? quid poſt veritatis cognitionem commiſi? Auxilio veſtro, amici, vehementer indigeo. Succurrite mihi. Me vel tanq̃ mortuum deflete, vel tanq̃ ſpirantem adhuc, ſed ſemimortuum commiſeramini. Super me veluti ſuper captiuum effundite miſericordiam veſtram. Mihi tanq̃ putridis vulneribus ſcatenti ſubuenite. Plenus enim plagarum ego ſum. Iudæos ego ſupero. Illis non erat locus ad vincula. Mihi vero & anima ipſa corrupta eſt. Illi a capite vſque ad pedes miſeriis premebantur. Mihi viſcera quoque computruerunt. Vltro aduerſus Deum ego contumeliam cogitaui, ſolum Diabolum, qui mẽtem meam excæcauit, ſocium habeo. Timeo, fratres mei, ne ſicut illi, ſic etiam mihi adſit impœnitentia. Vnam hanc habeo excuſationem, quòd ille mihi ſuggeſſerit tentationem. Verùm hæc excuſatio Adæ nihil poſuit, nihil profuit Euæ, nihil Eſau. Vt intelligamus, eos Diabolum habere ſimiles, quos Paulus vaſa iræ Rom. 9. appellat, qui ſunt ex parte eius. Vereor, ne me quoq; vnum ex illis Deus eſſe permittat. Eos propter contẽptum tradidit in paſsiones ignominiæ. Itaque metuo, ne in me quoque eandem ferat ſententiam. Sed & nunc item multum in ſordidis verſor cogitationibus, in inuidia, in maleuolentia, in iracundia, in arrogãtia, in gula, in malitia, in odio paupertatis, in egen

tium persecutione. Cùm ipse nihil sim, me tamen aliquid esse arbitror. Cùm tot vitiis laborem, tamen aucupor nomen sanctitatis. Cùm tot sim peccatis obnoxius, tamen volo me iustum existimari. Mentior, & mendaces redarguo. Animo sordidus, libidinosos insector. Pauperes lædo, & fures reprehendo. Contumeliosos damno, cùm eidem affinis sim vitio. Splendide incedo, cùm totus sim impurissimus. Primum in Ecclesia locum teneo, cùm ne postremo quidem sim dignus. Honorem appeto, cùm ignominiam merear. Salutationes capto, cùm ab omnibus sim conspuendus. Homines video seculares, & glorior. Monachos aspicio, & efferor insolentia, Mulieribus videri cupio gratiosus, diuitibus pius, hospitibus grauis, domesticis cogitabundus & prudens, propinquis honoratus, & prudentibus perfectus. Inter homines pios versor vt sapientior. Simpliciores vti pecudes contẽno. Siquis me afficit contumelia, vlciscor. Siquis me arguit, illi succenseo. Siquis quid repetit, in iudicio me defendo. Vera dicentibus vt inimicis indignor. Admonẽtibus irascor. Non adulantes odio prosequor. Fratrem calamitatibus oppressum non agnosco. Ad fœlicem accurro. Aegrotantes auersor. Si æger ipse sim, ab omnibus inuisi volo. Maiores despicio. Absentibus detraho, presentibus adulor. Honorare, qui honori sunt digni, recuso, & indignus ipse honores exigo. Prætereo animi mei cogitationes, de lege, de prophetis, de euangelio, de Apostolis, de Ecclesiæ doctoribus, de concionatoribus, de sacerdotibus, de lectoribus, de dispensatoribus, de Episcopis. Omitto quas quotidie nouas curas inuenio, vanitatis meę sollicitudines, desidiam in orationibus, constantiam in vaniloquiis. Si quis de nugis loquitur, oblector. Sin de temperantia, mœreo. Diuinam legentes scripturam fugio, de quæstionibus concertantes libenter audio. Omitto fictas assentationes, artificiosos in ecclesias gressus, ex industria con-

quiſitas in inceſſu tarditates, futiles in congreſsibus ſermones, nimiam in parandis epulis diligētiam, mala in locis ſacris colloquia, inertiam in precando, in pſallendo negligentiam, ſtudium in decipiendo, artē in lucrando, ſimulatas cum piis mulierculis familiaritates, frequentes compellationes, inopum contemptum, diuitum obſeruantiam, inexplebilem accipiendorum munerum cupiditatem, cum alienis peccatis coniunctionem, inutilia cōſilia, ſpe maioris lucri adulationes, contentiones, ſupplicationes, ſtultas commemorationes, rixas pernicioſas, inutiles pugnas, ineptas cōſuetudines. Hæc eſt vita mea, fratres, hæ ſunt infirmitates meæ. Si aduerſus tantam peccatorū multitudinem mihi poteſtis opitulari, mei, quæſo, miſeremini. Si vobis adſunt vires, quibus tantam malarum cogitationum phalangem poſsitis profligare, obſecro vos, ne me deſeratis. At nō erat, dicet aliquis, tam anxiè de cogitationibus diſſerendum. Quorſum de fortuna & caſu ſermonem inſtituenti tam lōga de rebus iſtis oratio? Ex diuina ſcriptura, fratres, habeo demonſtrationes Sacrificabat Iob pro filiis ſuis, ne forte, inquiens, mali quippiam cogitauerint in cordibus ſuis. Iob. 1.
Si cogitationum non eſt habēda ratio diligenter, cur holocauſtū pro peccatis cogitationis offerebat? Dānati fuerunt & illi, qui in cōgregatione Chore malè cogitabant, & male cogitantes combuſti ſunt. Iam cùm audiuius illud; Veſtri autē & capilli capitis numerati ſunt: intelligamus, capillos capitis eſſe cogitationes, caput autem mentem, in qua vis eſt cogitādi. Ex conſenſu Dominus iudicat adulterium, & ex mulieris cupiditate factum metitur, & cædem ex iracūdia, & odium exiſtimat homicidium, Omnis, inquiens, qui temere iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio, & qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. De cogitationū exploratione teſtat & Paulus, illuminabit, inquiens, Dominus, abſcondita tenebrarū, & manifeſtabit con

Nu. 16. Matth. 10. Matt. 5. 1. Io. 3. 1. Co. 4.

Rom.2. ſilia cordiũ. Et rurſum, accuſantibus cogitationibus, aut etiam defendentibus in illa hora. Ne dixeris igitur mihi nihil eſſe cogitationes, quando conſenſus earum pro factis exiſtimantur. Neque tamen primus cogitationis impetus iudicatur, ſed cùm animus ſic indulget cogitationi, vt ex ea percipiat voluptatem. Nõ omnia, quæ in terra ſpargit agricola, ſemina coaleſcunt. Neque omnia mentis cogitata inhærent in voluntate. Eorum, quæ terra ſuſcipit, fructũ exigit agricola.
Io.15. Sic omnium, quæ voluntas approbat, Deus rationem repetit. Pater meus, Seruator ait, agricola eſt.
1.Co.3. Et Paulus, Dei, inquit, agricultura eſtis. Nolite igitur mea ſollicitudine remouere, ſed contra potius,
Heb. 4. vos quoque pro me ſolliciti eſtote. Idem Paulus alio in loco, viuus eſt, inquit, ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis. Si diſcernit cogitationes, cur mihi reo non opitulamini. Vultis animam & ſpiritum cognoſcere? Id ex agricultura rurſum intelligetis. Norunt agricolæ naturas agrorum, & pro cuiuſque terræ ratione ſemina iaciunt. Peritia enim ſua cognoſcunt quid cuique ſolo conueniat. Sic & Deus noſter diſcernit inter naturales & voluntarias cogitationes. per animam enim naturales, per ſpiritum voluntarias ſi-
Ecc.1. gnificat. Omnia vanitas, inquit Eccleſiaſtes, & afflictio ſpiritus. In vanitate naturam conſtituit, in afflictione actiones naturæ repugnantes. Ideo vanitas, in-
Ecc.12. quit, tranſibit. Quæ autem quiſque egerit in iudiciũ
1. Co.2 adducet Deus. Ex natura homines Paulus item appellat animales, naturæ vero aduerſantes, carnales. Nam qui ſpirituales ſunt, naturam quoque ipſam ad ſpiritum accommodant. Nouit enim agricola Deus naturam omnium, & propoſitum, & facultatem, verbumq́; ſuum pro cuiuſque viribus ſerit, actionisq́; fru

ctum exigit. Consensus ipsi profecto, fratres mei, pro factis iudicantur. Actionis enim vis & caput in ipso consensu & proposito situm est. Iccircò Dominus ma- Mat. 15
lis cogitationibus dixit hominem coinquinari. Ani- Le. 5.
ma enim est, quæ agit in corpore. Possum hoc vobis ex lege depromptis exemplis comprobare. Vt si im- Nu. 19.
mundus tetigerit, quod mũdum est, illud coinquinat: At libido, & inuidia, & iniustitia sunt immunda. Si quid igitur malifacias, alios coinquinas exẽplo tuo. Sin animo & cogitatione tantum malo consensum præbeas, tu solus inquinaris, & de te solo rationem reddes. Quòd si aliis eris offendiculo, reus eris omnium, qui te imitabuntur. Quid gentium leges, nõne facientes consentientesq; puniunt? Consensus enim auxilium iudicatur. Lex autem etiam in ædibus & la- Leu. 13.
pidibus aliud proponit exemplũ, si sacerdos, inquiẽs, ingressus fuerit, & viderit lepram domus, omnia, quę in ipsa sunt, erunt immunda. Per sacerdotẽ, mea quidem sententia, lex cognitioq; intelligitur. Si quis igitur, anteq̃ legis cognitio ad se peruenerit, peccator existit, pro aliis rationem non reddet, quoniam peccauit imprudens, ipse tamen turpiter immundus est. Datur & alia interpretatio, quam quidem ego in medium afferam, vt me multis esse peccatis obnoxium intelligatis. Sunt quidam nondum inquinati, & tamen propter societatem immundi, ii nimirũ qui per ignorantiam consensum addibent. Quòd si celeriter recesserint, ne consensus quidem reddent rationem, quandoquidem nec leges ac iura testes prętereuntes condemnant, sed eos duntaxat, qui voluntate, & dedita opera intersunt. Quos igitur lex ac magistra nostra cum inique agentibus sponte versantes consentientesq; deprehenderit, eos condemnat. Atque his quidem legibus & Apostolus vsus est, Digni sunt, Rom. 1.
inquiens, morte non solum, qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Huc ea pertinent, quæ

orationis initio commemorauimus. Etenim qui testes malorum ſpectatores tantum extiterant, propterea quòd morte nihil dignum admiſerant, fuerũt abſoluti, licet omnia cruciatuũ genera pertulerint. Nemo veſtrum me conſoletur, dicens, nihil referre conſenſum qui cogitationibus adhibetur, ſed potius cognita veritate vicem meã doleat. Etenim hoc ipſum, quod loquor, non emendans vitam meam, mihi vertitur crimini. Nam, vt ſcriptura teſtatur, ſcienti facere bonum, & nõ facienti peccatum eſt illi. Et qui admonitus non erubeſcit, grauiter plectitur, quoniam ad iracundiam prouocat præceptorem. Ego quidem accuſo meipſum, ſed in peccatis permaneo. Peccata mea confieor, ſed peccare nõ deſino. Id vnum ad me excuſandum arripio, quòd videns non video. Quippe qui pœnitentiam agens ad peccata redeo. Neque enim in iis quæ facio, conſiderate me gero. Pœnitentiam meam accuſo, quod ſim tanq̃ ſeruus peccati, & malum inuitus faciam. Ac veluti peccato militans ſubiectus, & quanuis nequeam, vectigal pendo propter conſuetudinem, quæ cogitationi meæ dominatur. Stipendia carnis accipio, dum cupiditatibus incumbo. Quid a me corruptio quærat, non ignoro, & mandatis eius obtempero. A laboribus abhorreo, & aduerſus imperantes tanq̃ catenis deuinctus canis inſurgo. Peccatum odi, ſed indulgeo cupiditati. Iniquitatem fugio, ſed inuitus ſuperor a voluptate. Peccati ſeruituti naturam ſubieci, inde neceſsitas proficiſcitur. Quæ per conſuetudinem amplexus ſum, ea in me cupiditates accendunt. Carni mentem ſic obſtrinxi, vt ab ea nolit ſeparari, Mutare propoſitũ ſtudeo, ſed inueterata repugnat inſtitutio. Ab ære alieno liberare animam cupio, ſed eius impedit magnitudo. Improbus fœnerator eſt Diabolus. Nõ repetit debitum. Promptè mutuat, nec vult vnq̃ exigere. Nullũ aliud fœnus poſtulat præter ſeruitutem. Abundè ſug

Iac.4.

gerit ea, quibus cupiditates nostræ augeantur. Hoc ille lucrum attendit. Volo ego reddere, quæ debeo, at ipse alia subministrat. Sin cogo, vt accipiat, maiora suppeditat, vt ex iis, quæ eius sunt, ea depromere videar. Cùm vetera spero me debita persoluisse, nouis me cupiditatum chirographis obstringit. Nouit me debiti continuatione adduci, vt libens peccator existam, & nouas iniicit cupiditates. Operam dat, vt veterum cupiditatum obliuiscar; ne illas confitear, suadetq; vt ad nouas tanq̃ minime nocituras accedam. Nouis igitur me cupiditatibus insinuo, & temere trado veteres obliuioni. O improbum Draconis nominatum, qui seruiens imperat. O fallacem cupiditatũ licentiam, quæ adulando redigit homines in seruitutem O miseram peccati consuetudinem, quæ in naturam conuertitur. Hæc arras dedit, vt mentem emeret. Carni indulsit, vt animam subiiceret. Adolescentiam meam oppresit, vt mens, quid ageretur, ignoraret. Imperfectum sibi sensum coniunxit, vt eo tanq̃ catena ferrea perfectam intelligentiam retineret. Volentem aufugere vinculo cohibet. Et a carne deficere cupientem vt stultam reprehendit. Peccato fores occludit, ne supplex ad Deum confugiat, carnemq; liberet. Iureiurando confirmat non esse malum, carni indulgere, neque de re tam exigua rationem exactum iri. confusum multarum cogitationum aceruum proponit, negatq; fieri posse, vt earũ cognitio habeatur. Earum ostendit subtilitatem, easque sub examen minime venturas, sed obliuione delendas affirmat. Si iudicium futurum proposuero, ego, inquit, culpam præstabo. Si dixero peccatum esse, ego, inquit, defendam. Si pœnam mihi imminentem ostendero, quomodo, inquit tibi, si ego subieci. At ego, inquam, quòd paruerim, condemnabor, nequaq̃, inquit, quoniam ego te coegi. Quomodo potes iudicari, cùm proposito nõ pecces, sed me impellente? Omitte igitur sollicitudi-

nem. His me rationibus capit. His me rationibus illigat. His me vendit, atque emit. His me fallit, ac decipit. His mihi adulatur, meq; suæ subiicit seruituti.
Rom.7. Mei similem peccatorem Paulus carnalem appellat. Mores inter naturam atque peccatū sunt medii. Perturbationes fouent peccatum, & naturam affligunt, animam opprimunt, & mentem redigunt in seruitutem. Carnis opera peccatum vtitur ad animā ac mentem superandam. Iussa enim eius vt ministra sedula perficit. Si verberare vult animam, id per carnem exequitur. Caro enim est veluti animæ catena quædam, qua illam tanq̃ ouem ad cædem trahit. Hac sublimē volucrē humi deprimit. Hac gigātis pedes manusque vinctas concidit. Nec fugere valeo, nec mihi ipse opitulari. Sum enim veluti mortuus viuēs, & cæcus aspiciens. Factus sum veluti canis, quanuis sim homo: & cùm ratione sim prȩditus, vt iumentum effectus sum. Miseremini igitur mei, o amici mei. Me humi iacentem excitate, quicunque naturam corporis natura spiritus temperastis. Nolite in terra commorari, qui peccatum, vt vulpem estis persecuti, & cupiditates tanq̃ feras bestias superastis. Festinate, quæso, anteq̃ sententia pronuntietur, ante q̃ moriar, ne vna cū stultis virginibus excludar, anteq̃ reuertar in terram, vbi nō licet mortalium vitam intueri, nec de iustitia aut iniustitia disputare. Vbi non est corpus, per quod vita aut mors ad animam accedat. Vbi nō est caro, per quam inimicus ab eius infirmitate victus confundatur. A miserabili cupiditatē affectione Domino adiuuante cupio liberari, Si mei misertus fuerit, parere illi certum est. Si mecum egerit secundum multitudinem misericordiæ suæ, a peccato me liberabit. Et si in me benignitatem suam effuderit, saluus ero. Scio nihil ei esse difficile. Non despero de salute mea. Misericordiæ ipsius magnitudo superat multitudinem meorum peccatorum. Eum, cùm factus est homo, misertū

esse omnium non ignoro,mihique in baptismate peccata fateor condonasse, huius enim gratiæ ipse quoque particeps factus sum. Cæterum eorum, quæ post baptisma commisi,egeo medicina. Quod cùm ita sit, tamen is,qui suscitat mortuos,curare me potest. Cæcus natus sum, sed ipse cæcum a natiuitate illuminauit. Ouis sum a leone deuorata,sed ipse ex ore serpentis Adã liberauit. Canis propter peccata sum factus, sed curabor, & ad illius Syrophenissæ similitudinẽ filius efficiar. Vt leprosus reiectus sum, sed, si voluerit, mundabor. Post veritatis cognitionem peccasse me planè noui,sed sanctum habeo Dauid pro me supplicantem. Ille Dei auxilio resipuit,& ego eodẽ adiuuante resipiscam. Magnis me peccatis obstrinxi,non nego,sed maior tamen est clementia Dei. Qui publicanum prouexit ad apostolicã dignitatem, mei quoque,quanuis magnus peccator sim,miserebitur. Qui suam in Zachæum benignitatem ostendit,eandem in me,licet indignus sim,declarabit Lupus erat Paulus, qui Christi gregem persequebatur, sed deposita crudelitate factus est ouis. Qui tanq̃ fera oues dissipabat,idem bonus regendis illis pastor præpositus est. Quòd si per ignorantiam ille, ego autem prudẽs peccaui. Maiorem ipse gratiam acceperit, ego veniã tantum impetrem peccatorum. Hic,fratres, hæreo, hic opem vestram imploro. Neque enim iudicium duntaxat reformido, sed dedecus & ignominiã extimesco. Eos,qui me nunc obseruant & colunt, valde vereor, timens,ne in eorum conspectu confundar propter occulta peccata mea. Vereor eos,qui me genuerunt,ne olim in æterna degentes vita cõdemnent me, qui ea, quæ supra vitam hanc sunt,professus fuerim. Si vobis rursum molestus videor,fratres,ignoscite, & necessitati culpam ascribite. Illam volo viduã imitari, quę importunitate sua,quod voluit,impetrauit. Impudentem item amicum illum imitabor, & vobis molestus

ero, vt è lecto surgentes, pro me Deum exoretis. Ille panis solatium flagitabat, ego salutis auxilium. Ille carnis cibum, ego animæ medicinam. Si vultis assequar, quod ipse cupio. Facile enim mihi benignũ Dominum cõciliabitis. Pro me, quæso, supplicate, & preces vestræ Deum mihi profecto propitium reddent. Cupit ille misericordiam impartiri, sed studii ac pietatis vestræ fructum quærit. Ad ignoscendum est paratissimus, sed expectat, vt vos benignitatis suæ participes sitis. Miserendo vult docere, & ignoscẽdo socios quærit. Omnibus in rebus bonitas ipsius perspicua est. Qui deflet peccata sua, cauetq; ne proximo pariat offendiculum, neve alios ad peccandúm incitet, is facile veniam impetrat. Vniuscuiusque conscientiam Deus intuetur, peccatorumq; nouit & numerũ & magnitudinem. Esau pœnitentię locum non inuenit, quia non inuitus, sed sponte, non ignorantia, sed prudens peccauit: parentes contempsit, nec Deum veritus est. Iudas item pœnitentiæ locum non inuenit, quia cum Domino versans peccauit, & Deo contempto iustum perdidit. Multum igitur interest inter peccata, quę scienter fiunt, vtrum ea quis sensu, an cogitatione cõmittat, quanuis vtrobique consensum adhibeat. Et grauius aliquando cogitatione vnus, q̃ opere alius peccat, cùm hic pœnitentię locum inueniat, ille minime. Exemplis sunt ea, quæ dicimus confirmanda, ne commentitia & inania videantur. Chan vi-
Gen. 9. sis pudendis patris sui damnatus est. Dauid autem,
2. Reg. 12. qui reipsa peccatũ expleuit, absolutus. Qui Chore,
Nu. 16. Dathan, & Abiron consenserant, cùm nihil omnino dixissent, aut fecissent, a terra deuorati sunt, & viui in infernum descenderunt. Idem ferè vtrique contigit
4. Re. 1. Quinquagenario cum quinquagenis eorum militibus, qui ad accersendum Heliam accesserant. At totã
Exo. 32 synagogam, quæ conflatum vitulum adorauerat, post
1. Reg. 13. disciplinam Dominus liberauit. Et Saul contra præ-
ceptum

ceptum Domini obtulit holocauſtũ, ac reiectus eſt.
Manaſſes autem, qui Idololatriæ peccatũ admiſerat, 2. Par.
poſteaq̃ pœnituit, gratiam inuenit. Peccauit Achab 33.
conſuetudine, & ſuſceptus eſt. Peccauit Achitophel 3. Reg.
conſilio tantùm, & in peccato mortuus eſt. Suppetũt 21.
alia item exempla, quæ his poteritis adiungere. Ru-
ben ſe patrem offendere non ignorabat, & cùm eſſet
reiectus, poſt mortem eius, a peccato liberatus eſt. Si- Exo. 3
meon, & leui grauiter & ſcienter peccauerunt, dam-
natiq; ad tempus, denique veniã impetrarunt. Aaron
etiam ipſe conflatę vitulæ ſacrificauit, & tamen ab ea
macula ablutus eſt. Ophni & Phinees in deſpectione 1. Re. 2.
permanentes perierunt. Iã in Euangelio Petrus periu
rio ſe obſtringit, & Chriſtum abnegat, & tamen reſi-
piſcens veniam impetrat. Elymas aduerſatur prædi- Act. 13.
cationi, & ad tempus cæcitate affectus liberatur. Ana- Act. 7.
nias & Saphira ſacerdotibus ſimiles, quippe qui nul-
lũ ipſi quoque defenſionis locũ inuenerunt, quoniam
in occulta quadam deſpectione verſabantur. Qui Sa-
tanæ traditus fuit à Paulo, Rubem ſimilis eſt, quia ca-
ſtigatus veniam obtinuit. Illud tamen intereſt, quòd
vnus viuente, alter defuncto peccauit patre. Iccircò
Rubem maiori pœnæ ſubiicitur. Et Iudas proditor
Eſau ſimilis fuit, quoniam vt hic primogenita, ſic ille
gratiam vendidit. Quamobrem vterque reiectus eſt.
Sciebat Iudas id quod agebat, quia gratiæ habebat
experimentum Itaque Dominus ad eum, oſculo, in-
quit, filium hominis tradis. Et quanuis diuinitatem Luc. 22.
cognouiſſet, tamen ab auaritia victus eſt. Et Eſau
quãuis admonitus, tamen parentes irritauit. Magna
eſt differentia, fratres, in ipſa peccati cognitione, ma-
gnum diſcrimen. Actionem conſidera, & differentiã
intelliges, conſenſum reſpice, & iuſtitiæ diſces graui-
tatem. Tempus actionis expende, & pœnam planè iu-
ſtam eſſe dices. Nos perſona ne fallat, quanuis ea, quę Matth.
ſunt, non videantur. Ex me diſcite, q̃ rectè Phariſæi 23.
F

reprehensi fuerint, cùm eos Christus sepulchris dixit esse similes dealbatis. Quod illi cùm esse verũ negare nõ possent, ab insidias se cõuerterunt. Mihi quoque sæpissime eiusmodi cõtingit tristitia Cùm enim arguor a cõscientia, doleo & ægrefero. Acerbus enim apud eos, qui latere student, est stimulus veritatis. Et homines ambitiosi moleste ferunt, cùm reprehenduntur. Aperite sepulchrum meũ, & vermes apparebunt. Tollite fictionis operculum, & quid intus sit, facilè perspicietis. Videbitis actionis meæ virtutem. Pharisaicam similitudinem agnoscetis. Hac vna re ab illis differo, quòd ego, quid sim, fateor. Quamobrem orationibus vestris me procul a pœna, quam mereor, absuturum spero. Magni enim interest, vt in tempore iniquitatem confiteare, & cõfitendo principis iracundiam vites Non parui momenti est, vt iudicem tibi, culpam non negando, beneuolum ac propitium reddas. Pharisæi nanque in pertinacia sua permanentes cum Hierusalem capti sunt. Et simulatam iustitiam iactitantes peccatoribus confitentibus deteriores ex-
Mat. 12. titerunt. Itaque ab initio Christus dicebat eos in sto-
Soph. 1. lis ambulare. Quin etiam per Sophoniam prædixerat se venturum & reprehensurum illos, visitabo, inquiens, eos, qui veste induti sunt peregrina. Semper ab illo reprehendebantur, quod iustitiam simularent. Si aliena vestimenta gestabant, quorum erant illa vestimenta? Ego quidem dicerem Prophetarum, quoniã
Heb. 11. in illis populus erudiebatur. Ouium enim & caprarum pellibus, vt Paulus ait, induebantur in solitudine nimirum. Nam in ciuitatibus habitum mutabant. Neque enim scire volebant homines, quid ipsi facerent. Peregrinus igitur erat habitus Pharisæorũ, qui, cùm essent insipientes, sapientium præceptorum more vestiebantur. Pelliceæ quidem vestes erant illis ad comparationem. Nam populo volebant esse conspicui. Pelliceas autem habebant vt ad exercitationem

accommodatas. Temperantia enim calore indiget Et habitus erat congruens,tum domi,tum etiam foris, Temperantiæ enim inopia prodest. Intelligentia por rò per meditationem , & prudentia per temperantiā proficit & augetur. Vtraque tam sapientibus q̄ prophetis erat necessaria. Illis quia docebant,his quia re prehendebant. Quapropter & habitu egebant vtrique. At Pharisæi neutram vitæ rationem seruabant, quia nec sapientes erant,nec prophetę. Quocirca Do minus eos meritò reprehendebat,quòd auaritiæ non veritati vacarent. Ego autem vobis,fratres, meipsum indico ac reprehendo,ne repente, cùm Dominus cau sam meā cognouerit,rideatis. Opus enim cuiusque, vt inquit Apostolus, ignis probabit. Quòd si nouit opus explorare, quanto magis habitum diiudicabit. Siquis enim iustorum habitum induit tanq̄ iustus, non reiicietur. At siquis indignus illum assumpserit, spoliabitur. Hic est ille,de quo in Euangelio scriptū est: Diuidet eum. Habitus enim significat dignitatē. Episcopus enim,& presbyter,& Diaconus, ac reliqui vt dignitate,sic etiam habitu distinguuntur. Qui reperientur indigni,spoliabuntur. Non de operibus dictum est illud: Diuidet: Nam ignis opera mala simul cum auctoribus eorum comburet: sed de nomine, & habitu,ac dignitate. Gloriam enim & honorem amit tent,& ignominiam induent ac confusionem. Vestimenta decus aut turpitudinem indicant. Id quod etiā in hoc mundo intelligi potest. Alio enim habitu induti sunt capite damnati,qui trahuntur ad suppliciū, & alio,qui in aliqua sunt dignitate constituti. Ex ter renis cœlestia cognoscamus,& ex talentis illis, quæ Christi ministris sunt distributa, tum dedecora intel ligamus,tum dignitates Non omnibus talenta distri buit Deus,sed seruis suis. Itaque & Monachi vt mihi quidem videtur,talentum acceperunt. Quamobrem & habitu ab iis, qui in mundo viuunt, distincti sunt,

1.Co.3.

Quo quidem habitu modestiam & propositum sui præseferunt. Quocirca de habitu etiam iudicium fit. Quandoquidem habitus professionis vim indicat. Quare qui aliud, q̃ professus est, facit, alienum habitum sumit. Cuius autem est hic habitus, nisi eorum qui faciunt illum alienum? Siquidẽ de sermone etiã otioso iudicamur. Ecquis est sermo otiosus? Professio fidei, quę caret operibus. Credit enim, & Christum profitetur, sed otiosa atque iners est, cùm ea minimè faciat, quę a Christo pręcepta sunt. Est alius itẽ otiosus sermo cùm quis confitetur, & non emendatur. cũ dicit se pœnitere, & peccare non desinit. Et detrahentis otiosus est sermo, quoniam eum, cui detrahit, præsentẽ cùm videt, obmutescit. Et qui timidè reprehendit ac corrigit, otiose loquitur, quoniã eius sermo nõ habet robur aut firmitatem. Et qui mendacia fingit, eodem laborat vitio, quippe qui profert ea, quę nec facta, nec visa sunt. His autem criminibus sumus obstricti. neque enim temere a me instituta hęc est indagatio. Aperio vobis, fratres, ægritudinem meam, vt curandis vulneribus meis orationis vestræ medicamentum adhibeatis. Studeo vobis actiones meas singulas aperire. Nam si verum cœlauero, mihi ipse afferã detrimentum. Multi præ pudore tacendo morbum insanabilem efficiunt, quem postea pœnitet medico non ostendisse. Ego vero nisi me peccata mea propter multitudinem effugerint, eorum turpitudinẽ non abscondam. Satius enim est, opem petendo viuere, q̃ præ verecundia tacendo fame confici. Et magis expedit, dolorem ferendo a morbo liberari, q quiescendo talem morbum efficere, vt nullam recipiat curationem. Lætalem igitur in me locum quendam habet otiosus sermo. Quid ita? quia nõ id ago, quod habitu profiteor. Quia post boni cognitionem, in malo persisto. Quia quæ bona sunt, doceo, & opere non perficio. Multa, fratres, ad vos & ad alios complures conscripsi, quæ

quidem ſcribens ſententiam in me ipſe tuli. Et cùm male agerem, animaduertebam, & perſeuerabam. Iudicabam monachos, cùm ipſe monachi tantùm habitum circumferrem. Ea mihi tantis in malis ſola reliqua eſt conſolatio, Quòd nemini offendiculum aut ſcandalum peperi. Malum commiſi, ſed huius nulli teſtes ſunt homines. Alios ſcriptis reprehendi, ſed mordax acerbusq; non fui. Iuſtitiam violaui ad miſericordiam inclinans, ſed id in me non præſtiti. Fratribus cibos malè diſtribui, non tamen eos propinquis meis dedi. Ventrem impleui, non tamen epulis ſumptuoſis. Ieiunium ſolui, non tamen contempſi. Temperantiæ ſtudium accuratè laudaui, ſed ad tempus aliquando illud ipſe remiſi. Mendacium dixi, inuitus tamen & imprudens. Preces & orationem neglexi, non tamen per contemptum & impietatem. Ad decantandos pſalmos piger acceſsi, non tamen ſecularium diſtractus familiaritate. Operi manuum non incubui, nec tamen cuiq̃ grauis fui. Multis locis a veritate diſceſsi, nec tamen omnino quenquam offendi. Obſecro igitur, vt mihi in terra iacenti manũ porrigatis. Surgere enim cupio, ſed non poſſum. Quoniam me peccatorum onus affligit. Surgere ſtudeo, ſed mala humi me detinet conſuetudo. Oculos equidem aperio, ſed magna in caligine & tenebris incedo. Manũ moueo, ſed veluti paralyticus. Tranquillus videor, & tamen mœreo. Bonum animi propoſitum habeo, ſed vi quadam impedior. Amicos & hoſpites diligo, ſed nõ vt debeo. Pietatis ſum cultor, ſed tepidus. Diligentibus me beneq; mœrẽtibus in amore officiisq; reſpondeo. Inimicos meq; afficientes iniuria ſi minus vlciſcor, non tamen amore ac beneficiis proſequor. Iis, qui me oderunt, infenſus ſum, ſed tamen inſidias non ſtruo. Peccandi cauſas ſi minus quæro, non tamen diligenter fugio atque declino. Gloriam & ſi non aucupor, non tamen contẽno. In omnibus denique actio-

nibus meis ſupinus ſum quidam ac negligens. Proinde tanq̃ paralyticus ac neruorum diſſolutione laborans opem & auxilium & miſericordiam imploro. Cùm enim æger ſim, egeo medicina, quã tamen haud diligenter inquiro. Morbum vtcunq; meum intelligo, & curantis manũ deſidero, ſed reformido. Quamobrem, fratres chariſsimi, cùm quibus in malis verſer, perſpiciatis opitulamini. Quod ſi ſtudioſe celeriterq; feceritis, de Dei benignitate minime deſpero. Liberauit olim & Moſes Mariam ſororem a lepra. Et Dauid Ionatam a iudicio Dei propter affectionem. Et Elias viduæ filium a morte. Et a fame viduam Eliſæus, & Sunamitidem a luctu. Quid in Euangelio? quam multi precibus aliorum fuerunt a variis calamitatibus liberati? Nam de Saluatore quid attinet dicere, cui ea, quæ videntur fieri non poſſe, ſunt facilia? Animas enim eorum, qui aliis conſolationem afferebant, ſed propter tranſgreſsionem ſe liberare non poterant, ipſe liberauit. Hæc, quæ audiuiſtis, partim a vobis fieri poſſunt, partim nequeunt. Quod igitur poteſtis, id nobis, quẽadmodum illi præſtate. Atque illud etiam, quod a vobis fieri non poteſt, concedetur, & donabitur a Deo, qui infinitæ pelagus eſt miſericordiæ, ſi mihi precibus veſtris conciliabitur, propitiusq; reddetur. Quo enim ipſe hominibus antecellit, eo vos digni efficiemini. Nam omnem mortalium humanitatem clementia ſua facile ſuperabit. Sanctorum enim eſt, pro peccatoribus intercedere: Dei vero, miſericordiam impertiri, & oues, quæ aberrando perierãt, ad ouile ſuum reducere in Chriſto Ieſu Domino noſtro, per quem, & cum quo, patri gloria & imperium cum ſancto Spiritu, nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

De charitate.

SI tibi ea poteſtas conceſsa ſit, frater chariſsime,

vt linguis omnibus loquaris, & ſpiritus ſcias diſtinguere, & omnes ægritudines curare, caue, ne charitatis fructibus ſpolieris, & his muneribus elatus deſinas Dei miſericordiam implorare: Cumq; magnus ille Rex iuſtos a peccatoribus ſeparabit, ad ſiniſtram conſtitutus audias verba illa maxime formidanda: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum. Scriptũ Mat. 25.
enim eſt: Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, ſed qui fecerit voluntatem patris mei, qui in cœlis eſt. Multi enim dicent mihi in illa die: Domine, Domine, non ne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Nunq̃ noui vos: Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Quid ita? Quia charitatem non ſunt amplexi nam, vt ſcriptum eſt, qui fratrem ſuum, quem videt, non diligit, Deum, quem non vidit, quomodo poteſt diligere? Seruus ille, inquit, qui nouit voluntatem Domini ſui, & non fecit, vapulabit multis. Qui autem non nouit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Quamobrem & adhuc excellentiorem viam, inquit Apoſtolus, vobis demonſtro: Si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem non habuero, factus ſum velut ęs ſonans, aut cymbalum tinniens: Et ſi habuero prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem fidem ita, vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum ita vt ardeã, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. Charitas patiens eſt, benigna eſt. Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, nõ quærit, quæ ſua nõ ſunt, nõ irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſu

Matt. 7. Matt. 7. 1. Io. 4. Luc. 12. 1. Cor. 13.

ſtinet. Charitas nunq̃ excidit. Ecce, vim charitatis, dilectiſsime, audiuiſti. Hanc tu in omnibus operibus tuis, vt obtineas, ſtude, vt cœleſti gratia duce laudem apud Deum aſſequare. Obſecro autẽ vos, fratres chariſsimi, vt me ſeruum inutilem precibus veſtris Domino commendetis, ne verba ſermonesq́; mei contra

Heb.10 me ſint in aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti. Nihil enim mihi conſcius ſum. Sed terribilis quædam me mouet expectatio iudicii, & ignis æmulatio, quæ conſumptura eſt aduerſarios. Deus autem per miſericordiam ſuam mihi quoque licet indigno vobiſcum & cum reliquis electis ſuis in regnum ſuum ingredi permittat. Et Dominus Ieſus diffundat charitatem ſuam in cordibus noſtris, cui gloria, & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.

De uita ſpiritali conſilium, ad Amocum, qui paulo ante ſe uitæ monaſticæ addixerat.

LAVDO fidem & ſtudium tuum, qui ab homine peccatore cupias aliquid audire, quod tuo viuendi inſtituto prodeſſe queat. Idq́; non ſemel, aut bis, ſed ſæpe flagitaueris, quod animi, virtutis amore ardentis indicium eſt. Me vero deterret operum diſsimilitudo, quorum fœtor eſt intolerabilis. Rurſum, vt obſequar tibi, illud me cogit, quòd te auidiſsimum video audiendi ea, quæ pertinent ad timorẽ Dei. Qui enim vitam diligunt ſpiritalem, iis, quæ ad virtutem excolendam ſpectant, audiendis oblectantur. Qui autem ad ſeculi vitam propenſi ſunt, ſermones ſpiritales audire cõtemnunt, & eos, qui de illis loquuntur, interpellant. At de vitiis ac voluptatibus audientes verba, nulla vnq̃ afficiuntur ſatietate, quinetiã cibo & ſomno priuari ſe malunt, quàm eiuſmodi nugis finem imponere.

2 Tu verò inutilibus ſermonibus cõtẽptis, in ſpi-

ritalibus insiste, vt te Dei memoria nunq̃ deserat. malus enim ac bonus odor simul esse non possunt.

3 Siue in itinere, siue in nauigatione, siue in cellula tua, siue in iuniorum, siue in seniorum congressu fueris, summisse te semper atque humiliter gere. Prudenter & cõsideratè labores suscipe, vt nulla ex actione tua detrimentum accipias.

4 Sit tibi victus simplex ac necessarius, ne mẽs tua crapula, & ebrietate, & curis vitæ torpescat, atque hebes fiat. Qui eiusmodi cupiditatibus seruiunt, ii nec libidinem, neque adulterium fugiunt, neque ea, quæ a gentibus Deum ignorantibus fiunt, auersantnr, sed porcis, qui in luto volutantur, similes, sine timore in omnia flagitia præcipites ruunt, nec legis, nec prophetarum memores, nec Domini ipsius, qui vt peccatum destrueret, factus est homo. Sub pietatis igitur specie sibi placentes, mente capti sunt, & obcæcati, & vitiis sese omnibus inuoluunt, quia Dei timorem neglexerunt. Quamobrem carnis esu, & vini potu ne delectare, vt mens tua ad munera spiritalia suscipienda sit idonea.

5 Si cum fratre de cogitationibus colloquaris, & lingua tua ab eo deflexerit, quod rectum est, proptẽrea quòd anima tua capta sit a cogitationibus voluptatis, caue, ne ioca & facetias, atque vrbanitatem immisceas, vt sensum tuum contegas, ne a proximo reprehendaris, ex quo fiat, vt neque illi satisfacias, & te pestifero tradas Dæmoni. Precatione & silẽtio potius vtere, & ad te Spiritus sancti gratia reuertetur, nec mentis insania laborabis.

6 Si nouitii ac tyronis cura tibi commissa sit, isq; bonum & suaue Christi iugum excusserit, ita vicem illius dole, ne nimia doloris ac sollicitudinis magnitudine oppressus, creatorem tuum offendas, simulq; pereas. Neque enim si scapha decidat, nauis etiam est negligenda.

7 Ad Domini voluntatem referantur actiones tuę, & laqueis Diaboli non implicaberis. Eius enim mos est, malum sub specie boni machinari.

8 Si mansionis præfectum pro fratre, qui eiectus est, depreceris, noli precibus tuis patrem cogere, sed ita mone, vt rem diuinæ cõmittas voluntati. Quin scis enim, an ille ex animo resipuerit? an ingressu suo reliquos sit fratres perturbaturus? Quanuis exigua scintilla in areã incidẽs, facile totius anni labores exurit.

9 Necesse est, vt quisque proximum ferat, quantũ ratio postulat. Beatus autem, qui spe in Deum adductus fert proximum suum. Væ illi, qui fertur, & non intelligit.

10 Qui in solitudine vitam degit, a tribus impugnationibus liber est, quę nimirum ab oculis, & auribus, & lingua proficiscuntur. Qui autem in fratrum cœtu & contubernio conquiescit a tribus item est sollicitudinibus liber, nempe ab emptione, venditione, & latronum incursu.

11 Si contigerit, vt cum iis, qui adolescentia & pulchritudine florent, verba facias, oculos tuos custodi, ne cupiditas turbet animum tuũ, & sermones studii, & affectionis plenos incipias in longum ducere, summisq; labiis de modestia ac tẽperantia loquens, mentem tuam libidine contamines. Cum igitur in eiusmodi congressum incideris, verbis paucissimis sermonem absolue, ac silentio vtere. In multiloquio enim, (Pro. 10.) vt scriptum est, non deerit peccatum. Et consuetudines ac familiaritates huiusmodi non mediocre afferunt animæ detrimẽtum. Quamobrem eas præcide, semper sollicitus, ne te in errorem aut peccatum aliquod alliciant.

12 Eo quisque plus proficit, quo voluntatem suam magis deiicit atque submittit. Quanto autem quis in voluntate sua perstat obstinatius, tanto maius sibi dedecus & ignominiam parit. Noli igitur propriæ vo

luntati deseruire, sed pare potius voluntati Dei.
13 Siquis monachus per negligentiam a proprio statu defecerit, impudentiam illi subiicit inimicus, ne si tristior modestiorq; fuerit, patrum prudentia commonitus resipiscat, ac redeat ad bonam frugem.
14 In Christo subiici ne recuses. Inde enim fructus stabilis ac tutus proficiscitur.
15 Si quis Diaboli fraude deceptus à recte instituta viuendi ratione deflexerit, neque vllo tamen odio aut inuidia exarserit aduersus illos, qui in bono proposito perseuerant, non sinet eum Deus in errore versari, sed ei manum porriget, vt excitetur, quòd nō abiecerit charitatem. Qui autem sibi ipse videtur stare, si arrogantia tumidus alios despicere atque odio prosequi perrexerit, magno in periculo versabitur. Odiū enim oculis eius tenebras offundet, vt vbi consistat, videre non posit.
16 Si in domo Dei ad spiritale sacrificium constiteris, alacri animo psalmis canendis incumbito. Nam si tu silueris, silebo & ego, silebit & proximus, atque ita cantus necessario dissoluetur. Quamobrem haud ita fiat. Qui enim Principem aut Regem in theatro faustis acclamationibus excipiunt, siquem in propinquo silentem aspexerint, cùm ipsi clamoribus dirumpantur, eum vt illo indignum loco deturbant. Oportet igitur, vt nós item animo minime remisso aut negligenti supplicationibus decantandis incumbamus.
17 Væ hominibus iniustis, væ impudentibus, væ delicias & voluptates sectantibus, væ superbis. In ipso enim mortis articulo, & angustiis inferni, suo periculo discent, Dei timore nihil esse præstantius.
18 Bonorum familiaritatem dilige, malorum fuge. Neque enim venefici, aut latrones, aut fures nati sunt tales, sed euaserunt, cum illis versantes, quorum corrupta mens erat à Satana, Deus enim fecit omnia valde bona. Gen. 1.

19 Noli balneis, aut esu carnium delectari, ne in grauia peccandi pericula incurras.
20 Virtutes & rectam fidem amplectere. quis enim virum, qui vitam suam sic instituit, beatum non arbitretur? Cùm è cellula tua negotii cuiuspiam, aut conueniendi alicuius gratia discedis, oculos tuos muni, & animum piis cogitationibus institue, sic illum alloquens: Egressus es non tanq̃ pictor, vt hominũ formas effingas atque exprimas. Diligenter attende tibi. Quomodo enim, si rebus, quæ sensibus subiectæ sunt, fueris occupatus, iis, quæ non videntur, vacare poteris, atque in Dei recordatione tete oblectare & conquiescere?
21 Desine aliena mala curiosè peruestigare, ne pia mens tua merito corrumpatur.
22 Silentium cole, a multis enim te sordidus liberabit. Peccatorum supplicia assidue meditare, & operã da, ne eisdem tu quoque paulo post afficiaris.
23 Nonne domum aliquando in luctu & squalore versantem ingressus es, & ex illa conspectu eius mœrore, q̃ primum exire concupisti? ex caducis & breuibus conijce sempiterna. Scriptũ est enim: Da sapienti occasionem, & sapientior fiet. Pro.9.
24 Si ad te de migratione cogitantem accesserit quispiam, & vicem tuã commiseratus, migrationis propositum collaudarit, caue, ne temere eius consilium probes. Sin aliquis te cœperit reprehendere, & in proposito vt maneas cohortari, huius commonitionem potius audi. Qui enim liberè fratres arguunt, eorum saluti magis consulunt.
25 Quot desperationis cogitationes eos potissimũ inuadant, qui degunt in solitudine, etsi paucos arbitror ignorare, tamen confirmandi tui gratia nonnullas persequar.
26 Cùm animus permittit, sensus a rebus caducis occupari, tanq̃ desertor ac transfuga a præclara illa

bonorum futurorum contẽplatione, ac studio, speq; deficiens, in rerum inanium cogitatione defigitur, atque illis perfrui concupiscit, inuidiæq; ac malitiæ seruus constituitur.

27 Hei mihi, quid faciam infœlix? Magna est imbecillitas mea. Solitudo, & paupertas, & languor occupant me. Opus facere non valeo, quæritare erubesco. Commodis & fortunis domesticis exutus sum. Qui rebus secundis frui poteram, in aduersas me sponte conieci. Ludibrio ac contemptui sum iis, qui me beatum existimabant. Mœror ex calamitate me comprehendit. Nemo adest adiutor, nemo cõsolator. In ignominia & sordibus relictus sum. Ille ad sacerdotium, alius ad dignitatem prouectus est. Ego hic contẽptus, inglorius, abiectusq; maneo. Nemo me inopia & ęgritudine laborantem miseratur. Ille diuitiis abundat. Ille discipulorum caterua stipatus incedit. Quamobrem cum viris gloria diuitiisq; præstantibus versantur, & viuunt. Ego verò in sordibus versor, & victu etiam indigeo quotidiano. Illi splendidis sunt vestimentis ornati. Mihi desunt etiam indumenta necessaria. Quid? quòd illi cùm vitæ dies iucundè traduxerint, aromatibus condiuntur, & splendido funere elati præclaris in tumulis sepeliuntur, in quibus Epitaphia insculpta nomen eorum æternum conseruant? Mihi vero cùm ad vitæ finem peruenero, forte ne sepulturæ quidẽ honor continget, sed ipsa cellula propter inuisentium inopiã mihi sepulchrum fiet. Cor meum dolet, & quid faciam? Defecerunt oculi mei, Dum assiduo obtutu fores aspiciunt, & nemo pulsat. Mœrore conficior, & nemo cõsolatur. Summa excrucior sollicitudine, & nemo miseretur.

28 Hei mihi, quia deficiunt in dolore dies mei. O homo, sic animam tuam alloquere: Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, & ipse Psal. 41.
prauas tuas diriget cogitationes. Iis, quæ terrena

ſunt, incumbendo, eiuſmodi te laqueis implicuiſti, Nullus homo, mihi crede, qui in ſtatu ſuo, ſeu clarus, ſeu obſcurus ille ſit, ex Dei voluntate ſe geret, reiicietur. Quiſquis autem caduca ſectatur, iuſtorum ſe ſpoliat conſolatione.

29 Quamobrem ſi gaudio illo perfrui concupiſcis, malis cogitationibus, quæ nos a Deo ſeiungunt, aditum ne patefeceris. Nō mentitur enim ille, qui dixit:
Io.12. Qui amat animam ſuam, perdet eam, Et qui perdiderit animam ſuam propter me, inueniet illam. Quapropter, & Apoſtolus, Mortui enim eſtis, inquit, & vi
Col.3. ta veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Cùm igitur apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis in gloria.

30 Cur igitur res iſtas caducas, quæ fluminis inſtar aufugiunt admiraris? Quid proderit ſplendida funeris pompa? Quid ornamenta ſepulchri, & vanæ laudationes homini proderunt impio, qui nullam quietem inueniet?

31 Quid illi proſunt aurea laquearia? quid lectuli eburnei? Quid ſtragula veſtis, & pretioſa ſupellex, cuius animus in corpore ipſo tanq̃ in tetro carcere a feris cupiditatibus laniatur, & a Dracone cōuellitur? Quid hinc emigranti animæ proderit cura multorũ, qui circa corpus in funere ornando occupabuntur? niſi in celebri illo cœtu, & in Eccleſia magna laus a Deo contingat? Noli igitur caduca & fugacia hæc, quæ veluti cera liqueſcunt, admirari. At illi cum viris principibus familiariter viuunt. Tu vero per orationem cum Rege omnium Deo verſaris. Tu vnigeniti filii Dei corpore veſceris, & eius ſanguinē bibis. Gaude & lætare, te dignum effectum eſſe, qui templũ ſis Dei. Ne deſpondeas animum, quòd in hac vita ſis inglorius & abiectus, quòd morbo, aut ſenectute, aut inopia labores. Qui enim cœli volucres paſcit, tui minime obliuiſcetur. Si cæcitatem times, cogita, eam

viris etiam iustis accidisse. Quemadmodum legimus
de Isaac, qui cùm Iacob ab ipso vellet benedictionem Gen. 27
accipere, accede, inquit, fili, vt tangam te, & probem,
vtrum sis filius meus Esau, an nō. Mentis autem oculis homines sancti cernunt acutissimè, sunt enim ab omni malitia integri & puri. Hos oculos tu itē a malitia integros serua, & de corporis morbo noli esse sollicitus. Deo enim cura est de nobis. Si tibi deesse doles victui necessaria, considera Herodem diuitiarū & voluptatum copiis abundasse, præcursorem autem vt hominem nequam & sordidum in carcere fuisse
detentum. Verax enim est ille, qui dixit: Vos afflictio Io. 16.
nem in mundo sustinebitis. Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

32 At ego, inquies, in miseria & obscuritate vitam transigens, nullam post mortem memoriam mei relinquam. Morbus hic est animi summa dementia, & inanis glorię cupiditate laborantis. Quam multos putas obscuros adhuc in orbe viuere, qui pro Seruatore nostro Deo persecutiones pertulerunt? Illi ergo, qui vitam in montibus, in speluncis, & in cauernis terræ traduxerunt, quorum memoria ab hominibus non celebratur, perierunt? Minime vero. Nam eorum nomina in cœlo descripta sunt. Cœlestia igitur, non autem terrena meditare. Iustorum enim conuersatio in cœlis est. Quare labores ærumnasq; ne fugito. Atqui nos item, qui relinquimur & residui sumus, eos, qui in laboribus, & angustiis, & necessitatibus Domino placuerunt, beatos arbitramur. Quamobrem si iustorum cohæres esse vis, noli humilitatem despicere, noli in rebus asperis & aduersis patientiam abiicere, vt vitam, & lætitiam, & gloriam æternam consequare.
Neque enim, vt inquit Apostolus, dignæ sunt passio- Rom. 8.
nes huius temporis, quæ cum illa gloria cōparentur, quæ reuelabitur in nobis. Quòd si nulla in re decipi,

aut labi vis, crede, te nihil agere aut cogitare, quod Deum lateat. Porrò quòd omnia ſint Deo comperta & cognita, ex hiſtoria Eliſæi facile poteſt intelligi.

4.Reg.6 Cùm enim bellum eſſet inter Regem Iſrael & Regẽ Syriæ, Rex autem Syriæ conſilium iniret cum ſeruis ſuis, dicens: In loco illo, & illo ponamus inſidias: miſit Eliſæus ad Regem Iſrael, dicens: Caue, ne trãſeas in locum illum, quia ibi Syri in inſidiis ſunt. Miſit itaque Rex Iſrael ad locum, quẽ dixerat ei vir Dei, & præoccupauit eum, & obſeruauit ſe ibi non ſemel, neque bis. Conturbatumq́; eſt cor Regis Syriæ pro hac re, & conuocatis ſeruis ſuis, ait: Quare non indicatis mihi, quis proditor mei ſit apud Regem Iſrael? Dixitq́ue vnus ſeruorum eius: Nequaq̃, Domine mi Rex, ſed Eliſæus propheta, qui eſt in Iſrael, indicat Regi Iſrael omnia verba, quæcunque locutus fueris in conclaui tuo. Si nihil eorum, quæ clã gerebantur, latebat Prophetam, quomodo rerum omnium creatorem latere quicquam poterit? Iccircò nobis præceptum eſt, vt abditis in locis precibus incumbamus.

Matt.6. Tu autem, inquit Dominus, ac Saluator noſter, cùm oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio patrem tuum ora in abſcondito, & pater tuus, qui videt

Iob.26. in abſcondito, reddet tibi in manifeſto. Abiiciamus igitur omnem malitiæ cogitationem, ne diffluamus. Nudus enim eſt infernus coram illo, & nullũ eſt operimentum perditioni. Ne timeas igitur, neque dubites. Siue enim velimus, ſiue nolimus, in oculis Domini verſamur. In rebus aduerſis & aſperis lætare. Variis enim ex floribus coronæ texuntur. Et per multas tribulationes ingrediuntur iuſti in gaudium Domini. Hos debemus & nos ſemper imitari.

33 Animarum curam ne concupiſcas. Cùm enim ad eum gradum nondum perueneris, vt omnibus imperes animi perturbationibus, & te ipſum, & eos, qui te ſequerentur, læderes. Quòd ſi inuitus ad eiuſmodi

munus

munus pertraheris, ſummam in eo adminiſtrando adhibe diligentiam, non vt ea, quæ tibi placent, effi cias, ſed vt ei pareas, qui tibi ouium ratione prædita-rum curam & gubernationem commiſit. Sic enim lo quitur per Ezechielem prophetam: Væ paſtoribus Eze. 34.
Iſrael, qui paſcebat ſemetipſos. Nonne greges a paſto ribus paſcuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod craſſum erat, occidebatis, gregem autẽ meum non paſcebatis. Quod infirmum fuit, nõ conſolidaſtis, & quod ægrotum nõ ſanaſtis. Et quod con fractum eſt, non reduxiſtis. Et quod perierat, nõ quæſiſtis, ſed cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia. Et diſperſæ ſunt oues meæ, eo, quòd non eſſet paſtor: & factæ ſunt in deuorationem omniũ beſtiarum agri, & diſperſæ ſunt. Errauerunt greges mei in cũctis montibus, & in vniuerſo colle excelſo, & ſuper omnem faciem terræ diſperſi ſunt greges mei, & non erat qui requireret. Nõ erat, inquam, qui requireret. Propterea, paſtores, audite verbũ Domini. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo, quòd facti ſunt gre ges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationẽ omnium beſtiarum agri, eo quòd nõ eſſet paſtor. Neque enim quæſierunt paſtores gregem meũ, ſed paſcebant paſtores ſemetipſos, & greges meos non paſcebant, propterea, paſtores, audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare eos faciam, vt vltra non paſcant gregem meũ, nec paſcant amplius paſtores ſemetipſos. Et liberabo gregẽ meũ de ore eorum, & non erit vltra eis in eſcam.

34 Hoc ex loco facile poteſt intelligi, quantum illi periculum immineat, qui ſuperbè & negligenter ſubiectos regit. Quamobrem, qui alijs præeſt, & peritiſſimus eſſe debet, & omni ſtudio ſaluti ſubditorũ conſulere, & ſingulorum inceſſum, & geſtus, & habitum conſiderare, & corrigendo quæ minus decora & con-

uenientia videbuntur,ad optimũ ea ſtatum, formãq; redigere. Magiſtri enim nõ ſolùm elementorum figuras diſcipulis oſtendunt, ſed minima etiam puncta diſtinctionesq; docent. Ita præfecto, nihil quanuis minimum,quod ad ſalutem ſpectet eſt omittendũ, quin fratribus indicet. Doceat etiam, quæ ſint parata ſupplicia negligentibus, vt eo tanq̃ muro culpam ab innocentibus arceat q̃ longiſsimè. Lupi enim cùm ſtudium & vigilantiã paſtoris animaduertunt, ab ouiũ gregibus aufugiũt. Nihil æque iuniorum animos ad ſalutem & labores accendit, ac ſi doctorem viderint opere & exemplo ad virtutem cohortari. Meipſum intuemini,atque ita facite.

35 Nos verò,qui diſcimus,& aliorum imperio ſubiecti ſumus,ad parendum prompti eſſe debemus, & ab omni contumacia alieni,coram Deo, atque hominibus ſemper modeſtiam & humilitatẽ amplectentes. Quòd ſi nobis præfectus & magiſter contigerit, qui virtutem verbis tradat,factis autem negligat, caueamus,ne ex ea re Diabolus ad euertendam animã noſtram rapiat occaſionem,ſed verborum illius memores ſimus,qui,ſuper cathedram, inquit, Moyſi ſederunt ſcribæ & Phariſæi. Omnia ergo,quæcunque dixerint vobis, ſeruate & facite, ſecundum opera verò eorum nolite facere,dicunt enim & non faciunt.

Matth. 23.

36 Caue,ne proximo tuo ſcandalum vnq̃ aut offendiculum parias,minas illius veritus,qui ſic loquitur per Prophetam: Vę qui potum dat amico ſuo, mittẽs fel ſuum,& inebrians,vt aſpiciat nuditatem eius. Et rurſum hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego iudico inter pecus & pecus,arietem,& hircum. Nonne ſatis erat vobis paſcua bona depaſci. Inſuper & reliquias paſcuarum veſtrarum conculcabitis pedibus veſtris, & cùm puriſsimam aquam biberetis, reliquam pedibus veſtris turbabatis,Et oues meæ iis,quæ conculcata pedibus veſtris fuerant,paſcebantur. Et quæ pedes

Aba. 2.

Eze. 34.

vestri turbauerant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit Dominus Deus ad vos. Ecce ego ipse iudicabo inter pecus pingue & macilentum. Pro eo quòd lateribus & humeris impingebatis, & cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras, saluabo gregem meum, & non erit vltra in rapinam, & iudicabo inter pecus & pecus. Nimium igitur nobis ne placeamus. Ex amore enim sui ipsius, tanq̃ stolones quidam, vitia pullulant. Sed amorem proprium expellit charitas, quæ pariter diligit omnes atque complectitur. Magna enim ac pretiosa res charitas est. Ab hac tu ne excidas, diligenter caue. Propriis parcamus membris, proximo nostro virtutis exemplar nos proponentes in fide, in charitate, in patientia, in castitate, in subiectione, in humilitate, in timore Dei. Ne permittamus a pessimis nos abstrahi voluntatibus, sed labores spiritus amplectamur. Deliciæ enim & animi remissiones optimę viuendi rationi sunt aduersariæ.

37 Per viã angustã atque asperã incedamus, cordis contritionem diligentes, vt mortis memoria semper nobiscũ maneat, & a damnatione liberi simus. Væ, inq̃t, vobis, qui ridetis, quia lugebitis & flebitis. Beati Luc. 6.
qui lugent, quia consolabuntur. Inclinemus nos, & Matt. 5.
oculos in sepulchra deiiciamus, & naturæ nostræ mysteria cognoscemus. Confusos ac permixtos ex cadaueribus ossium aceruos, & caluaria carnibus exuta intuebimur. Hæc perspicientes nos ipsos in illis tanq̃ in speculo contemplabimur. Vbi iuuentutis flos, & pulchritudo? vbi decorus ille genarum color? His cogitationibus carnis cupiditates repellamus, ne in resurrectionis & iudicii die confusi erubescamus. Infirmitatis meæ, quæso, memor esto in orationibus tuis, teipsum minimè negligens, vt mei, qui vermis putredoq; sum, recordetur Dominus Deus, meq; a suppliciis, quæ peccatoribus debẽtur, ereptum paradisi de-

liciis dignum efficiat. Quoniam ipsius est benignitas ac bonitas, & misericordiæ eius super omnia opera illius. Amen.

38 Frater quidem narrabat hanc rem, quam ab altero fratre audiuisse se aiebat. Homo quidam erat in quadam ciuitate, qui mercenarium quendam apud se habebat, cui sua credebat omnia. Huic solitariæ vitæ complectendæ cupiditas incessit. A quo quidem proposito iuuenem frugi & rebus suis vtilem vt deterreret, herus nihil propè reliquit intentatum. Sed frustra laborē suscepit. Iuuenis enim mundo renuntians ad Fratres se contulit. Verùm paucis post annis ad mundum redire tentauit, relictaq; cellula ad herum suum reuersus est. Hic iuuenem semel atque iterum libenter suscepit. Tertiò frater, deposita simulationis persona, cùm animi sui ægritudinem homini detexisset, vitæ, inquiens, solitariæ iugum amplius ferre nō possum. Quamobrem obsecro te, Domine, vt me recipias, eodemq; habeas numero, quo olim habebas. Spero enim me rectius etiā, q̃ antea rationibus tuis consulturum. Ex te nanque acceperam, velle te mihi sororem etiam tuam vxorem dare. Cui ille respondit: si Deo, quæ promiseras non præstitisti, quomodo te mihi præstiturum sperem? Quibus verbis tanq̃ verberibus iuuenis castigatus ad cellulam suam sese recepit. In laboribus igitur perferendis ne defatigemur.
Psal. 125. Scriptum enim est: Qui seminãt in lacrymis in exultatione metent.

39 Ad obseruanda mandata Dei constantiam adhibe; diligentiam autem ad inimici consilia fugienda.

40 A perniciosis congressibus & familiaritatibus sapienter abstine, vt homo interior bene conquiescat.

41 Caue proposito fraudulentus existas & acerbus, ne cùm tibi videberis firmus ac stabilis corruas & decipiaris.

42 Mansuetudinem ac lenitatem amplectere, ne sine

vino ebrius fias, dum arrogantia atque iracundia plenus intumeſcis.
43 Ne ſis voluptarius & contemptor, ne propter te Deus vituperetur.
44 Noli cum ſcurris & hiſtrionibus verſari, ne rectus animi tui ſenſus corrumpatur, ſermones enim ipſorum ſunt valde fallaces. Ea nanque fieri a ſenibus fingunt, quæ ſunt iuuenum propria. Iuuenes verò ad vitia & flagitia pertrahunt.
45 Conſilia fuge hominum improborum, qui ſe tum ventris, tum eorum, quæ ſub ventre ſunt, cupiditatibus addixerunt.
46 Diligere non poteſt meretrix hominem a libidinibus abhorrentem, nec fur eum, qui ab inferenda iniuria eſt alienus. Similibus ac paribus quiſque delectatur.
47 Voluptatem noli dulcem exiſtimare, ne doloris, qui ex ea proficiſcitur, haurias amaritudinem.
48 Expecta quotidie vitæ finem, & ad iter illud te para. Qua enim hora minime putas, mandatum afferetur. Væ autem illis, quos tunc imprudentes opprimet & imparatos. Cordis compunctio eſt curandis hominum animis medicina.
49 Qui luctum amplectitur, haud facile peccabit, & qui cordis vacat compunctioni, non cogitat malum. Ex compunctione naſcitur fletus, in fletu autem a malis temperamus.
50 Quære, qua ratione ſuperes voluptates, & a rebus abſtine ſuperuacaneis atque inutilibus. Hoc expedit ſtudio, quod profiteris.
51 Libidinis vitium expelles, ſi orationi aſsiduæ incumbes & ſobrietati. Si mentem a malis cogitationibus cohibebis. Si nullum proferes verbum vanum, & non neceſſarium, conſiderabisq; nos ab eo iudice iudicandos, qui nullo pacto decipi, aut falli poteſt. Si ad Dei téplum accedes frequenter. Si morté denique, &

extremum iudicii diem aſsidue cogitabis. Hæc enim geſtientem intus reprimunt cupiditatem, animumq́; tranquillum & quietum reddunt.

52 Operam da, vt quem tibi locum vel ipſe elegeris, vel Deus dederit, in eo maneas æquo animo. Neque enim in loci mutatione aut longinquitate, ſed in moderatione mentis, & animi ſtudio ſitum eſt, vt ægritudines noſtras curemus. Patientia nobis eſt neceſſaria, vt Dei voluntati obtemperantes promiſsiones eius aſſequamur. Qui vero deſidia langueſcit, otioque diſtrahitur, tam procul abeſt a patiētia, q̃ ægrotus a bona valetudine. Non in ignauia virtus, ſed in ipſa cernitur patientia, quæ ſemper vigens fouet & corroborat mentem earum rerum contemplatione, quas ſperamus & expectamus. Hoc enim pabulo pingueſcit animus, & vires ac robur concipit, quemadmodū corpus ciborum atque epularum copia. Ab huius muneris gratia ſi deciderit mens, vere inops ægraq́; redditur. Animum igitur a rerum terrenarum cupiditatibus abducito, & in diuinarum meditatione cōtineto. Quod ſi feceris, non erit neceſſe, vt corpus de loco in locum transferas, & temere ac ſine Præfectorum licentia peregrinationibus defatiges. Regnum enim cœlorum intra vos eſt. Luc. 17.

53 Vbicūque fueris, te nemini grauem, ſed oībus irreprehēſibilem præbe, vt bene in Dn̄o proficias. Quòd ſi contēptor euaſeris, vide, ne in te actionū impiarum auctorē & ducē a præſtantiore contēptio refundatur.

54 De proximi progreſſu gratulari & gaudere perfectionis indiciū eſt. Angi aūt ob bonam alterius famā & ꝓbitatē naturę ſignū eſt peſsimę & improbiſsimę.

55 Cùm ſalus tua non inde pendeat, ꝙ hic aut ille excidat a ſalute, aut ꝙ a regno cœlorum excludātur multi, cur proximi proficientis gloria cruciaris? Tibi'ne ſoli paratum eſt gaudium paradiſi, quòd aliorū ſalute triſtis ac mœſtus es? Puri amoris & ſanctæ in-

ſtitutionis opera noli inuidia & grauiſsima morum acerbitate commutare. Nemo te ſeducat, non homo, non Diabolus, non vlla in corde tuo latitans cogitatio. Nulla enim vera virtus aut ſtabilis eſſe poteſt, niſi charitati coniuncta ſit. Siquis enim, quod quidem difficile eſt, oẽs ſcientias adipiſcatur, & tantam fidem obtineat, vt, quemadmodum inquit Apoſtolus, montes transferat, charitatem autẽ non habeat, nihil illi proderit, ſed a recta ſemita, quæ ad cœli portas ducit, abeſt q̃ longiſsime. Quocirca multis lacrymis indigemus, vt ab odio, & inuidia, & ſuperbia, atque omni diabolica liuoris macula abluamur. Affectionis enim eſt dæmoniacæ progreſſu recte viuentium excruciari. Siquidem Dæmones odio imbuti nihil æque cupiunt, q̃ omnes homines pœnitus interire. Sancti aũt Dominum ſuum imitantes exoptãt omnes homines ſaluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire. Nam charitate pleni æque ac ſeipſos proximum diligunt. 1. Cor. 13. 1. Ti. 2.

56 Si continens es, continentia tua ne extollaris, ſed cum humilitate Deum ora, vt ad finem vſque ſit cuſtos tuus. Sæpe enim fit, vt repentinus beſtiarum impetus vniuerſum vineæ a cuſtode derelictæ fructum excutiat & corrumpat.

58 Si diuitiis abundas, noli ſuperbus eſſe. Nondum enim es a periculis & inſidiis liber. Nam propter celeres & dubias rerum viciſsitudines incertus eſt earum vſus. Vidi, inquit ille, ſeruos in equis, & principes ambulantes ſuper terram, quaſi ſeruos. Ecc. 10.

58 Si membris integris & valentibus flores, noli corporis robore & viribus gloriari. Sed conſidera quot & quanta corpori pericula immineant. Quos enim cernimus morbis grauiſsimis laborare, ſiue membro ſint aliquo mutilati, ſiue ab immundis ſpiritibus vexentur, haud ita affecti ex matris vtero ꝓdierunt. Sed qui heri florida vigebãt ætate, hodie acerbiſsimis incõmodis affliguntur. Quamobrẽ cogita fieri poſſe, vt

paulo post in easdem ipse quoque incidas calamitates. Cùm igitur in alio morbum aut ærumnam aliquam perspicimus, in eo nos tanq̃ in speculo contemplemur. Nescimus enim, quid dies crastina sit allatura. Multis profectò doloribus & calamitatibus corpora nostra sunt obnoxia. Quare propriæ conscii conditionis & infirmitatis a superbia & crudelitate abhorreamus. Et mutua nos humanitate & commiseratiotione complectentes creatorem nostrum, qui nos ęgritudinibus tum afficere, tũ liberare potest, nobis conciliemus, propitiũq; reddamus. Quanuis enim exiguum ad tempus corpus nostrum firma sit valetudine, tamen quid posterior paritura sit dies, ignoramus.

59 Peccatorem ne despice, & innocentẽ noli ad peccandum prouocare. Vtrunque enim perniciosum & execrandum. Quòd si te vtrique vtilem vis exhibere, te illis bonorum operum exemplum præbe, flumina lacrymarum effundens in conspectu Dei, vt & in peccatis iacentem excitet, & stantem a peccato prosterni minime permittat. Vnus enim est iudex, qui seruare potest & perdere.

60 Hominum stantium & sese psalmis ad pietatẽ exercentium cœtum noli cogitationum arrogantia inflatus perturbare. In Deum enim peccare graue est & exitiosum. Porrò prophetarum spiritus Prophetis subiecti sunt. Non enim confusionis est Deus,
1. Cor. 14. sed pacis.

61 Cùm sis adolescens, silentium & diligentiam cole. Diligentia enim te gratum conseruat. Silentium autem animæ lucem tuetur, nec splendorem eius tenebris obrui sinit.

62 Semper & in omni actione comes tua sit humilitas. Quemadmodum enim corpus, seu calor, seu frigus sit, indiget vestimento, sic & anima siue prosperis fouemur rebus, siue vrgemur aduersis, semp̃ eget habitu humilitatis. Quàm præclara atque excellens

possessio sit humilitas, facilè norunt ii, qui iugũ illius ferre non erubescunt. Nudus & sine calceis ingredi potius elige, q̃ humilitate spoliari. Nam humilitatis studiosos Deus ipse protegit atque defendit.

63 Quemadmodum vectores non semper in naui permanent, neque viatores in eodem semper hospitio commorantur: Ita nos in hac vita non possumus perpetuo manere. Ex quo fit, vt non secus, atque illi, nos item peregrini atque hospites appellemur. Hæc mentis oculo contemplantes paremus nos ad vitæ migrationem.

64 Cùm videris te ad virtutum fastigium accessisse, tunc humilitatem tibi maxime necessariam arbitrare, vt fundamentis integris ac firmis, quod super structum est ædificium non corruat, sed tuto consistat.

65 Qui proximo suo foueam parat, incidet in eam: Pro.26. Et qui præceptori suo laqueos tendit, scelestus atque impius est, eodemq; dignus supplicio, quo is, qui bene de se meritum ac magistrum suum in manus prodidit iniquorum.

66 Mundo deditum atque addictum hominem non coma aut vestimẽta reddunt, sed mali mores, & propensio ad prauas mundi cupiditates. His enim animus inquinatur.

67 Monachum facit non habitus, aut tonsura, sed cœleste desiderium, & diuina conuersatio. His enim optima vita declaratur.

68 Ante tentationem, ne te magnum esse aliquid putes. Tentatio enim eos etiam sępe deiicit ac prosternit, qui sibi videbantur stare.

69 Ante tentationem quanta virtute sis præditus scire non potes. Quamobrem præmuniendus est animus, & aduersus tentationis impetum vigilandum.

70 Vt in fornace aurum & argentum ignis explorat, sic in tentatione probantur mortalium animæ.

71 Auxilio Domini confisi tẽtationibus ne succum bamus,sed ad cœlestis vocationis brauium in Christo strenue cõtendamus,coronat enim Dominus omnes diligentes se.

72 Si membra tua contegis, ne nuda & aperta ab ali quo videantur: Caue vicissim,ne tu quoque nuditatem cuiuspiam conspicias , ne species aliqua minus honesta resideat & imprimatur in mente tua.

73 Si charitatis officio fungens oleo inungis ægrotantem,oculos,& manus , ac linguam tuam obserua, ne vlla in re modestiæ terminos transilias . Id enim pietas requirit.

64 Membris alterius manum adhibe cum tremore, non aliter ac si res sanctas attingas. Etenim verè sanctum est templum Domini & admirabile in æquitate. Nescitis,inquit,quia templum Dei estis , & spiri-
1.Co.3 tus Dei habitat in vobis. Siquis autem templum Dei violauerit,disperdet illum Deus . Tẽplum enim Dei sanctum est,quod est is vos . Quæ cùm ita se habeant omni cura ac studio cor nostrum custodiamus.

75 Caue a nimia iuuenum cõsuetudine. Multi enim corrupti sunt,& contempti,ac stulti euaserunt.

76 Quieti & somno tantum tẽporis impende,quantum cogit ipsa necessitas. Quies enim diuturna corpus emollit,& libidinis ignem facile accendit.

77 Qui in lectulis aureis,& eburneis, pretiosisq; lapidibus exornatis molliter cubant , beatos appellant eos , qui honestis & gloriosis laboribus vacant , licet nequeant illos imitari.

78 Omnes actiones tuas eo dirige , vt placeas Deo. Hæc enim nisi aderit cogitatio , inanes erunt labores tui.

79 In hoc exiguo vitæ curriculo labores amplectere,vt quietem perpetuam assequare. Labor enim abibit Præmium autem erit sempiternum.

80 Si bonis abundas operibus,cur honestæ ex hac vi

ta migrationis affligit te cogitatio? Qui diuitiis onu stus est, lætus in portum contendit, vt in patria cum amicis suis conquiescat.

81 Lucri causa ne tentes amicum tuum, ne incidas in peccatum, cogita illud, quod scriptum est, nolite prudentes esse apud vosmetipsos. Iniqui enim regnū Dei non possidebunt. Ro. 12.

82 Non ad accipiēdum, sed ad largiendum prompta sit manus tua. Quoniam, vt ait Dominus, Iesus, beatius est dare, q̃ accipere. Act. 20.

83 Patiens esto, vt multa abundes prudentia. Eximium enim donum est patientia. Quippe quę iracundiam, & furorem atque arrogantiam expellit, & animæ pacem parit ac tranquillitatem.

84 Si ex militia fugacem & floris instar cadentem gloriam assecutus es, eaq; cogitatio auertit animum tuum a recto proposito, caue, ne succumbas, sed honestos labores ad finem perferto, ne Dei nomen per te vituperetur ab infidelibus, qui, Deus, inquient, ipsum seruare non potuit. Verùm, vt ait Dominus, sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est. Ac terrenis quidem Regibus militantes, cùm præclara pro illis aduersus hostes facinora ediderint, meritis præmiis afficiuntur, nempe gloria quadam breui & inani, & aliquo corporis commodo, quod enim maius tribuant: habent nihil. At illi, qui strenue se gerunt, & fortiter pugnant aduersus immundos & improbos spiritus, cum militiæ cœlestis Angelis numerantur, & gaudium illud percipiunt, cuius non erit finis. Matt. 5.

85 Si vel in cœnobio, vel in solitudine vixeris, ea, quæ a nobis requiruntur, diligenter cura, id est, cor mundum, & spiritum contribulatum. Hæc enim qui possidet, non negligetur a Deo. Qui autem ea contemnunt, magnum adeunt periculum.

86 Noli verborum copia, & linguæ suauitate gloriari, sed vt Apostolorum Domini Discipulus simplex orationis genus sectare. Nam externa sapientia gloriari christianis hominibus interdictũ est. Qui enim
1.Co.1 gloriatur, in Domino glorietur.
87 Slendidis vestimentis ne glorieris. Recordare quomodo pellibus ouium Helias indutus fuerit, &
Esa. 20. sacco Esaias propheta. Vade, inquit, & solue saccũm de lumbis tuis, & calciamenta tua tolle de pedibus tuis. Quali etiam veste Ioannes Baptista vteretur, noli obliuisci. Proinde vestium splendore ne sis conspicuus, sed bonorum operum tuorum splendor luceat coram hominibus, vt Dominus ab omnibus collaudetur.
88 Cùm de fide disputas, considera, vtrũ habeas opera fidei congruentia. Nam si dicēdi tantùm & audiendi studiosus es, illud in te iacietur, quód scriptum est:
Iac.2. Vis scire, o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? Profectò enim mortui sunt omnes, qui Deum se nosse profitentur, factis autem negant, cùm
Tim. 1. sint, vt ait Apostolus, abominati, & increduli, & ad omne opus bonum reprobi. Tu igitur summisse de te atque humiliter senti, ne in sublime elatus, turpiter
Psalm. 140. decidas. Quotidie supplex ad Deum clama. Pone, Domine, custodiam ori meo, & ostium circunstantiæ labiis meis. Ne declines cor meum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, cum hominibus operantibus iniquitatem. Lingua enim eorũ est membrum exiguum, & magna molitur.
89 Bonorum direptiones, & tormenta, & mortis minæ de constantiæ gradu multos deiecerunt. Alii verò per hæc fortitudinis coronam sunt consecuti. Nonnulli auaritiæ causa proditores euaserunt. Ob inanem gloriam quidam aspernati sunt veritatem. Multi libidinis œstro concitati nequitiæ succubuerunt. At illi mortis habentē imperiũ, hoc est, Diabo-

lum ſuperant,qui Chriſtum in ſe ipſis ſemper habẽt. Nam uictoria noſtra Dominus eſt. Quamobrem ſiue in bonis operibus proficis, arrogantia ne extollaris. Siue in multis te deliquiſſe ſentis, ne deſperes de ſalute tua. Beatus ille eſt,non qui bene cœpit,ſed qui ad finem uſque ſine crimine perſeuerat. Itaque ne demus nos inertię per totum diem,ſed hora ſaltem undecima bene operemur,ut nos item efficiamur digni, qui de manu Domini denarium accipiamus.

90 Si quem nactus eris diſcipulum, qui negligentia ſua religionis iugum abiiciat,noli turbari,neque triſtitię locum prębe, ut mens tua grauius excrucietur, ne & teipſum lędas,& ei nihil proſis. Cogita, qualis fuerit miniſter Eliſei prophetę. Quòd ſi ad malitiam ingentem deuenerit,eum tibi in memoriam redige, qui ex Apoſtolo proditor factus eſt. Quis adeò ſtultus atque impius exiſtat,ut peccati cauſam pręceptori aſcribat,ac non potius improbę diſcipuli uoluntati? Libero enim pręditum arbitrio Deus hominem cõſtituit. Itaque tum pręmia,tum ſupplicia ſunt propoſita. Rectè quidem uiuentibus honor & gloria: ſecus autem poena & ignominia. Eſt enim peccatum ad mortem. Mortem autem ſibi ſtruit,qui in malitia perſeuerat,nec a uita prauè inſtituta ad optimam ſe confert uiuendi rationem. 1. Io. 5.

91 Cùm a lectione rerum diuinarum te ſenſeris abhorrere,& ſpiritualia pręcepta cõtemnere atq; aſpernari,animum tuum ſcite grauem in morbum incidiſſe. Id enim eſt initium temeritatis,qua qui ęgrotant, mortis fructum colligunt.

92 Qui fabrilem artem exercent,non puluerem,nõ fuliginem,aut fumum reſpuunt,nõ mallei ſtrepitum, aut ignis ardorem execrãtur,ſed rudem ferri maſſam diligenter aſſiduéq; tundentes uaſa humanis uſibus commoda inde conficiunt. Quamobrem ne nos quidem defatigemur ad uirtutem ac pietatẽ nos mutuò

cohortantes,pretiosum a uili separemus:dignique uo
catione illa & gloria cœlesti efficiamur scriptum est
Hier.15 enim:Si pretiosum a uili separaueris, quasi os meum
eris.Et beatus, qui semen habet in sion, & domesti-
cos in Hierusalem.

93 Diuinis laticibus irriga animam tuam, ut uigens ac florés in iustitia fructum ferat. Oportet enim nos persequi animę utilitatem,quemadmodum animalia terrestria,plantas herbasque depascunt. Anima enim corroborata firmius ad ferendos labores corpus efficitur. Anima uerò a turpibus cogitationibus debilitata corpus item a malitia corrumpetur. Quamobrem beatus qui rectè hic disponit ac moderàtur ea,quę uitę sunt propria, quoniam diues ad uitam perueniet immortalem,qua utinam omnes potiamur, precibus eorum nos commendantibus, qui Domino nostro Iesu Christo placuerunt. Amen.

De exercitatione.

QVI te ad uirtutem ac pietatem exerces, attende tibi,& caue,ne dies tuos in rebus inanibus consumas,neve prauas in animo tuo foueas cogitationes, quibus uis & robur ipsius in bello, quod cum inimico geris,hebetetur.Dulcis Domini Iesu memoria, o iuuenis,fixa semper inhęreat in mente tua, ut exercitationis tuę cursus palmę coronam accipiat.Tempus enim instat,& appropinquat dies,in quo qui strenue labores pertulerint,pręmia consequantur:Inertes autem & ignauię dediti,in dedecus & ignominiam incurrant.Dum uacat,& licet,uirtutes amplectere. In oculis tuis uersetur pudor,in auribus ueritas, uerba uitę in lingua tua,ęgrotantium uisitatio in greßibus tuis,imago Domini tui in corde tuo,in mēbris omnibus continentia,ut ab Angelis & hominibus collauderis. Nam si lignum inanimatum, propterea quòd

Regis aut principis imaginem exprimat, honoratur, quanto magis honorabitur anima, quę in seipsa Deū habet in hoc sęculo & in futuro? Attende igitur tibi, fili charissime, & hęc diligenter considera. Cupiditas per se mortua quędam res est, corpus autem ueluti uita. Caue igitur, ne id, quod uita est, rei mortuę uitam prębeat. Nam si ei uitam dederis, interficiet te. O rem miseram & lacrimabilem. Vt, quod mortuum est, si uitam accipit, occidat id, quod uitam prębuit. Quod cùm ita sit, quomodo fiat, intellige. Cupiditas per se sine corpore mortua est. Cùm autem impetus eius ad corpus accedit, statim uitam accipit. Animus enim cupiditatis dulcedine delectatur. Atque ita ex re quondam mortua ad uiuum mors proficiscitur. Quamobrem omni studio caue tibi a corpore mortuo in incendio cupiditatis eius. Obiice menti tuę ignem illum inestinguibilem, & uermem illum, qui non habet finem, & renum inflammatio cōfestim extinguetur. Vide, ne te facilem ac lenem cupiditates inueniant, ne mox negligentiam tuam dolor occupet assuescasque tum peccare, tum resipiscere. Ab initio potius grauis ac seuerus esto aduersus omnem cupiditatis titillationem. Et ne assuescas in bello inferior esse. Consuetudo enim est altera natura. Et lenitudinis facilitas procul abest a grauitate. Semper enim ędificat, & destruit. Semper peccat, & resipiscit. Fili charissime, si per consuetudinem te facilè uinci patieris, mollities tua tibi erit ignominię sempiternę. Qui uni cuipiam cedere consuescit cupiditati, perpetuo cōscientię stimulo pungitur ac cruciatur. Et quā uis coram hominibus hilarem uultum pręseferat, cōscientię tamen facibus intus uritur, ac tristis est. Ea nanque cupiditatis natura est, ut obsequentibus sibi dolorem afferat. O anima, quę in te Christum habes, attende tibi, tibi ipsa uaca. Immortalis est, anima, Christus sponsus tuus. Verum sponsum tuum defe-

ras,caue, ne ab eo derelicta diligas inimicum tuum ab omni iustitię pulchritudine remotissimum. Exiguum enim ad tempus se fingit diligere, mox autem deserit,quippe qui impurus adulter est. Cùm alicuius uires facultatesque consumpserit,ei se statim inimicum profitetur. Proh dolor, inimicus noster cùm uim tempusq; nostrum in immunditia fœdissimisq; cupiditatibus suis contriuerit,tunc odii sui uirus effundens,nos derelinquit. Nec mirum. Neque enim unquam scelestus atque improbus ille nos amauit.

Eorum correctio,qui cum uitiose uiuant,honores petunt.

EXCRVCIOR, fratres mei, & contremisco,
Act. 13. atque dolore conficior,dum illa Prophetę uerba considero: Videte cōtemptores,& admiramini,ac dispердimini. Id autem accidit mihi propter ignorantiam meam. Omne enim uiam iniquitatis ingressus sum. Et singula membra mea peccatis omnibus inimicus obstrinxit. Debebam equidem me ipsum affligere, & turpitudinem meam deplorare, deinde pro aliis esse sollicitus. Debebam prius ex oculis meis trabem excindere,deinde festucas aliorum uidere. Verùm contemptus, qui uiget temporibus nostris, me angit ac stimulat. Video enim negligentiam disciplinę, quam
Psa. 118 ferre nequeo, sed doleo cum Propheta dicente: Vidi preuaricantes & tabescebam. Quę enim arma nobis nō intulit aduersarius,quas fraudes,quos dolos,quas machinas non admouit? Hei mihi,quis impendentes nobis calamitates non reformidet? Attendite, obsecro,quę dicam,qui uitam hanc sustulistis,& contremiscite. Angelorum ferentes habitum cum Diabolo militamus. Habitus est angelicus, sed uita secularis. Num inter Angelos contentio uiget ac zelus, quemadmodum nunc inter monachos cernimus? Radices in ipsis egit inuidia,& zelus,& obtrectatio. Varia singulis

gulis pocula miſcuit hoſtis aſtutiſsimus. Arte ſtudet ac dolo ſingulos ſupplantare. Hic, inquit, diligenter ieiunium obſeruat, ſed zelo & inuidia ſuperatur. Ille ſeſe a fœda libidine continuit, ſed inani uictus eſt gloria. Alius nauiter uigilauit, ſed irretitus eſt obtrectatione. Alius a detrahendi uitio liber eſt, ſed inobediētia & contumacia plenus. Alius a cibis abſtinet, ſed in tumore atque arrogantia immerſus eſt. Alius in oratione fortis eſt, ſed indignationi iracundięque ſuccumbit. Alius paululum proficit, ſed deſpicit negligētiores. Alios denique alio pacto malitia deuincit, & non eſt, qui intelligat. Ex quo contentiones & rixę inter monachos oriuntur. Hei mihi, quis non ingemiſcat? quis non lugeat? Quomodo diſciplinam hanc angelicam confudimus. Mundum reliquimus, ſed quę mundi ſunt ſequimur: Poſſeſsiones reiecimus, & a cōtentione non deſiſtimus. Domos deſeruimus, & earū ſollicitudine quotidie contabeſcimus. Non adſunt diuitię, ſed adeſt ſuperbia. Nuptias contempſimus, ſed a ſtulta dilectione non diſcedimus. Humilitatem ſimulamus, ſed animo honores concupiſcimus. Inopiam prę nobis ferimus, ſed abundantia laboramus. Ore paupertatem extollimus, ſed occulto auaritię morbo detinemur. Quis igitur uicem noſtram non deploret? licet enim monachorum inſtituta & iuniorū pręſertim uidere atque admirari. Nōdum mundo renunciauerunt, & iam ſuperbia tument. Nondum habitum ſunt aſſecuti, & iam inſoleſcunt. Nōdum diſciplinam audiuerunt, & iam ſe magiſtros profitentur. Nōdum ueſtibulum aſpexerunt, & iam penetralia cogitant. Nondum primum gradum aſcenderunt, & uolitant ſuper nubes. Nondum exercitationem guſtarunt, & iam inani gloria ſunt inſtructi. Nondum primam diſciplinę uocem perceperunt, & tāquam magiſtri iam alios increpitant. Nōdum fratrum ſocietati ſunt aſcripti, & iam ſibi uindicant auctoritatem. Nondum mo

nasterii fores sunt ingressi, & iam alios corripiunt, reprehendunt, atque castigant. Verùm quid singula persequor? non est intelligens, non est, qui propter Deum mundo renuntiet, ut obediendo seipsum fratribus seruum exhibeat. Sed si reprehẽdatur, seipsum excusat. Siquid præcipiatur, detrectat imperiũ. Quæ bona sunt, non imitantur, & quæ sunt inutilia, complectuntur. Vix tertius est dies, ex quo mundo renunciarunt, & cum illis, qui in habitu consenuere, contendunt, nec uolunt in ordinem redigi, aut cuiquam obtemperare, sed excusationes excogitant, & ne corpus fatigent, alius alium respicit. Subiit obedientiæ iugum, & uult imperare irascitur, si admonetur. Hoc facito, frater. Nõ faciam, respondet, nisi & ille ueniat. Ille scripturarũ incumbit meditationi, & ego incumbere debeo. Sæpe qui domi suæ operarius fuerat, & ignorabat, quæ ipsius esset uel dextera uel sinistra, in monasterio studiosus & interpres ac doctor incedit. Frater quiescit, & ego quiescere debeo Frater dat operam contemplationi, & ego debeo sublimia contemplari. Frater ad honorem prouectus est, cur non ego? Frater utitur patrum familiaritate, cur ego nõ utar? Illi commissus est magistratus, cur non etiam mihi? Nonne ego quoque hoc, atque illo dignus sum munere? Hæc sunt egregia iuniorum opera, hęc ministrorum humilitas, hic labor, hæc studia, quibus se regni cœlestis hæreditatem adepturos sperant. Nõ animaduertunt, inde animæ interitum proficisci. Non uident propterea se Dei inimicos euadere. Ex his planè constat, nos ne exiguum quidem ad tempus mundi consuetudini renuntiasse. Mundo specie duntaxat renuntiauimus, re autem ipsa, quæ mundi sunt, amplectimur. Facessat mendax excusatio. Habitu monachi sumus, moribus crudeles quidam & inhumani. Habitu humiles, moribus pestilentes. Habitu religiosi, moribus perniciosi. Habitu dilecti, moribus inimici. Habi-

tu chari,moribus in uiſi.Habitu ſtudioſi,morib' igna ui.Habitu ſobrii,animo piratæ. Habitu pudici;corde adulteri.Habitu modeſti, corde gnathones. Habitu mites,morib' arrogãtes.Habitu cõſolatores,moribus cõtumelioſi.Habitu cõſiliarii,morib'detractores.Habitu ſimplices,moribus improbi.Habitu innocentes, moribus homicidę.Habitu defenſores,moribus proditores.Cur aũt tales ſumus,niſi quia mutuã inter nos charitatẽ perfectã non habemus?Niſi quia Dei timor in nobis nõ eſt?Quia diuina uerba contemnimus, & arbitratu noſtro ea torquemus, ac nugas exiſtimamus?Verbo Dei cœli firmati ſunt,& nos ipſum ne ut Pſal. 30
fratrem quidem ſuſcipimus. Ore ille ſuo terribili ac formidando locutus eſt,qui uult,inquiens, inter uos eſſe primus,ſit omnium ultimus & miniſter.Nos ue- Mat.9.
rò cùm uix habitũ induerimus,inſoleſcimus,& unus aduerſus alium extollimur, & uiciſsim inſultamus, & apud nos ipſos omnes prudentes ſumus. Omnes duces eſſe uolumus, omnes præſſe, omnes imperare, omnes reprehendere,omnes præcipere, omnes docere,omnes interpretari,omnes eſſe doctores,omnes domini;omnes procuratores,omnes patres familias,omnes primi,omnes ſecundi.Cùm tamen Apoſtolus di- 1.Co.12
cat.Si totum corpus auditus,ubi odoratus? Si omnes primi,ſi omnes duces,ſi omnes præceptores, ubi diuinæ diſpoſitionis ordo ac differentia?Eum ſaltem audite,qui dicit.Nemo aſſumit ſibi honorem,niſi uocatus Heb.5.
a Deo.Et rurſum:num omnes doctores? Iccirco prin 1.Co.12
cipatus & poteſtates conſtituit Deus. Si enim in cœlis,ubi omnes incorrupti,& immortales, cùm ſpiritus ſint miniſtrantes,noluit Deus unicum eſſe ordinem,ſed principatus,poteſtates, dominationesq; conſtituit,& nemo a præſcripto ſibi ordine recedit, ſed illum ſeruat,cur mutuas inter nos contentiones exercemus?Angeli & Archangeli non tranſiliunt imperata.Nos autem inuicem collidimur,unus aduerſus al-

terum inſurgimus,nos uiciſsim antecedere ſtudemus alios cõtemnimus,atque deprimimus,vt plus aliquid poſſe uideamur.O mentis cæcitas, qua non paremus
1.Cor.7 dicenti : In qua quiſque uocatione vocatus eſt,in ea maneat. Cur eum non metuunt, qui dicit:cui mul-
Luc.12. tum commiſſum fuerit , ab eo multum repetetur , ut eo ſaltem modo ad humilitatem deducantur ; Quæſo,fratres,ne uitam noſtram in hac uanitate traducamus. Non eſt bona gloriatio noſtra . Ne ſic abiiciamus timorem,tanquam formidandum illud iudicium non ſubituri.Ne ſic uiuamus, tanquam haud ita ſeuere rationem reddituri. Caueamus,obſecro, ne proximis offendiculo & ſcandalo ſimus,neve peccatis peccata cumulemus.Ne præclarus habitus noſter uitupe retur,ſed potius laudetur.Veniet enim,veniet , & nõ tardabit dies illa terribilis,in qua interrogati nullam inueniemus reſponſionem. Quid enim poterimus re ſpondere?.Quid eſt,quod nobis facere potuit, & non fecit? Nonne ipſum Deum uerbum humilem uidimus , ut nos quoque humiliemur ? Nonne ſanctam eius faciem ſputis cõſperſam aſpeximus , vt nos item illatas nobis contumelias & iniurias perferamus ? Nonne tergum ipſius flagellis cæſum agnouimus, vt nos præfectis noſtris pareamus? Nonne os eius alapis a ſeruo contuſum vidimus,vt nos item contemni ác deſpici patiamur? Quid? non audiuimus ita loquẽtem?Ego autem non repugno nec contra dico, ne inobedientes,aut contumaces ſimus.Nonne ſic eum dicentem audiuimus?Ego autem a me ipſo facio nihil: ne ſimus audaces,& arrogantes,& noſtri iuris.Non-
Mat. 11 ne audiuimus ſic adhortantem?Diſcite a me,quia mitis ſum & humilis corde, vt nos quoque mites atque humiles ſimus? Nos verò nobis inuicem inuidemus. Mordemus nos inuicem,ac deuoramus. Quam igitur apud illum defenſionem inueniemus? Obſecro, fratres,ne ſinamus nos ita carnis perturbationibus uin-

ci,vt æternam beatitudinem amittamus. Ne propter caducum honorem gloria ſpoliemur ſempiterna. Ne propter contentionem & zelum, & inuidiam in gehennam illam horribilem detrudamur ſemel ſaluari ſtudes? Quid ergo in proximo iudicãdo curioſus es? Semel iugum ſubiiſti?cur illud abiicis?Operanda,ut obedientiæ tuæ fructus appareat. Neque auctoritate mihi crede,neque magiſtratu,neque amplitudine, neque quòd primus,aut ſecundus,aut præfectus appelleris, neque quòd ſis in vllo honoris aut dignitatis gradu conſtitutus,propterea fiet,ut in regnum cœlorum ingrediaris. Hæc enim non tribuunt remiſsionem peccatorum,non liberant a ſupplicio, niſi adſit humilitas,& obedientia,& charitas,& patientia, atque conſtantia.Neque enim probari,aut ſalutem aſſequi poſſumus,niſi omnibus in rebus Dominũ imitemur.Qui,non veni,inquit, vt mihi miniſtraretur, Mat. 20
ſed vt miniſtrarem.Et rurſum:Non veni, vt facerem voluntatem meam,ſed voluntatem eius,qui miſit me Io. 6.
patris.Et alibi:Qui ſe exaltat humiliabitur,& qui ſe humiliat exaltabitur. An non audiſtis,quos ipſe beatos Luc. 18.
vocet,beati,inquiens,pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum? Non audiuiſtis illud: Mat. 5.
Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris? Et quomodo iubeat,in faciem arguere? Nõ audiuiſtis illud: Pſal. 49
Qui odit proximum ſuum,in tenebris eſt? Non audiuiſtis propter ſuperbiam & inuidiam Diabolum e cœlis excidiſſe? Non audiuiſtis,quomodo Hebræi proprer cõtradictionem è terra promiſsionis exciderint? Non audiuiſtis, quomodo Maria ſoror ipſius Moſis propter vnum conuicium lepra correpta ſit?Cur igitur ad tot exempla tanquam aſpides, non carnis, ſed Nu. 12.
animi aures occludimus?Hæc enim audimus,ſed illa ſequimur.Cur non credimus dicenti: Qui manet in charitate,in Deo manet? Vigilemus igitur, o grex 1. Io. 4.
electe,dum tempus habemus.Reſipiſcamus, dum ſu-

mus in remissione. Ne repente veniat illa dies formidanda ac luctuosa, & tunc frustra stultitiam nostram agnoscamus. Vigilemus, ne in dedecus illud ingens coram Angelis & hominibus incurramus. A vanis contentionibus desistamus. Vos autem in primis, qui vigetis adolescentia pro viribus humilitatem amplectimini, vt intelligere valeatis, quanta apud patres nostros tranquillitas fuerit, quanta diligentia, quanta humilitas, quanta frugalitas, quantus rerum humanarum contemptus, & despicientia. Nunc autem magnum adest bellum. Ne contemnatis. Nolite putare, vos ad perfectionem peruenisse. Multi pro salute labores, multa subeunda certamina. Nolite putare in cingulo & veste longa consistere vitam perfectam, aut in eo salutem esse positam, quòd manus habeas mundas, quòd eloquens sis, quòd scripturas interpreteris, quòd capite incedas raso, aut comam metrias. In uirtute, in bonis operibus sita est. Hęc autem dico, non vt habitui detraham. Absit. Sed vt ostendam, habitui mores & opera debere congruere. Habitus enim sine operibus nihil est. Nolite vos otio desidięque dedere. Magno labore iuuentus est coercenda. Si verba mea vobis molestiam afferunt, me tamen non pœnitet vos admonere. Satius enim est, vt vulneribus ignis admoneatur, quàm permittere, vt totum corpus computrescat. Creditisne, quia morbos vestros contegitis, propterea Deum eos latere? Quæ a nobis occulte fiunt, ea mihi describere turpe est. Si enim illa descripsero, non permanebitis, sed aufugietis. Quamobrem hortor vos, vt humilitatem, & obedientiam, & charitatem, & frugalitatem, & contemptum amplectamini. Subiicite vos mutuo in dilectione, in obedientia, in ieiunio, in vigilia, in Oratione. Ne sitis fortes in contentionibus, debiles autem in Psalmis decantandis. Nolite in colloquiis esse vigiles, & tan-

quam serpentes aspicere, in orationibus autem conniuere & dormitare. Ne sitis in ferendis nugis tauri, in laudando autem Deo vulpes. In litibus inuicti, in rebus spiritalibus oscitantes. In iocis hilares, in admonitionibus tristes. In epulis per diem sani, nocte verò in orationibus ęgri. In congressibus arrogantes, in operibus dissoluti. Prompti ad imperandum, ad parendum pigri. In pręcipiendo lęti, in obtemperando mœsti. Ad iubendum acres, ad obediendum tardi. Ne manicas ad digitos, & linguam ad pectus exeramus. Ad mensam celeres, ad opus negligentes. Malis in rebus oculati, in bonis cœci. Coram mulieribus graues, & coram fratribus feri. Obsecro vos, filii Dei, vt bonam ęmulationem suscipiatis. Quicquid ad modestiam, ad bonam famam, ad ædificationem spectat, complectemini. In primisque humilitatem, dilectionem, benignitatem, mansuetudinem, humanitatem. Inutilibus reiectis contentionibus vicissim cedite. Vigiliis, & orationibus incumbite, vt possitis vitia carnis superare. Cauete, ne rebus inanibus caducisque capti vera bona & immortalem gloriam amittatis. In eam, quęso, dum estis in carne, curam incumbite, vt ea, quę Deo grata sunt, perficiatis. Festinemus, curramus, magna tempestas imminet, ne simus negligentes. Non est nobis colluctatio cum aduersariis, quos videamus. Inuisibiles sunt, & ideo magnum negligentibus periculum adest, & ingens vincentibus pręmium. Vigilemus igitur, & aduersus astutias ipsorum nos instruamus. Si nos ad gulam prouocant, ieiunio resistamus. Si blanda nos titillant voluptate, temperantia repugnemus. Si ad iracundiam incitant, mansuetudine armemur. Si ad odium prouocant, beneuolentiam & charitatem comple-

ctamur. Si ad ambitionem, contemptum ostendamus. Si ad gloriam, abiectionem opponamus. Si ad superbiam, Domini humilitatem consideremus. Si ad æmulationem, Cain lapsum recordemur. Si ad inuidiam, Esau perniciem cogitemus. Si nos ad detrahendum impellunt, silentio os nostrum cohibeamus. Si eiusmodi rationibus repugnabimus, aufugient, nec consistere poterunt. Gratia autem ad vos reuertetur. Credite, fratres, me iis omnibus, a quibus, vos, vt abstineretis, admonui, obnoxium esse. Vos operam date, vt mundi puriq; sitis. Ego peccatis immersus sum. Vos per bonam ac veram pœnitentiam vestram me quoque liberate. Credite, me eorum, quę dixi, nihil obseruasse. Spero vos ab omni reprehensione liberos fore. Ego verò damnatione sum dignus, qui dico & non facio. Salutem nostram, fratres, ne contemnamus. Neque putemus, quæ dicta sunt, esse commentitia. Nihil, enim quod scripturæ repugnet, aut falsum sit, pronuntiauimus. Faxit misericors Deus, vt verbi sui semen suscipientes, fructum alii trigesimum, alii sexagesimum, alii centesimum, afferamus, vt nos virtutum fructibus onustos atque ornatos lętus accipiat Dominus noster Iesus Christus in regnum suum, & lętitia cumulet sempiterna. Amen.

De uirginitate & castitate disputatio.

IMPROBVS Dęmon ita fratres & sorores aggreditur: Ecce tibi singulis horis caro ad libidinem commouetur. Quousque igitur molestiam perferes, ac miser viues, & patiens eris? quoad, inquit frater, respiciat Dominus humilitatem meam, & laborem meum, & dimittat omnia peccata mea. At qui satius est, inquit Dęmon, quo pugnę ac bello finē imponas, vt cupiditati semel indulgeas, & mox ad pœnitētiā re

tertare. neque enim graue peccatũ est, aut magni põderis. Non opus est, inquit, frater, vt abs te discam pœnitentiæ rationem. Scio enim ego planè, homini per benignitatem Dei pœnitentiæ locum esse vsque ad extremum spiritum. Quod autem leue peccatũ hoc esse dicis, quomodò, si leui in re succubuero in conspectu Dei, non succumbam facilius, cùm me tentatio maior inuaserit? Nullius momenti res est, inquit Diabolus, & mox poteris resipiscere. Ecquis, inquit frater, recipiat ac spondeat, me, si carnem meam corrupero, pœnitentiæ tempus inuenturum, ac non potius in eorum semper numero futurum, qui operantur iniquitatem? Vmbra enim est vita nostra super terram. Quamobrem idem est, ac si mihi suaderes, vt gladiũ mihi ipse in pectus defigerem. At leuis res est, inquit improbus ille, peccatũ eiusmodi, atque vna hora transigitur, neque amplius manet. Respondit frater: Audi vitæ hostis, atque impugnator animarum, quę apud Deum proposita sint præmia illis, qui exiguum hoc temporis spatium, quod dicis, strenuè transigunt decertando, & quæ rursum iis proposita sint apud Deũ supplicia atque ignominiæ, qui tam breui tempore superantur. Nonne castus ille Ioseph, propterea quòd vitium illud vicit, ab omnibus omnium seculorum hominibus laudatur? contra vero Aegyptiæ ipsius dedecus est sempiternum? Nonne pudica item illa Susanna semper apud omnes beata prædicabitur? quæ nec blanditiis allici, nec minis ac mortis periculo, vt pudicitiam proderet, potuit commoueri? At seniores ac iudicis illi, qui populum regere videbantur, libidinis vitio succumbentes lapidibus obruti sunt, ęternamq; nomini suo ignominiæ notã inusserunt. Ignoras, Diabole, feras, quæ humanis carnibus deuorandis assuescunt, difficile ab eiusmodi cibo cohiberi? Et tu, leo rugiens, mihi conaris persuadere, me, si libidini semel indulsero, non amplius ab ea vexatum iri.

Dominus Deus, qui suum hominibus largitus est spiritum, increpet te, qui tanq̃ leo mihi insidiaris, vt per peccatum deuores animam meam. Verùm Seruator noster Christus non permittet id tibi, quoniam benignus, & potens, & misericors est. Subiicit Dæmon: Res profectò nullius momẽti est. cur igitur angeris? Angor, inquit ille, quia homines decipis. Dulcedo enim tua amara est, & consilium tuum in malorum barathrum deducit, & munera tua mortem atque interitum afferunt. Suades enim mihi, vt cõculcem gratiam Domini, & tristitia afficiam spiritum sanctnm, quo signatus sum in die redemptionis. Et nullius ponderis hoc esse dicis, hortarisq́;, vt membra Christi faciam membra meretricis, & breui momento diuitias amittam immortales. Nullius ergo momenti est, abiicere sanctitatem, sine qua nemo Dominum aspiciet? Quomodo in die illa formidanda, ad diuinum tribunal consistens, iustum iudicem audiam ita loquentem. Serue nequã, & voluptatis amator potius, quàm Dei, libidine & flagitiis tuis terram meã coinquinasti. Nullius momenti hoc esse dicis, cùm scri-
1.Pet.2 ptum sit. Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari. Et originali mundo non pepercit, sed octauum Noe iustitiæ præconem custodiuit, diluuium mundo impiorum inducens, & ciuitates Sodomorum, & Gomorrhæorum in cinerem redigens, euersione damnauit, exemplum eorum, qui impiè acturi sunt, ponens. Et iustum Lot oppressum a nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit. Aspectu enim & auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustã iniquis operibus cruciabant. Nouit Dominus pios de tentatione eripere, iniquos vero in diem iudicii reseruare cruciandos, magis autem eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiæ ambulant. Leuem ac

nullius ponderis rem esse asseris? Ecquis vnq̃ hortatu tuo peccatis indulgens, in bonis transegit dies suos, & regnum æternum adeptus est? At illi, qui per Christi viam incedunt, semper gaudent, & lætantur in Spiritu sancto, expectantes beatam spem magni Dei & Seruatoris nostri Iesu Christi Me, si tu viceris magna affectum iri tristitia nō ignoro. Tu casu meo lætus patri tuo Satanæ iucundum afferes nuntium. Ego verò, si id commisero, in conspectu patris mei cœlestis confundar. Præstat igitur, vt tu, tanq̃ impudens canis, latrare nō desinas, q̃ vt eiusmodi gaudio de me triumphes ac rideas. Miror equidem, Diabole, quòd coneris hominibus suadere, vt caducam istam ac fœdam voluptatem vitæ præferant sempiternæ. Dominus noster fortis & adiutor noster. Dominus refugium nostrum, & redemptor noster. Dominus protector noster, & non timebimus te Forti igitur animo, charissimi, aduersus Diabolum decertate. Proponite vobis gehennæ terrorem, & supplicii æterni acerbitatem, ne decipiat vos astutia sua. At, dicet aliquis, quomodo intelligere possumus gehennæ suppliciū? Exemplo id disce Nonne vnq̃ in balneum ingressus es? Nonne vidisti illic homines nimio calore solutos in loca frigidiora transferri? At in illa flamma, qua peccatores sunt comburendi, nullum dabitur refrigerium, nullus exitus, nullæ aderunt fores, nullus splendor, nulla cura, nullus adiutor, nullus consolator, quanuis magnis clamoribus auxilium imploretur. Scriptum est enim, Iudicium in eos sine misericordia futurum, Qui a misericordia fuerint alieni. Et non est gaudium impiis. Quid? nonne fornacem ipsam vidisti, qua balneum calefit? Quemadmodum illuc ligna coniiciuntur, sic in gehenna peccatores igne perpetuo comburuntur. Peccata ipsorum vehementiorem in ipsos flammam accendunt. Ira enim, vt scriptum est, & indignatio, tribulatio &

Iac. 2.

Rom. 2.

angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudæi primùm & Græci. Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum. Iudæo primùm & Græco. Non enim est acceptio personarũ apud Deũ. Itaque, charissimi, vigilemus, & sobrii, castiq; simus apud Deum, & precationibus atque eleemosynis vacemus cum omni humilitate, dum tempus adhuc habemus, vt ab iis, quæ diximus, malis liberemur. Vult enim Dominus pro sua singulari bonitate omnes homines saluos fieri, cui gloria in æternum. Amen.
1. Ti. 2.

De castitate.

CASTITATEM, frater charissime, palmæ similem puta quæ cùm intus sit candida, foris vndique munita est. Omnes homines ex corde puro sunt diligendi, imprimisq; illi, qui fide nobis & pietate cõiuncti sunt. In eos autem, qui a religione abhorrent, & voluptatibus indulgent, ita seueri ac tristes esse debemus, vt prudentiam, & modestiam, ac pacem retineamus. Seruũ enim Domini, vt Apostolus ait, non opor
2. Ti. 2. tet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati, nequando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant a Diaboli laqueis, a quo captiui tenentur, ad ipsius voluntatem. O castitas, quæ delicias, & elegantiam, atque ornatũ corporis detestaris. O castitas dapium & epularum atque ebrietatis inimica. O castitas, quæ verecundiæ fræno oculos moderaris, & totum corpus è tenebris ad lucem reuocas mandatorum Dei. O castitas, quę carnem affligis, & in seruitutem redigis, acuteq; cœlestia contemplaris. O castitas mater dilectionis, & comes Angelorum. O castitas, quæ homines Angelis æquales reddis. O castitas, quæ tui studiosum sic exaltasti in terra aliena, vt eũ Dominum illorum, a qui-

bus emptus fuerat, constitueres. O castitas Dei munus, benignitatis & scientiæ ac cognitionis plena. O castitas, portus tutus ab omni tempestate, in pace, & tranquillitate constitutus. O castitas cœlo grata & & decantata. O castitas, quæ cor te possidentis lætitia perfundis, & animæ adiungis alas in cœlum. O castitas, quæ spiritus gaudium paris, & tristitiam interficis. O castitas, quę abhorres a malo, & bono adhęres. O castitas, quę animum reddis quietum, & a perturbationibus liberum. O castitas, quę iustos illuminas, & Diabolum confundis, celeriterque ad brauiũ curris supernę vocationis in Christo. O castitas, quę desidiam fugas, & patientiam affers. O castitas onus leue, quod in aquis non demergitur. Thesaurus sempiternus in anima hominis Christum amãtis abscon ditus, quem, qui possidet, inueniet in tempore necessitatis. O castitas possessio pręclara, quę non vastatur a feris, & ab igne non exuritur. O castitas, currus spiritualis, qui possidẽtem tollit in sublime. O castitas, quę in animis mansuetis & humilibus habitas, & homines diuinos efficis. O castitas, quę in animę & corporis medio flores vt rosa, & totam domũ reples odoris suauitate. O castitas comes & socia Spiritus sancti. O castitas, quę Deũ placas, & eius promissa perfers ad omnes homines. Hãc sancti omnes dilexerũt. Hanc coluit Sanctus Ioannes Euangelista, qui recubuit super pectus Domini. O castitas quę non solùm a virginibus semper exculta es, verumetiam ab iis, qui ad pœnitentiam se conuerterunt. Hanc igitur & & nos serui Dei ex animo complectamur, vt Christi spiritũ in nobis habitantem lętitia afficiamus, cui honor, & gloria, & adoratio in secula seculorũ. Amen.

Beatitudines.

1 BEATVS, qui a terrenis omnibus vanę istius

vitæ occupationibus liber, ſolum Deum bonum clementemq; diligit in toto corde ſuo.
2 Beatus,qui virtutes colit,& tanq̃ ager fertilis vberes vitæ fructus fert in Domino.
3 Beatus,qui bonus eſt virtutum agricola,& ſpiritalem vineam ſerit,& vindemians replet torcular fructibus vitæ ſuæ in Domino.
4 Beatus, qui ſpiritali lætitia perfundit conſeruos ſuos ex fructibus virtutum,quas coluit,vt vitę fructũ in Domino perciperet.
5 Beatus, qui ſanctæ communioni atque orationi tanq̃ cœleſtis Angelus incumbit,& mundis quotidie cogitationibus vacat,neque aditum præbet improbo Dęmoni, vt animam ſuam expugnet, & abducat a Deo Seruatore.
6 Beatus, qui ſtudioſè & conſideratè luctum quęrit, & lacrymas in hac vita tanq̃ pretioſas margaritas fundit in conſpectu Dei.
7 Beatus,qui ſanctitatem vt lucem diligit, & tenebroſis Diaboli operibus non inquinat corpus ſuum in conſpectu ſanctiſsimi Dei noſtri.
8 Beatus, qui corpus ſuum Seruatori cuſtodit in ſanctitate, & malis operibus non contaminat animã ſuam,ſed gratus manet in Domino Deo ſuo.
9 Beatus,qui ab omni abhorret turpitudine peccatorũ,ſeq; hoſtiam viuentẽ & Domino acceptã offert.
10 Beatus,qui ſemper in ſeipſo Dei memoriã colit, erit enim totus velut Angelus cœleſtis in terra cum reuerentia & amore ſacrificans Domino.
11 Beatus,qui pœnitentiã diligit, quę mater & perfugium eſt peccatorũ, nec rurſum vt ingratus animũ ad peccandum appulit in conſpectu Seruatoris Dei.
12 Beatus, qui tanq̃ ſtrenuus miles regni theſaurũ, id eſt,corpus atque animam ſuam ſine reprehenſione conſeruat in Domino.
13 Beatus,qui in cella ſua,vt Angelus in cœlo, pu-

ras & castas colit cogitationes. Et ore suo collaudat eum, qui spirituum & rerum omnium habet potestatem.
14 Beatus, qui factus est vt Seraphim & Cherubim, & in diuino sacrificio nunq̃ est piger, sed Dominum laudat sine intermissione.
15 Beatus, qui gratia spirituali semper est plenus, & suaue Dñi iugũ libenter sumit. Gloria.n coronabit.
16 Beatus, qui se ab omni peccatorum macula purum atque integrum seruat, vt cum fiducia in domũ suam recipiat Regem glorię Dominum nostrum Iesum Christum.
17 Beatus, qui cum reuerentia, & timore, ac tremore ad sacrosancta mysteria Seruatoris accedit, seq; vitã ęternam suscipere non ignorat.
17 Beatus, qui mortem quotidie meditatur, & turpes destruit cupiditates, quæ in negligentium cordibus nidulantur, in hora enim disceßus ex hac vita consolationem accipiet.
19 Beatus, cui gehennæ timor asiduè ante oculos obuersatur, & qui lacrymis ac gemitibus studet per veram pœnitentiam Deum sibi propitiũ reddere, ex magna enim ac formidanda afflictione liberabitur.
20 Beatus, qui sponte se semper humiliat, quia coronabitur ab eo, qui vltrò se pro nobis humiliauit.
21 Beatus, qui omni cum reuerentia sedet in cellula sua, sicut Maria, secus pedes Domini: Et in suscipiendo Domino nostro Iesu Christo, sicut Martha, sollicitus est.
22 Beatus, qui Dei timore munitus semper in se Spiritus sancti flammam conseruat, qua spinas & tribulos malarum cogitationum exurit.
23 Beatus, qui malis operibus manum suam non coinquinauit, vt homines profani solent & impuri, qui coram Domino in die illa tremenda iudicii condemnabuntur.

24 Beatus,qui honeſtas ac probas cogitationes aſsidue colit,& ſpe deſidiam vincit, quo quidem improbo vitio ſæpe oppugnantur, qui ſeſe in ſtudio pietatis exercent.

25 Beatus qui in Dei opere tanq̃ generoſus miles ſe ſtrenue gerit,ignauos excitando,& timidos cohortando in via Domini.

26 Beatus,qui in agro Domini bonis fructibus abundat,vt ſanctos habeat Angelos cuſtodes,quemadmodũ arbor fructifera a proprio agricola cuſtoditur.

27 Beatus, qui cum prudentia ſpiritus amplectitur manſuetudinem,nec ab improbo ſerpente ſinit ſe ſupplantari,cum omnem ſuam ſpem in Domini clementis miſericordisque præſidio ſitam habeat.

28 Beatus qui Sanctos colit, & proximum diligit,& procul ab animo ſuo pellit inuidiam,qua Cain incitatus fratrem interfecit.

29 Beatus,qui re ipſa tyrannum redarguit, & voluptatum flammis non aduritur, nam eius anima rore Spiritus ſancti recreabitur.

30 Beatus,qui menti ſuæ diabolicas tenebras offundi non eſt paſſus,nec dulci luce atque iuſtorum lętitia priuatus eſt.

31 Beatus, qui puris cordis oculis ſemper Dominũ intuetur. Is enim a perturbationibus & prauis cogitationibus liberabitur.

32 Beatus, qui bonis & honeſtis colloquiis delectatur,& a prauis & turpibus,quę bonos mores corrumpũt,abhorret,quoniã minime fiet Diaboli mancipiũ.

33 Beatus,qui cum Dei timore proximum corrigit, nec decipit animam ipſius, ſemperque ferreã magni paſtoris virgam reformidat.

34 Beatus, qui ex Dei præſcripto paret & obſequitur proximo ſuo, quique res aduerſas fert æquo animo,tanq̃ confeſſor enim in Domino coronabitur.

35 Beatus,qui ſe a deſidię vitio tanq̃ ignauius vinci

minime

minimè patitur,ſed patientiam conſtanter amplexatur,ex qua Sancti omnes coronam acceperunt.

36 Beatus,qui temperantiam diligit,nec ventris deliciis ac ſordibus indulget,in Domino enim,qui talis eſt,magnus efficietur.

37 Beatus,qui ab ebrietate & vino, quo gaudent intemperātes,minime capitur,ſed aſsidue oblectat ſeſe in Domini recordatione, qua ſemper homines ſancti delectantur.

38 Beatus, qui ex Dei volūtate facultates ſuas admi niſtrat,quiq́; a Deo Seruatore noſtro tanq̃ auarus & crudelis in proximum non repudiatur.

39 Beatus,qui precationi,& lectioni,& bonis operibus incumbit aſsidue.Illuminabitur enim oculus animæ ipſius,ne in morte dormiat.

40 Beatus,qui factus eſt bōna ſagena ſpiritalis,multosq́; piſces capit Domino ſuo,ab eo enim valde com mendabitur.

41 Beatus,qui proximi ſui conſcientiam nō pungit, faciens, quæ ſunt iniuſta, ſed ei potius ſe virtutis exemplum præbet, a Domino enim accipiet benedictionem.

42 Beatus,qui patiens & miſericors eſt,quiq́; barbaris tyrannis iræ atque odio non ſeruit, in Domino enim,qui talis eſt,exaltabitur.

43 Beatus,qui charitate ſublimis eſt,tanq̃ ciuitas ſu per montem poſita,quam hoſtis intuēs diſcedit, abiecta illius capiēdæ ſpe, ſic enim & ipſe tutus eſt in Do mino Seruatore.

44 Beatus,qui Domini fide clarus eſt,veluti lucerna ſuper excelſum candelabrum ardens,quiq́; animas tenebris circunfuſas, & quæ infidelium atque impiorū partes ſequuntur,illuſtrat.

45 Beatus cuius anima floret veluti palma fidei rectitudine, nec prauis infidelium & impiorum hæreticorum opinionibus quaſi ſentibus ac ſpinis horret.

46 Beatus, qui ſemper diligit veritatem, nec linguã ſuam mendacio tanq̃ impium accommodat inſtrumẽtum, aſsidueq́; ſermonem Domini de verbo otioſo meditatur.

47 Beatus, qui non, vt inſipiens, iudicat proximum ſuum, ſed potius, vt prudens, ſtudet eiicere trabem ex oculo ſuo.

48 Beatus, qui cohibet oculos ſuos, quiq́; nec cogitatione, nec ſenſu ſeipſum decipit, aut cuti curandæ nimium indulget, ex qua mox defluet ſanies & putredo.

49 Beatus, cui dies migrationis ex hac vita ante oculos verſatur, & qui ſuperbiam deprimit, anteq̃ naturæ noſtræ imbecillitas in ſepulchro corrupta ac diſſoluta redarguatur.

50 Beatus, qui mortuos aceruatim in tumulis dormientes meditatur, quiq́; turpes a ſe repellit cogitationes, excitabitur enim in gloria, cùm cœleſtis illa tuba cunctos mortales è ſomno in vitam reuocans perſonabit.

51 Beatus, qui ſpiritali prudentia ſtellarum choros & cœli pulchritudinem ſuſcipiens, deſiderio contemplandi rerum omnium procreatoris incitatur.

52 Beatus, cuius in animo ignis ille verſatur, qui deſcendit ſuper montem Sina, & ſonitus buccinarum, & Moſes cum timore & tremore in medio cõſiſtens: quique ſalutem ſuam minimè negligit.

53 Beatus, qui ſpem ſuam non in homine ſitam habet, ſed in Domino, qui rurſum veniet ad iudicandos omnes in iuſtitia. erit enim tanquàm arbor fertilis propter aquas poſita, quæ fructum facere non intermittet.

54 Beatus, cuius mens tanq̃ nubes aqua diuinæ gratiæ plena mortalium animas irrigat, vt vitæ fructus ferant. Erit enim decus illius in gloria ſempiterna.

55 Beati, qui Domino vigilant cum ſobrietate & caſtitate. Protegentur enim ab eo in iudicii die, & vt ſponſi comites atque amici cum gaudio, & lætitia eũ ſequentur & aſpicient.

Ego autem, meiq; ſimiles ignaui homines, ac voluptatibus dediti, in luctu ſqualoreque verſabimur, videntes fratres noſtros in maxima gloria cõſtitutos, nos autem ſuppliciis acerbiſsimis excruciandos. Statum meum conſiderans, fratres chariſsimi, magnam effundo copiã lacrymarum qui cũ currere cœperim, defeſſus ſim, & in medio ſtadio curſum remiſerim, ac miſerandum intuentibus ſpectaculũ præbeam. Quomodo poſſum inertiam ac negligentiam meam magnam non deplorare? Quidam in ſacco & ferro ſeipſos humiliarunt. Alii in clauſtris ieiunio vacantes Domino ſeruierunt. Nonnulli calumnis incluſi vitam ſine reprehenſione tranſegerunt. Multi in ſolitudine virtutes excoluerunt. Ex obedientia plerique coronas adepti ſunt. Ego autem infœlix, & mei ſimiles otio ambitionique dediti, pietatis quidem ac religionis habitum induimus, ſed re ipſa pietatem abiecimus & religionem. Quis labores & cruciatus ſanctorum Martyrum vtriuſque ſexus queat enumerare? Illi Dominum ſuum imitantes humilitatem complexi ſunt. Nos honores & ſalutationes in foro concupiſcimus. Illi in cuſtodiis concluſi famem, & ſitim, & cruciatus, & vincula pertulerunt. Nos ne tantillum quidem afflictionis æquo animo ferre poſſumus, ſed voluptates & delicias totis viribus conſectamur. Iniurias illi & contumelias vſque ad mortem æquo animo paſsi ſunt; Nos conſilia etiam & cohortationes negligimus. Illi nec incendia timuerunt. Nos vel ſermone paulo duriore commouemur. Illi ad cruciatus & tormenta publicè gaudentes accedebant: Nos eorum quidem certamina audientes admiramur, ſed ea nolumus

imitari. Quamobrem multis gemitibus & lacrimis indigemus, ne è regno cœlorum eiiciamur, cùm ingẽs proposita sit certantibus gloria. Abiecta igitur ignauia ac negligentia precibus ac supplicationibus diligenter incumbamus. Neque enim iniustus est Deus, vt opera seruorum suorum obliuiscatur, qui seipsos voluntati eius omnino subiecerũt, qui propter nomẽ ipsius seculo renuntiauerunt, qui parentes proprios reliquerunt, vt ad eius fores hora tertia, sexta, nona, vesperi, mane, immo vero tota die, ac nocte pulsantes vigilarent. Absit, vt talem Deus humilitatem asperne tur. Certis in locis cõclusi degũt, manibus suis opus faciunt, ieiuniis, atque vigiliis vacant, improborum spirituũ impetus sustinent, genua precationibus incli nant, oculos humi defixos assidue retinẽt, & benignitatẽ ipsius supplices orant atque obtestantur. Horũ preces ipse despiciet? absit. Homines acerbi atque cru deles precibus placant, iracũdiãq; deponũt. Et Deus, qui bonus, ac benignus est, & diues in misericordia, afflictionem, religionem, humilitatem, sanctitatẽ, tem perantiam, taciturnitatem, patientiã, summissionem eiusmodi contẽnet? Minime vero. Ne igitur animos despõdeamus, fratres charissimi, ne'ue precationibus & sacrificiis negligẽter incũbamus. Ostiũ diuinæ mi sericordiæ cõtinenter pulsemus. Quãto.n. pulsando constantior fueris, tanto maior merces erit. Assidue vigila. Qua.n. hora minus speras, mittet Dñs, qui re ponant te in horreo vitæ, & in cœtu iustorum, vt ab omni sollicitudine vacuus perpetua quiete pfruaris. Vbi non est bellum, neque aduersarius. Nullus enim illic est hostis, qui nos oppugnet, nullæ pugnandi occasiones. Belli occasio est cupiditas pulchritudinis perfruendæ. At in cœlo cõnubia non celebrantur, sed homines sunt sicut Angeli. Belli causa sunt diuitiæ, & gloria, quæ quidem omnia caduca & fugacia sunt.
1. Io 2. Quare nos monet Ioannes Apostolus, Nolite, in-

quiens, diligere mundum, neque ea, quæ in mundo ſunt. Siquis diligit mundum, non eſt charitas patris in eo. Nam concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ non eſt ex patre, ſed ex mundo. Et mundus tranſit & concupiſcentia eius, qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. Quemadmodum enim qui incidit in ſenticetum, a ſentibus & ſpinis affligitur, donec purum in locum egrediatur. Sed cum inde ſeſe extricarit, non timet amplius. Sic & homines ſancti, ſi per loca ſpinoſa ſit incedendum, ſtudio ac diligentia pro calceis vtuntur, atque ita per ſpinas iter facientes, ab illis detrimenti nihil accipiunt. Negligentes vero & qui labores fugiunt, in interitum præcipitesś ruunt. Quod Luc. 15.
quidem ſignificans Dominus, filio, qui redierat, iuſsit calceamenta dari, & ſtolam & annulum, vt audacter & ſine timore ſerpentis caput contereret. Porrò vita ipſa ſimilis eſt loco ſpinis referto, peccata enim in ea pullulant veluti ſpinæ. Locus autem purus ac mundus eſt cœleſtis Hieruſalem, ciuitas Regis magni, ad quam vtinam perueniamus per gratiam & benignitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti, cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Beatitudines aliæ

Beatus, qui mundi vanitates odit ac deſerit, & in ſolo Deo vitæ ſuę ſpes omnes atque cogitationes ſitas habet.

Beatus, qui peccatum odit ac deteſtatur, & Deum ſolum, qui bonus ac benignus eſt, diligit.

Beatus, qui factus eſt tanq̃ Angelus in terra, & Seraphim imitator caſtas aſsidue colit cogitationes.

Beatus, qui caſtus eſt coram Deo, & ſanctus, &

purus, atque integer ab omnibus fœdis cogitationibus, & actionibus improbis.

Beatus, qui ab omnibus huius vanæ vitæ negotiis prorsus est liber.

Beatus, cui formidabilis illa iudicii venturi dies in mente versatur, quique cum lacrymis animæ suæ vulneribus mederi studet.

Beatus, qui assidua lacrymarum copia improbarũ cupiditatum flammam extinguit.

Beatus, qui ambulat in via mandatorum Domini, mansionesque facit quotidie per fidem synceram & charitatem.

Beatus, qui studiose dat operam, vt in bonis moribus proficiat, speratque a Deo, se perpetuum ac cœleste regnum accepturum.

Beatus, qui mémor verborũ Domini, quibus monet, de omni verbo otioso reddendam esse rationem, ori suo custodiam ponit, ne ab eius mandato recedat.

Beatus, cuius anima, veluti arbor nuper sata, crebris gemitibus ac lacrymis tanq̃ opportunis auris & aquis fouetur & irrigatur.

Beatus, qui ex Sanctorum vitis in animam suam tanq̃ egregios surculos trãsfert exempla bona atque virtutes.

Beatus, qui bonas cogitationum plantas precationibus & lacrymis fouet, ac rigat, vt fructus Domino gratos ferant.

Beatus, qui flamma diuinæ charitatis incensus, sordidas omnes cogitationes, & animæ suæ inquinamenta comburit.

Beatus, qui voluntate factus est velut terra bona, centesimum, & sexagesimum, & trigesimum fructum ferens.

Beatus, qui proposito inuentus est semen bonũ, quod in agro suo Dominus seuit.

Beatus, qui præclaram illam cœlestem margaritã

inuenit, & venditis terrenis omnibus bonis ſuis eam ſolam emit.

Beatus, qui in agro theſaurum inuenit abſconditum, gaudensque vendidit omnia, quę habuit, & emit agrum illum.

Beatus, qui migrationis ex hac vita ſemper eſt memor, ſtudioſeque curat, vt in illa hora paratus & intrepidus inueniatur.

Beatus, qui in illa diſceſſus hora fiduciam inuenerit, quando anima cum timore & dolore a corpore ſeparabitur. Venient enim Angeli, vt animam a corpore ſeiunctam accipiant, ſtatuantque ad tribunal immortalis ac terribilis iudicis. Magnus, o fratres, in illa mortis hora nos timor inuadet. E corpore enim cum timore ac gemitu recedenti præſto erunt opera, quæ geſſerit, tum bona, tum etiam mala, vt eam ad immortale iudicium comitentur. Vrgentibus autem illis, vt migret e corpore, reſpiciens opera ſua, concedite, inquiet mihi adhuc paululum ſpatii. At vniuerſa ipſius opera vna voce reſpondebunt, Tu nos feciſti, tecum ad iudicem Deum proficiſcemur. Inanem hanc vitam, fratres chariſsimi, deſpicientes, Chriſtum vnicum animarum noſtrarum redemptorem diligamus. Nemo diem & horam mortis habet exploratam. Dum erimus in deliciis & mundi negotiis occupati, repente formidandum illud edictum afferetur, vt anima a corpore diſcedat. Itaque peccatis nullam reperiet excuſationem. Quæ cùm ita ſint, operam demus, fratres chariſsimi, vt liberi ſimus, neque nos vanæ, & fugacis huius vitę ſeruituti ſubiiciamus. Offendiculis & mortis laqueis hęc vita referta eſt. Ab his animas noſtras liberemus. Retia nobis tendit aduerſarius, vt aĩas noſtras capiat, & ad interitũ abſtrahat ſempiternũ. Inter inſidias & plagas iter facimus, fratres chariſſimi, nobis igiť attendamus, ne pręcipites ruamus ad

perniciem & mortem. Dulcedinem retibus suis prætendit inimicus. Caueat anima nostra, ne mundi negotiorum, aut pecuniarum, aut cogitationum, actionumve improbarum dulcedine capiatur. Si cogitatio praua aditum sibi in anima patefecerit, illecebris insidias illi mortemque molietur. Improba enim cogitatio nisi oratione, & lacrymis, & abstinentia, & vigiliis expellatur, fit in anima veluti laqueus quidam perniciosus. In eam curam incumbe, vt a terrenis omnibus occupationibus vacuus, cogitationum, actionumque fugias laqueos improbarum. Caue, ne latũ quidem vnguem inclines ad malas cogitationes. Nullo temporis momento eas in anima tua morari permittas. Assiduis precibus, & ieiuniis, & lacrymis supplex ad Deum confugito, vt ab omnibus insidiis, & offendiculis, & cupiditatibus libereris. Caue, frater, ne dum te diu in terra victurum speras, cogitationibus & operibus malis aditum patefacias, nuntius aũt a Dño repente veniens, te peccantẽ offendat, & nullũ pœnitentiæ spatium concedat. Quibus verbis, o frater, in illo migrationis articulo mortẽ alloqueris? Fit enim plerũque, vt ne punctũ quidem tẽporis cõcedat. Mors ex improuiso multos oppressit, qui cũ se diu victurus crederent, negotiis, & peccatis impliciti pecuniã manibus contrectabant, longique tẽporis sortem numerabãt & fœnus. Eadẽ mors cùm ad virum iustũ accedit, eum precatione & ieiunio cœlestes diuitias parantem, & nulla mortis formidine trepidantem inuenit. Semper igitur, vt prudens, & spiritui deditus, mortem, & migrationem, & Dei tribunal meditare. Quotidie, vt sapiens para lampadem tuam, eamque singulis horis cum lacrymis precibusque considera, vt semper instructa sit. Ea te cura, frater charissime, nunq̃ deserat, ne tempus ingruat plenum incredulitatis, ignauiæ, crudelitatis, quod te prę confusione, quid præstet, considerare non sinat. Considerate,

fratres charissimi, quomodo vigeant omnia male, quomodo quæ pessima sunt, quotidie progrediantur, quomodo vitia propagentur, & magnas in vniuerso orbe calamitates futuras portendant. Propter peccata nostra res aduersæ contingunt. Vigilemus igitur, Deum ac proximum diligamus. Quotidie nos aduersus improbum hostem armemus. Artes ac dolos ipsius agnoscamus. Inuisibilis est noster aduersarius, quem si vincere cupimus, opus est, vt nos a terrenis omnibus rebus liberemus. Si mortem assidue meditaberis, non peccabis. Si ab omnibus terrenis negotiis liber ac nudus fueris, latronis impetum non timebis. Si hæc caduca & fugacia despexeris, victoriæ palmam obtinebis. Res enim terrenæ deorsum trahunt, & cupiditates in bello cordis oculis tenebras offundunt. Iccirco nos vincit improbus inimicus, quia terrenis sumus negotiis occupati, & cupiditatibus inseruimus. Terrena diligimus, fratres charissimi, & mens nostra in terra defixa est. Ad vesperam inclinat dies. Hora mortis appropinquat, & nos increduli desidemus. Ecce regnum cœlorum in foribus est. Nos autē aures auertimus, & nolumus audire. Signa & portenta, quæ prædixit Dominus, omnia contigerunt. Fames, pestilentiæ, terremotus, terrores, bella, tumultus, & alia eiusmodi nobis videntur esse somnia. Nil nos mouent, cùm ea vel audimus, vel etiam spectamus. Electi ante afflictionem colliguntur, ne videant magnam illam confusionem, quę iniquum orbem est inuasura. Matura iam seges est, & messis instat. Finē hoc habet seculum. Angeli arreptis falcibus Domini iubentis nutum expectant. Timeamus, charissimi. hora diei est vndecima, & longa nobis restat via. Operam demus, vt Dominus nos progredientes inueniat. Vigilemus, & sobrii simus. Qua hora venturus sit Dominus, ignoramus. Terrenarum sollicitudinum onera deponamus, vt leues expeditiq; simus. Prohi-

bet Dominus vlla de re nos esse sollicitos. præcipit, vt nos mutuo diligamus. Nos autem charitatem abiecimus. Charitas exulat, dominantur peccata, iniquitas occupat omnia. Cuncti terrena concupiscunt, cœlestia cōtemnunt, caduca diligunt, æterna despiciunt, præsentia complectuntur, aspernantur futura. Vis fieri cœlestis? Quæ super terram sunt, respue, ad perfectionem contende, ad regnum cœlorum aspira. Ne dixeris. Magnus excolendæ virtutis est labor. Ego autem pusillus sum, & imbecillus. Exercitationis molestiam ferre non possum. Optimum atque pulcherrimum consilium auribus percipe. Audi, frater charissime, & Christi amantissime, quæ dico. Si tibi in regionem, & patriam aliquam longinquam sit proficiscendum, non potes totum itineris spatium vnico passu conficere. Itaque paulatim, & per multa loca, ac multos dies incedens, post magnos tādem labores eo peruenis, quo cupiebas. Eodem modo se habet cœleste regnum & paradisus deliciarum. Illuc enim per ieiunia per continentiam, per vigilias tenditur. Temperantia, lacrimę, vigiliæ, precationes sunt viæ, quę ducunt ad paradisum. Ne verearis pulchram hanc viam ingredi, quæ ducit ad vitam æternam. Velis tantummodo per illam iter facere. Statim enim ante pedes tuos, si promptum animum attuleris, dirigetur. Cum gaudio & lętitia in ipso itinere mansiones facies. Animæ tuę gressus singulis mansionibus firmabuntur. Nullam in hac via, quę ducit in cœlum, reperies difficultatem. Dominus ipse factus est via vitę volentibus ad patrem luminum proficisci. Factus es mihi, Christe Seruator, via vitę me ad patrem ducens. Hęc sola verum continet gaudium. Huius finis est regnum cœlorum. Factus es mihi, Domine Iesu Deus, via vitę, atque lux. Et hausi per me ex fonte munera desiderio plenus. Euasit in corde serui tui gratia tua lux, & lętitia, dulcior in ore meo super mel & fauum.

Extitit gratia tua in anima serui tui tanquam thesaurus. Ditauit paupertatem meam: famem & sordes depulit. Gratia tua, Domine, facta est refugium, & virtus, protectio, & exaltatio, & cibus in tota vita seruo tuo. Quomodo silere poterit seruus tuus, Domine, magnam dulcedinem charitatis & gratię tuę? os meum indignum aperui. Sed lingua mea bonorum largitorem pro dignitate laudare & celebrare non valet. Ego tamen peccator, gratiæ tuæ fluctus, suauitate plenos, & in corde meo ęstuantes excludere nequeo. Cantabo igitur gloriam Domino cœlorum, qui seruo suo dona cœlestia per multiplicem gratiam suam largitus est. Laudabo benignitatem tuam, Christe Seruator: in hac enim laudanda laudem ipse magnam inuenio. Gratiam tuam, Domine, lingua mea celebrare non desinet. Cithara mea nullum spiritalia cantica modulandi finem faciet. Ad se me trahit desiderium tui, o Seruator, & gloria vitę meę. Gratia tua mira quadam suauitate mentem meam impellit, vt post te sequar. Fiat cor meum terra bona, quę semen tuum bonum suscipiat. Gratia tua illam perfundat rore vitę ęternę. Percipiat gratia tua è terra cordis mei fructum bonum, qui tibi semper est gratus, lacrimas, adorationem, & laudes. Conuerte animam meam ad ouile paradisi deliciarum cum oue illa, quę perierat, & inuenta est. Inueniatur anima mea in lumine tuo. Vt ouem illam inuentam in humeros tuos sustulisti, sic indignam hanc animam meam manu tua trahito, vt vtranque offeras sanctissimo patri tuo, & ego cum omnibus sanctis, & piis, & iustis dicam in deliciis illis paradisi. Gloria patri immortali, & filio immortali, & spiritui sancto immortali. Adoratio, honor, & imperium tibi, Domine, qui cœlestia munera largitus es mihi indigno atque inutili seruo tuo, vt glorię drachmam offeram

Regi vniuersorum. Laus Deo nostro in secula seculorum. Amen.

De recta uitæ ratione.

1 SI rectam viuendi rationem diligis, humilitatem amplectere, sine hac enim recta vitæ ratio nequit consistere.

2 Peregrinus a recta semita aberrans in aliena regione vagatur: Et qui ab humilium deflectit itinere, non figet tabernaculum suum inter tabernacula iustorum.

3 Quicquid agis, id agito cum humilitate in nomine Seruatoris nostri Christi, sic enim fructus tuus tolletur in cœlum. Superbia nanque similis est arbori putridæ, cuius rami vndique facile confringuntur. Quòd siquis in eam ascenderit, celeriter decidet.

4 Qui ab humilitate recedit, a Deo incipit derelinqui. Quem autem derelinquit Deus, is, quemadmodum Saul, a malo spiritu vexatur.

5 Is grauiter vexatur, qui peccatorum premitur cõsuetudine, neque ab eiusmodi tempestate vsque ad mortis horam emergit.

6 Si diligenter attenderis, vbique laqueos inimici deprehendes voluptatis illecebris tanquam mellis dulcedine circumlitos, vt siquis voluptati suauitatem gustare velit laqueo capiatur.

7 Noli mel huiusmodi concupiscere, ne decipiaris, dulcedinis, enim illius extremum felle & amaritudine replet amatores suos.

8 Humilitatem amplectére, & Diaboli retibus nunquam capieris. Leuissimis enim humilitatis alis sublatus velocior ac sublimior existes, quàm vt ab eo capi possis.

9 Si quem videris superbia tumidum, aspectu terribilem, habitu splendidum, & comitantium caterua

reliquos prementem, illi ne inuideas, neque perturberis, ſed fortis ac temperans eſto, & eum paulo poſt extinctum aſpicies. Soli enim illi perpetuo florent, qui Dei obtemperant voluntati.

10 Qui pietatis ac virtutis ſtudio ſunt Domino grati, minime admirantur eos, qui huius uitæ deliciis & commodis excellunt. Sciunt enim illos nõ aliter quã agri flores celeriter exareſcere. Nos autem ignaui ac negligentes ſi quem corporis valetudine, & pulchritudine, atque diuitiis præſtantem conſpicimus, licet improbus atque impius ſit, eum planè beatum exiſtimamus. Ex quo fit, vt ignorantes, quanta ſit virtutem ac pietatem colentium dignitas, honeſtos labores ac ſtudia negligamus, temperantiamq; & ſanctitatem aſpernemur.

11 Ludis puerilibus, fratres, ne incumbamus, ſed vitam amplectamur perfectam, ne virtutem colentium gaudio ſpoliati ſempiternis ſuppliciis torqueamur.

12 Beàtus, qui bonas ſpes fouet in corde ſuo, & bonis cogitationibus delectatur, eius enim gloria ingẽs atque immortalis.

13 Silentium & quietem diligamus, vt peccata noſtra conſiderantes modeſte ſubmiſſeq; nos geramus, neque arrogantiæ & malitiæ cogitationes tanquam peſtiferas belluas nutriamus.

14 Silentium & quietem amplectamur, vt cor mundum ſeruemus, & templum, quod nobis commiſſum eſt, a peccatorum corruptione integrũ cuſtodiamus.

15 Pręclara res eſt oratio cum gemitu & lacrimis, ſi tacite peragatur. Nam quæ cum clamore fit, vt audiatur, humanę laudis ſtudium indicat. Qui autem cum iudicio & fide Dominum precatur, in conſpectu eius, cogitat, quemadmodum in ipſo viuimus, mouemur, & ſumus.

16 Si obcæcatum eſt cor tuum, luge coram Deo, vt tibi cognitionis lumen infundat, & illos ne contem-

pſeris,qui animo ardenti clamores emittunt in cœlũ.
17 Qui bonis operibus incumbentes irridet,ſe Diaboli miniſtrum præbet,atque illius ſubſequitur voluntati,nec gaudium illud inueniet, quod ſeruis Dei paratum eſt.
18 Tu verò,qui te in ſtudio pietatis exerces, opera tua prudenter exequere,ne occaſionem præbeas quærentibus occaſionem.
19 Væ hominibus inhumanis,væ doloſis,& delicias confectantibus,acerba enim ilos manent ſupplicia. Quippe qui ſerui ventris effecti Deum aſpernãtur, vt in hac vita vanitatis plena principatus & dignitates obtineant.Sed repente mors ſuperueniens eorum fauces exſiccat,in quas aſsidue ſuaues epulas ingerebant,imperia,atque honores aufert, quibus creatoré ſuum contempſerant.Tunc infelicium cadauera tanquam ſtercora proiiciuntur in terram,animæ verò ad loca propria & conuenientia pertrahuntur.
20 Cum ea,quæ ſenſui iucunda ſunt,in vita perſpexeris,ne capiaris,caue.Illic enim latitat eſca mortis. Neque enim hamum nudum in aquam dimittit piſcator.
21 Cupiditatum retia tendit aduerſarius,vt animas omnes improbus ſibi reddat obnoxias.
22 Anima,quæ capta eſt, fit veluti laqueus ad alias decipiendas,vt inimici pareãt voluntati.Allicit enim illas,quæ nondum expertæ ſunt Draconis acerbitatem.Nam, quemadmodum perdix comprehenſa tanquam eſca proponitur illis,quæ nondum captæ ſunt. Circa illam enim auceps laqueos collocat, vt voce ſua reliquas circumuolitantes ad eos alliciat.
23 Ab excolenda virtute labor te ne deterreat. virtus enim ſine labore comparari non poteſt.
24 Inter labores animi oculos in cœlum tolle, conſideranti enim cœlitum gaudia nullus videbitur labor recuſandus.

25 Studiose labores honestos amplectere, vt inaniũ laborum effugias difficultatem. Iustorum enim labores vitæ fructum afferunt. Peccatorum autem labores sunt miseria pleni.

26 Forti ac patienti animo, vt Deus iubet, uitæ præsentis ærumnas sustine, & Sanctorum spes te minime frustrabitur. Nam inimici iugum mortiferam in se tristitiam habet.

27 Qui addicti sunt mundi vanitati viros bonos student è medio tollere, ne præsentia ipsorum coarguantur. Sed eorum ruina pietatis studiosos illustrat.

28 Ne laborum tuorum fructum amittas, humilitatem cole. Hanc enim si reieceris, inter eos, qui frustra laborant, ipse quoque numeraberis.

29 Vis in officio animam continere? Te ipsum vndique prudenter muni aduersus voluptatum cogitationes, ne in portu naufragium facias.

30 Si te vti portum tutissimum vis constituere, fortitudinis & constantię moles circunda tibi, ne libidinis procella ac fluctibus obruare, & pro portu scopulus efficiaris.

31 Anchoram cũ anchora noli implicare, ne, siquid in te leue reliquum est, a cupiditatibus detraharis.
Qui enim extrahere cupit eum, qui decidit in profundum, prudenter id agere debet, ne ab illius anchora eodem in gurgite demergatur. Malorum enim sermo & consuetudo, facile si detur occasio, aculeo & vnco suo animam figit ac detrahit.

32 Improborum colloquia & consuetudinem fuge, & magna in tranquillitate versabitur animus tuus.

33 In dedecus ac ludibrium incidit, qui non omnia opera sua prudenter agit. Perfectos enim ac sapientes Deus esse nos omnes iubet.

34 Nisi Sancti Spiritus igne vehementer inflammatum te sentias, noli cogitationes aliorum audire. Duplici enim bello oppugnaberis. Nam cum eorũ, quæ

audiuimus, recordatione animæ nerui franguntur: Tum is, qui se se nobis subiecit, nisi vitia virtute superauerit, inimicus efficitur. Cum enim propter negligentiam in eadem peccata reciderit, eum, quem sibi magistrum & correctorem elegerat, vt aduersarium intuetur. At ille si prudens est, cuncta tradit obliuioni. Potest enim Deus illum rursus conuertere.

35 Quemadmuodm, siquis domi columbam nutriat ea verò fenestram apertam inueniat, atque auolet, nõ statim ligno aut lapide obiecto fenestram occludit, sed milii, aut leguminum granula prudenter spargit, vt eam ad reuertẽdum alliciat. Sic multa indiget prudentia & experientia, qui cogitationum maculas studet abstergere.

36 Ita lege, vt ex lectione tua non ea solum, quæ ad dicendi facultatem & elegantiam pertinent, persequare, ne cor tuum feriat arrogantiæ spiritus: Sed instar sapientis apiculę, quę mel ex floribus colligit, ex iis, quæ legis, animi medicamenta conquire.

37 Quemadmodum si pauper gloriæ cupidus sibi Regis nomen imponat, non propterea tamẽ est Rex. Sic & monachus, qui cum occulte comedat, ad fratrũ mensam inediam ac temperantiam simulat, non est virtutis studiosus, sed texit araneę telã. Neque enim per viam Sanctorum incedit, sed per viam illorũ, qui laudes hominum aucupantur, quos sic alloquitur Spi
Psal. 52 ritus Sanctus: Dominus dissipabit ossa eorum, qui hominibus placent.

38 Si mundo renuntiasti, quæ tua sunt, cura, vt optatam margaritam inuenias. Sunt enim qui vel militia relicta, vel diuitiis distributis mundo renuntiantes è seculi vita recesserunt, sed dum propriæ inhærerent voluntati, ceciderunt. Nihil enim grauius, quàm a propria voluntate superari, & non ex diuinæ voluntatis pręscripto vitam instituere. Hi cum se a vitæ negotiis quàm longissime putent discessisse, adhuc

tamen

tamen in ipſo veſtibulo detinentur.

39 Filii Iſrael cum è ferrea ſeruitute liberati mare rubrum incolumes traieciſſent,& eiuſmodi muneribus & commodis fruerentur,in continenti naufragiũ fecerunt, quia propriȩ voluntati voluerunt indulgere,& ex tanta multitudine duo tantum ſeruati ſunt, qui diuina oraculą non contempſerunt, ſed Dei altiſsimi conſilium & voluntatem pie ſanćteq; obſeruarunt.

40 Qui mundo nuntium remiſerunt, commune cũ mundo nihil habent. Hi ſiue primo locentur loco, cum principes non ſint,ſiue poſtremum in locum detrahantur, nihil commouentur. Qui vero de recta pietatis ſententia dimoueri ſe ſinunt,ad mundi voluptates facile declinant, nec pro virtute deinceps certamen ſubeunt, ſed iugum abiicientes diligenter ædificant,quȩ recte quondam deſtruxerunt. Non àliter, quàm ſi virgo grauiſsima, quæ ſenſus ſuos in thalamo ſtudioſe cuſtodiebat, abiecto pudore corrumpatur; Impudenter enim flagitia committit, Neque Deum, neque homines uerita. Attamen Dei manus non effugiet. Nam dies opera cuiuſque declarabit. 1.cor.3. Igne enim explorabuntur.

41 Beatus,qui virtutem operibus profitetur ac prædicat. Virtutem enim verbis profiteri, & re ac factis virtuti contraria ſequi ſalutem afferre non poteſt. Nec qui de modeſtia ac temperantia diſſerit,& flagitioſe viuit, præmium aſſequetur.

42 Animo ne perturberis, ò amice Dei, cum voluptatum ſtudioſos,ea,quæ ſenſui iucunda ſunt,uideris ſine timore conſectari. Flos enim iſtorum fœtet. At eorũ,qui virtutes colunt, ſtudia in luce ſplendent, & mira fragrant ſuauitate. Conſtans igitur eſto in virtutis pietatiſq; ſtudio,vt ab illis etiam, qui fluxas voluptates diligũt,collauderis. Virtutis enim ſtudioſos tacite beatos exiſtimant, licet id aperte fateri nolint.

43 Cum hominum corpora conſpexeris artificio cõpta & ad fœdum amorem excitandum ornata, ea ne admireris, neque te cutis paulopoſt in cinerem diſſoluendæ nitor decipiat, ſed tecum ipſe cum gemitu pſalle, Memento, inquiens, Domine, nos eſſe puluerem. Homo ſicut fœnum. Dies eius tanquã flos agri, ſic efflorebit. Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo, & non ſubſiſtet, & non cognoſcet amplius locum ſuum. miſericordia autem Domini à ſeculo, & vſque in seculũ ſupertimentes eum. Quod ſi feceris adiuuante gratia Dei, in hac pugna non capieris ab inimico.

Pſ. 102.

44 Omni ſtudio Deum ora, vt tibi perfectæ caſtitatis ſpiritũ largiatur, quo Dęmonis inſidias in nocturnis etiã illuſionibus effugias. Vt ſiquis ſe à ſerpente inuadi & oppugnari perſpiciat, aut ab aliquo facem ardentem iniiciente, is de loco in locum aufugiat, ne à fera, aut igne comprehendatur.

45 Quemadmodum ſine labore ac ſtudio nemo ſciẽtiam aut artem vllam pecunia conſequitur, ita ſine diligentia & patientia non poteſt ad perfectionem Monachus peruenire.

46 Quemadmodum reliquis omnibus corporis mẽbris caput anteponis. Et ſiquis te vel lapide, vel fuſte, vel gladio petat, cætera obiicis membra, vt ictum à capite repellas. Cum in eo potiſsimum vitam cõſiſtere non ignores: ita Sanctæ & eiuſdem eſſentiæ Trinitatis fidem, ſine qua vitam, quæ vere vita ſit, viuere nemo poteſt, rebus omnibus antepone.

47 Ex toto corde tuo ſpes tuas omnes in Domino ſitas & locatas habe. Neque enim Dominus ſeruos ſuos in ſe ſperantes vnquã deſpiciet aut derelinquet. Decipere geſtiebat Aegyptia Dei amantiſsimum Ioſeph, & magno impetu ad finem ſibi propoſitum contendebat. At pudicus adoleſcens Dei omnipotentis recordatione veluti rore animum ſuum perfundebat, ne impii amoris igne torreretur. Cuſtodiebat autem

ſenſus ſuos, ne peregrinis cogitationibus locū daret, & impudicæ fœminæ captiuus fieret. Eam enim ſemper, vt mortis laqneum, aſpiciebat. Quamobrē tentatione ſuperata coronatus & Rex Aegypti factus eſt.

48 Decreuerunt homines impii Babylone aduerſus animam piam inſurgere, vt eam turpiter inquinarēt. Sed illa cum Deum altiſsimum adiutorem haberet, improbos magno cum ipſorum dedecore ſuperauit. Cumq; ſe beatam illā in iudicio ſentētiis ſuis capite dānaturos exiſtimaret, ea ipſa re imprudētes in mortis ſentētiā inciderunt. Neque.n.oculos Dei, qui ſemper vigilat, & omnia luſtrat, illudi aut decipi poteſt.

49 Per viam anguſtam atque arduam incedamus, fratres chariſsimi, vt vera cum laude cuſtodem habeamus ac defenſorem Deum.

50 Margaritæ tutiſsimis atque intimis in locis conditæ conſeruantur. Quiſquiliæ autem & viliſsima quæque vt fimus & lutum in platæas proiiciuntur.

51 Siquis in te maledicta cōiiciens exprobret ea, quę flagitioſe cōmiſiſti, te ipſum potius, q̃ illū argue. Tu enim factis te dedecoraſti ea patrans, quæ nūc audire non vis. Noli minis & iracundia illi ſilentiū imponere, ſed teipſum corrige, ne mala committas. Scelerū enim fœtor te animæ tuæ proditorem eſſe ſignificat.

52 A flagitiis & malis operibus te per pœnitentiam ablue & abſterge, & contumeliæ atque infamiæ dedecus te non commouebit.

53 O tu, qui ad vitam aſpiras, peccato reſiſte, & tentationis impetum ne reformida. Tentatio enim militem ſtrenuum minime lædet.

54 Quæ per ignem tranſeunt, ignem non metuunt. Lateres crudi ſunt fragiles & inualidi. iidem igne concocti tam validi fiunt, vt igni ſimul & aquæ reſiſtant. Ac quemadmodum in vaſe fictili aqua, ſic in fornace flamma continetur. Fornax autem ex lateribus conſtat.

55 Tu quoque fortis ac ſtrenuus eſto in tentationibus & tribulationibus, & voluptatum ardoribus obſiſte, ne crudi lateris inſtar, pluuiæ guttis, quam videris habere, ſoliditatem amittas.

56 Opera tua ne putes recta, niſi à piis hominibus comprobentur.

57 Audi vocem Domini, vt opituletur tibi, manusq́; ſuas aduerſus eos, qui te affligũt, obiiciat, & humiliet
Pſal. 80. inimicos tuos. Ibunt enim, vt illis cõminatur, ſecundum deſideria cordis ipſorũ in adinuentionibus ſuis.

58 Omni ſtudio propriæ reſiſte voluntati, & eorum monitis obtempera, qui Deũ timent. & diuina adiuuante miſericordia conteres Draconis caput. Quandiu autem ſequeris voluntatem tuam, à perfectione abeſſe te ſcito quàm longiſsime. Quantum vero abes à perfectione, tantum doctrina indiges ac diſciplina.

59 Suſtine afflictionem in Domino, vt lætitiam percipias. Laborem ſubi, vt mercedis fructum feras.

60 Lapicida lapidibus cedendis, & faber tundẽdo ferro mercedem accipiet.

61 Qui bellum fugit, ſpolia non referet, & qui abhorret à diſciplina, inter prudentes non habebit locum.

62 In ſublime conſcende & terrena cuncta deſpicies humilia & abiecta. Quod ſi è ſublimi deſcenderis, quæuis domuncula dealbata tibi erit admirationi.

63 Omnibus in rebus prudentiam adhibe, qui pietatem colis. Hæc enim te tanquam in vehiculo geſtabit, & multis è periculis eripiet, neque enim ſtudioſos amantesq́; ſui quicquam ad aliorum perniciem aut loqui aut facere patietur.

64 Proficientis eſt; ſeipſum ſemper accuſare, ſeipſum autem accuſantis, alterum eoſdem in errores incidentem minime iudicare.

65 Ex duobus illis ſeruis decoctoribus, qui eandẽ ob cauſam in carcerẽ cõiecti ſunt, ille rei ingratus damnatus eſt, qui in conſeruum ſuũ crudelitatẽ exercuit.

66 Eum, qui incidit in tentationem, irridendo noli condemnare, sed assidue Deum ora, ne te in tẽtationem inducat. Cuius enim animus cogitationum turbine ac procella confusus perturbationibus cedit, is nec homines veretur, nec Deum timet. Quòd si potens ac diues est, audacter mala committit. Sin imbecillus ac pauper contumacia & ipse sua impudenter in scelus & flagitium ruit.
67 Ne sis voluptatum studiosus, aut superbus. Audi sacrum prophetam clamantem: Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiant. Sicut fluit Psal.67.
cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei. Et iusti epulentur & exultent in conspectu Dei.
68 In cellula tua te contine, ò monache, ibique precationi cum animi summissione frequẽter incumbe, quemadmodum tres illi pueri in camino ignis; & ne constituas te speluncam latronum faciens iniusta, ne in die iudicii cõfundaris, cũ hominũ arcana patefiẽt.
69 Qui messis tempore piger est, domum suam lætitia minime cumulabit. Et qui in hac pietatis studiũ & labores negligit, in altera consolationis iustorum expers reperietur.
70 Tempus horrendum ac formidandum nobis aduentat, fratres, cum ea, quæ in occulto & in tenebris gessimus, aperta ac manifesta omnibus proponentur. Væ animæ illi, quæ non habet adiutorem Deum.
71 Agite, fratres Christo charissimi, extremum vitæ diem nobis ante oculos proponamus. Cogitemus, quomodo dies nostros transegerimus. Stultus, qui cum stultis versatur, & in rebus inanibus vitam consumit. Beati, qui præclaram virtutis ac pietatis mercaturam exercent.
72 Quemadmodum diues ventis secundis nauigãs, in stragulis sedet, & oculos sublimes tollit ad quæstum, satagunt coqui, vt epulas illi iucundas parent,

circũſtat turba ſatellitũ. Repente vero coorta tempeſtate, mare turbatur, nauis confringitur, & ipſe ſolus a fluctibus in inſulam deſertã & feris crudelibus plenam impellitur, vbi lugeat, & cõqueratur, & nemine exaudiente capillum faciemq; cõuellat, toto corpore cruciatur infœlix, & ſingulis horis mortem expectat. Qui præ rerum copia pauloante cuncta deſpiciebat, fame, ac ſiti, timoreq; conficitur, & nullus adeſt conſolator. Idem nobis negligentibus contingit. Dum enim deliciis ac voluptatibus incumbimus, mors repente nos opprimit, & in loca horrenda detrudit, vbi peccatores omnes, qui Dominum ſuum nunquã non offenderunt, æternis cruciatibus torquebuntur.

73 Quo in metu verſetur is, quem deſertos in ſcopulos procella coniecit, vbi nullus eſt adiutor aut conſolator, cuiuis facile eſt intelligere. Nos igitur, dum in tuto ſumus, quanto terrore peccator afficiendus ſit, cogitemus, cum in ſuppliciorum & cruciatuum locũ coniectus fuerit.

74 Cor meũ ingemiſcit, & oculi mei lacrymas quærunt, ſed peccatum mentem captiuam detinet, ne reſipiſcens, amaris lacrymis Deum exorem, ne me proiiciat in tenebras exteriores.

75 Domine, qui populum tuũ e manu Pharaonis, & ex fornace ferrea liberaſti, eumq; per mare rubrum incolumẽ eduxiſti, nos item libera ab iniquitatibus noſtris, vt in conſpectu tuo, cum ad iudicandos viuos & mortuos veneris, gratiam inueniamus.

76 Dum in nobis ſunt vires, Domino in cordis rectitudine ſeruiamus, vt nos, cum tentationes inuaſerint, adiuuet, & magnis e periculis eripiat.

77 Deus eos, qui ſibi corde puro ſeruiunt, gloria decorat incredibili, nullus enim glorię Sanctorum inuenitur finis.

78 Dei iuſſu Ionã prophetam cetus deglutiuit, & in ventre ceti tanquam in penu quodam ſeruabatur. Ad

montium extrema descendit caput eius. Abyssus vallauit eum, ęterni terrę vectes illum concluserunt. Ibi tamen supplex precabatur, ascendat, inquiens, de corruptione vita mea. Domine Deus meus. Diuisit profundum oratio eius, aerem scidit, ascendit in cœlum, & ad aures Domini peruenit, vel ipse potius Dominus, qui replet omnia, haud longè absuit ab homine ex animo supplicante.

79 Præcepit Dominus pisci, & prophetam euomuit, qui tanquàm e naui descendens ad prędicandum se contulit.

80 Acuunt dentes aduersus iustos peccatores. Tentationes ingruunt. Coronantur tamen homines pii, & confunduntur impii, qui contra Dei Sanctos mala cogitabant.

81 Heliam Thesbitem improba fœmina persequebatur. Dominus autem seruo suo per coruum victui necessaria subministrabat. Peccatores verò grauis oppressit fames. 3. Reg. 17.

82 In curru igneo sublatus est Helias propheta. At impia Iesabel pręceps e fastigio domus suę est deturbata, & in plateis ciuitatis deuorata est.

83 In cœni lacum coniecerunt impii Ieremiā prophetam, ꝙ pios eius sermones ferre non possent. Horū facinore audito Abimelec corpore quidē Aetiops, sed animo cādidus, & fide cōspicuus Regis iniquitatē incusauit, & ꝓphetā eduxit, ac benedictionē inuenit. 4. Re. 9.

84 Insurrexerūt hostes in eos, qui semper Dei prophetas oppugnabant. Et Hebręorum populus permittente Deo venit in eorum potestatem. Hi cū Dei prophetam aspexissent, vincula detraxerunt, & munera obtulerunt. Eum enim magna pietate pręstantē viderant. Quemadmodum enim qui lucernā gestat, eos, qui adsunt, lumine illustrat, sic virtus passim circunfert glorię splendorem.

85 Coniecerunt impii Danielem prophetam in

lacũ leonũ, vt ab illis deuoraretur, ignorantes, id se in
Dan. 14 propriam perniciem machinari. At Deus per Angelum sanctum, & per manum Abacuc prandium misit seruo suo. Feræ autem videntes prophetam, prostratæ adorabant eum. Vis enim cœlestis obturauerat ora leonum, ne virum iustum offenderent.

86 Cum è medio ferarum eduxissent prophetã, obstupuerunt homines impii, videntes eum tanquam sponsum è thalamo facie splendida egredientem.

87 Iubente Rege adducti sunt viri illi, qui accusauerant Danielem, & in lacũ leonum missi sunt ipsi, & filii, & vxores eorũ, & nõ peruenerunt vsque ad pauimentum lacus, cum arripiẽtes eos leones omnia ossa eorum comminuerunt. Quamobrẽ omnes admirantes exclamarũt. Magnus es Domine Deus Danielis.

88 Hæc considerantes, dilectissimi fratres, operam demus, vt tempore tentationum probati reperiamur. Ideo enim amicos suos tentari permittit Deus, vt eorum patientia & virtus exploretur.

89 Dum licet, Domino in timore, & recto corde, & bono animi proposito seruiamus, ut cum tentationes aduenerint, opem ferat imbecillitati nostræ, nosq; victores declaret, & coronatos ducat in regnum suum.

De beatitudine, & miseria.

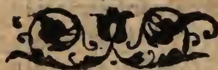
BEATI, qui Deum amant, & propter amorem eius terrena cuncta despiciũt. Beati, qui dies noctesq; lacrimantur, quoniam ab ira ventura liberabuntur. Beati, qui sponte se summisse atque humiliter gerũt, quoniam extollentur. Beati temperantes, quoniam paradisi deliciis perfruentur. Beati, qui vigiliis, & piis exercitationibus affligunt corpora sua, quoniã gaudia cœlestia percipient. Beati, qui se ab improbis cogitationibus integros purosque conseruant, quoniam Spiritus Sanctus habitat in illis. Beati, qui Deum

ex toto animo magis, q̃ mundum diligunt, quoniam amici Christi reperientur. Beati, qui crucem suam libenter ferunt, & verè Christum sequuntur, quoniam ad cœlestem Hierusalem peruenient. Beati, qui lumbis præcinctis in veritate, & ornatis lampadibus suis diuinum sponsum expectant, quoniam simul cum ipso regnabunt in cœlo. Beatus, qui æterna illa bona mentis oculis semper contemplatur, quoniam illa consequetur. Beatus, cui iudicii dies ante oculos versatur asſidue, quiq; operam dat, vt in illa die probatus inueniatur, quoniam lætitia & gaudio incredibili afficietur. Beatus, qui vincit carnis voluptates, quoniam in extremo iudicio fiduciam habebit. Beatus, qui luget in terra, quoniam in cœlo lætabitur cum Angelis Dei. Beatus, qui propter Deum in hoc mundo laborat, quoniam laborum suorum fructus in cœlo percipiet. Beatus, qui non otiosus edit panem suũ, sed ex laboribus manuum suarum, vt Apostolus Paulus, aliis etiam necessaria subministrat, quoniam in sinu Abrahæ conquiescet. Væ autem illis qui in peccatis perseuerant, & pœnitentiæ tempus non agnoscunt, quoniam eos propediem æterno cum dolore, sed frustra pœnitebit. Væ illis, qui dicunt, dum iuuenes sumus, corporis voluptatibus indulgeamus: cùm senes erimus, pœnitentiam amplectemur: quoniam in mortem repente tanquàm in laqueum incident, & spe sua miseri decipientur. Væ illis, qui sponte peccant, & cras, inquiunt, peccata relinquemus. Nesciunt enim quid posterior allatura sit dies, neque ea, quæ in medio nox est interiecta. Væ illis, qui cùm bonum intelligant, manus dant malo: quoniam in die exitus ex hac vita, Angeli mali animas eorum excipient. Væ illis, qui prauis operibus suis proximo pariunt offendiculum: quoniam in die iudicii rationem etiam eorum reddent, quæ propter exemplum ab aliis male gesta fuerint. Vę illis, qui cùm renun-

tiauerint mundo, rursus ad mundum redeunt: in eos enim aratri similitudo torquebitur. Væ illis, qui carnis sequuntur voluntatem, & animæ curam abiiciunt: quoniam ipsorum vita & spes in terram dissoluetur. Væ qui totis viribus atque omni studio non præparant se, vt in die iudicii legitimam habeant defensionem. Væ illis, qui patientiam abiecerunt: quid enim facient, cùm eos Dominus inuiset. In hoc exiguo vitę curriculo, fratres charissimi, omne studium & diligentiam adhibete, vt pœnitentia & lacrymis benignum clementemq; Dominum vobis concilietis, vt vos ad se reuertentes suscipiat, & vitam largiatur. Salutis nostrę curam ne abiiciamus, ne'ue mundi voluptates consectemur Sunt enim fugaces, ac breues, & studiosis ipsarum statim dolorem relinquentes ad alios fugiunt. Omnis mundi gloria ex hoc loco in alium migrat. Et nos nihil sequitur nisi peccatum, & vltrix peccati pœna. Nemo nobis opitulabitur in illa hora, non amicus, non propinquus, non alius quisquàm nisi pœnitentia, & virtutes pœnitentiæ comites, atque adiutrices, vera charitas, humilitas, obedientia, temperantia, & omnia denique opera bona, quæ gesserimus ex voluntate Dei. Hæc ex hac vita nos consequentur. Hæc aduersariis potestatibus, quæ in ipso mortis articulo, nos corripere conabuntur, repugnabunt, Hæc nos adducent ad præsentiam Christi Seruatoris, vt eum cum patre & Spiritu sancto collaudemus in secula seculorum.

Amen.

VITA SANCTI EPHRAEM per D. Gregorium Nyssæ Pōtificem Magni Basilii fratrem grecæ scripta, in latinam versa.

PETRO FRANCISCO ZINO *Veronensi interprete.*

RCANA diuinis in Euangeliis similitudo me ad propositum dicēdi argumentū adhortatur, & linguam silentii freno inseruientem soluit, cogitatiónumque uias tāquam spatiosos campos exæquat & parat, atque orationis currū ad iter arripiendum expeditū ac prōptū reddit, clara uoce hisce quodammodo uerbis exclamans: Non accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, & lucet omnibus, qui in domo sunt. Quid autem ex his intelligatur, adiungit, dicens: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona. Nonne igitur accusandi erimus, si præ ignauia silentio inuoluerimus id, in quo celebrando ingentes animos sumere Dominus imperauit? Etenim cum huius diuini Patris vitam veluti præclaram ac Sole splendidiorem facem accenderit, nobisque declarandam proposuerit, non vult, vt eam taciti prætereuntes subter modium abscondamus, sed in sublimi Ecclesiæ uertice collocemus, vt omnibus, qui in hac orbis terrarum domo ver

ſantur, eluceat, quique ob illam viderint, cœleſtem patrem collaudent.

Quocirca paternum illius vinculum haud ita metuendum eſt, vt Domini præceptum contemnatur. Quin etiam laudationis initium inde ſumendũ fuit, licet nos in extremam orationis partem id reiecerimus. Res enim recte conſideranti illud haud plane vinculum videatur, quod humanam gloriam aſpernantem prohibeat laudibus exornare, aut certe vinculum ad ſoluendum facile, & obligatio eiuſmodi, quæ ad id potius efficiendum amantes impellat. Etenim ex quibus ille laudes ſe vitaturum exiſtimauit, interdicti vinculo conatus noſtros euertens, ea nobis laudandi præbent occaſionem. Nam cum ſingulę ipſius præclaræ animi dotes materiam ad laudãdum exhibeant,tum illud in primis, quòd laudibus nõ oblectatur. Volebat enim non videri, ſed eſſe bonus. Ex qua quidem vel vnica re, etiam ſi nihil aliud laude dignum effeciſſet, collaudandus eſſet. Adeo enim ſe laudibus deiectari dicebat, vt eo vinculo vituperationem ex illis proficiſcentem obſignare voluerit & euitare. Hoc autem primum orationi noſtræ ſtadiũ pandit, & perſpicue demonſtrat metam, ad quam dirigamus curſum, ne temere progrediamur, ne'ue feramur præcipites, ſed per viam regiam incedamus, conſiderantes admirabilem Dei virum, non fuiſſe prohibiturum, ne laudaretur niſi ſe laudibus dignum conſpexiſſet. Nullus enim niſi admodum inſignis & admirandus, cum adhuc viuens maximis virtutibus excellat, memoriam ſui obliuionis poculo obliterare poſteros iubeat. Ac quemadmodum Paulus gratiæ prędicator, auſpex Eccleſiæ, os Chriſti, quanuis dixerit: non ſum dignus vocari Apoſtolus, non tamen propterea effecit, quominus Apoſtolus vocaretur. quin etiam quanto ſummiſsius de ſe ipſe ſenſit, tanto maiorem gloriam eſt aſſecutus, ſic Magnus noſter

hic pater, quoniam se ipsum caute laudibus indignũ iudicauit, iccirco deinceps dignius laudibus deprehendetur.

Cum igitur is nostrę sit Ecclesię mos & institutum, vt virtutis studiosi, propterea quod eius partes coluerint, coronentur, & illi potissimum, qui propter humilem de seipsis existimationem spiritu sublimes effecti sunt, cum Euangelium dicat. Qui se humiliat, exaltabitur, minime vituperandi, aut irridendi, aut condemnandi sunt, qui diuini huius Patris virtutes describentes, vitam ipsius nobis veluti spirantem atque animatam columnam erigunt. Quę autem diximus minime falsa esse sapiens auditor inspiciet, si vbi fuerit peroratum, varia illius virtutum genera colliget, ex quibus nos tanquam pretiosis ac diuersis lapillis atque auro distinctam coronam contexentes, optatum Christi Ecclesię munus offeremus. Gaudet enim illa se eiusmodi donis honestari, quando solennis memoria iusti celebranda occurrit. Quamobrem cum ita ferat circulus anni, vt hodie nobis collaudandus sit Ephræm, fieri non potest, quin magno cum gaudio monumentum hoc & amoris pignus suscipiat.

Ephręm igitur ille celebrandus est, qui Christianis omnibus in ore versatur. Ephręm Syrus, neque enim genus illius erubescimus, cuius moribus exornamur. Ephręm, cuius vitę doctrinęq; splendor vniuerso orbi terrarum illuxit. In omni enim fere loco, qui illustratur a Sole, cognoscitur, atque illis duntaxat incognitus est, qui magnum Ecclesię lumen Basilium ignorant. Ephręm notus ille profecto Ecclesię Euphrates, cuius aquis irrigata Christianorum multitudo, centuplum fidei fructum affert. Ephręm fœcunda illa Dei vitis, quę instar dulcium racemorum doctrinæ fructus producens, Ecclesiæ filios diuina charitate nutriēs explensq; recreat & oblectet. Ephræm

bonus & fidelis Ecclesiæ dispensator, qui virtutum rationes conseruis æque distribuens, Dei familiã optime gubernat. Cuius quidem genus, & nobilitatem tum ab ipso partam, tum à maioribus susceptam, & parentum gloriam, & ortum, & educationem, & ætatis incrementum, & corporis formam, & fortunam, & artes, & cætera, quæ ab externis scriptoribus tanquam magni momenti in laudibus numerantur, nos in medium afferre superuacaneam ducimus. quandoquidem diuos homines non ex rebus eiusmodi laudandos suscepimus. Itaque licet ad hunc laudandum inde etiam abunoe nobis suppetant argumenta, non aliis tamen rationibus quàm quibus ipse viuendo docendoque illustrem se reddidit, orationis coronam connectemus. Veræ enim laudes consistunt in iis, quæ in nobis ipsis posita sunt & illis præmia debentur, quæ ex voluntate nostra proficiscuntur. Earum vero rerum, quas recensuimus, & vituperationes sunt falsæ, & laudes ineptæ.

Quomodo enim ex genere laudari velit, qui omnem mundi nobilitatem contempsit? & ex optimis optimis operibus dei filius fieri voluit? aut ob patriã se commendari patiatur, qui totum orbem ad se pertinere non censuit? quique vt hostilem in maioribus & parentibus materiam gloria dulcem efficeret, corporis affectionem, atque animalem ipsam carnis tuniculam vt celerrimos ad virtutem cursus impedientem, plane conculcauit? Quomodo denique aut ex incremento corporeo, aut ex educatione, aut ex arte, aut ex aliis id genus huiusce vitæ studiis abiectis se decorari permittat, qui iam inde ab ipsa pueritia in diuinarum scripturarum meditatione educatus, & crescens, & ex perennibus gratię fontibus bibens ad mensuram ætatis Christi, vt Apostoli verbis vtar, peruenire contendit? Cum igitur sciamus magnum hunc nostrum patrem irridendis his laudibus, quibus

homines corpori dediti capiuntur, cumulari se nolle, ex propriis ipsum laboribus mediocritee saltem conabimur commendare. neque enim eam naturam habet oratio, vt supra vires intendatur. Quare dabimus operam, vt neque infantia impediti, quæ dicenda sunt, silentio prętereamus, neque per semitam a patrum institutis abhorrentem incedentes, a via regia discedamus, sed inter vtranque percurrentes, orationem nostram temperemus.

Quę sunt autem illa, quæ nobis ad laudationem eius contexendam subiecimus? actio nimirum & cõtemplatio, quas virtutum examen consequitur, fides, spes, charitas, pietas erga Deum, diuinarum scripturarum meditatio, animi corporisque munditia, assiduæ lacrymæ, vita solitaria, e loco in locum secessio, malorum fuga, doctrina perpetua, precatio continua, humicubatio, vitæque asperitas incredibilis, paupertas atque humilitas singularis, misericordia naturam humanam excedens, zelus diuinus in eos, qui rabie contra pietatem inueherentur, omnia denique, quibus homo ad dei imaginem insignitur. Hisce laudibus noster conspicuus est pater: agnoscit quæ dicimus: proprias esse pręrogatiuas non ignorat: & hos sermones vt nobis non sibi vtiles non aspernatur. Siquidem vel tenuis de ipso commemoratio, studiosis est causa virtutis complectrndæ. Hæc autem nos non aliunde didicimus, sed ex iis, quæ in uariis ipse scriptis suis disseminauit, ex quibus vt sedula apis ex multis floribus spiritualem hunc fauum confecimus. Ac nobis quidem hæc conantibus non suc censebit omnino. Quando sceleratum dæmonem, qui vel in extremo certamine multos supplantare solitus est, amplins non reformidat. Iam enim in tranqnillum cœlitum portum peruenit, vbi nullas procellas metuit aut tempestates.

Quod igitur ad fidẽ pertinet, nulla ex parte pro-

cul à pietate declinans recte admodum sentiebat, id quod cum ex scriptis eius tum ex ecclesiæ de ipso existimatione cognouimus. æquè enim & falsam Sabellii confusionem,& insanam Arii diuisionem detestabatur. Sciebat autem, quo se pietatis fines extenderent. Sic enim vnam,non confusam, sacrosanctamq; trinitatem, & personarum numero diuidebat,& coniungebat vnitate substantiæ, vt neque diuinitatis inopiam iudaice afficeret cõtumelia, neque deorum multitudine more grecorum debaccharetur. Absurda autem Apolinarii opinione sic abhorrebat, vt omni cura eam ex omnium christianorum animis studeret euellere. Quinetiam futiles & effrænatas Anomiorum linguas multis tum argumentis, tum scripturæ testimoniis plane compescuit, maximeque vtilia ac diuina contra illos monumenta nobis reliquit. Siquis autem in Ephrem disputationum cum Nouato certamine velit eius audacissimi stragem videre, aduersarii casum aspiciat. Illic enim adeo superiores in ipso disputandi congressu doctoris nostri vires inueniet, vt hunc virum Pancratiastem, illum mollem ac nondum ætate firmatum puerum dicat. Nec vero eas solum, quæ vel tunc, vel ante exortę fuerant ex malitię semine zizaniorum hæreses, fidei rectitudine profligauit,sed quæ perniciose in posterum pullulare poterant, oculis propheticis prospiciens præcidit, Omnia enim,quæ ab illo conscripta sunt volumina, demonstrationibus conferta sunt. Nunquam igitur hic veritatis filius ab ipsa veritate deflexit. Spem autem in Deo solo, in quo qui spes suas collocant, præmia reportant, defixam habuit. Quamobrem illud Psalmi in omniqus factis & dictis vsurpabat: in ipso sperauit cor meum, & adiutus sum. Quoniam sperantem in Dominum misericordia circundat. Et fiducia in Dominum monti Sion similem efficit, & summam beatitudinem intus posidentem cõstituit,

vt ex

vt ex ipſis prophetis diſcere poſſumus, cum Dauid dicat: Beatus vir, cuius eſt nomen Domini ſpes eius. Hieremias autem: Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. & erit ſicut lignum, quod tranſplantatur ſuper aquas, quod ad humorem mittit radices ſuas, & non timebit, cum venerit æſtus. Eſaias vero: Dominus rex noſter, ipſe ſaluabit nos. Ecce Deus ſaluator meus, fiducialiter agã, & non timebo. cum Paulus etiam nos admoneat, dicens: Teneamus ſpei noſtræ confeſsionẽ fidelis enim eſt, qui repromiſit.

Hac igit diuina & repoſita ſpe enutritus Ephręm, humana omnia contemnens, ſempiternam gloriam quotidie deſiderabat. At amorem erga Deum & proximum tam ſtudioſe ſeruauit, vt è vita decedens hæc diceret. æquum eſt enim, vt ipſa verba, quę omni demonſtratione potiora ſunt, inmedium proferamus. Nullo (inquit) modo in omni mea vita contumelioſus aduerſus Dominum fui, nec ſermo ſtultus egreſſus eſt e labiis meis. In omni vita mea neminem maledictis affeci, & omnino nullo cum homine chriſtiano contendi. O beata lingua, quæ cum fiducia talem emiſit vocem, quæ ſolis Angelis ob vitam ab omni materia mutationeq́; remotam, maxime conuenit. Nobis autem carni ſeruientibus, haud ita congrua, & naturæ noſtræ vires magis exuperans, quàm vt facile factis exæquari poſsit.

Atqui, vt multum labores, vitas eorum explorans, qui virtutibus inſignes extiterunt, nullum tamen huic ſimile puræ ſyncerǽq; charitatis indicium inuenies. Nam ſi inter omnes virtutes charitas excellit, hanc ſic excoluit beatus Ephræm, vt non alius magis ex patribus. Cæterum, quando digna ſuis quiſque factis præmia eſt accepturus, ne patres patribus conferre videamur, hæc aliis conſideranda relinquemus. Neque vero hæc comparationis cauſa diximus, ſed vt

populus clare perfpiceret, noſtrum, immo vero vniuerſæ eccleſiæ doctorem Ephræm, ad ſummum gradum in ſpirituali ſcala virtutum perueniſſe.

Religionem autem in vera poſſeſsione ſapientiæ comparauit, iuxta verba illa Iob: Ecce cultus Dei eſt ſapientia, per illam, vt paulo ante, illius puritatem fidei deſcribentes oſtendimus, quemadmodum Beatus Paulus, in tertium cœlum aſcendit, ęternumq; ſibi nomen & gloriam in eccleſia peperit. Sed diuinarũ ſcripturarum meditatio huic ex lucerna Dauidica accenſa eſt. In meditatione mea (inquit ille) exardeſcet ignis. Amor enim igne cœleſtis contemplationis ipſum inflammans rerum ſublimium incendium excitabat. Omnem enim & antiquam & nouam ſcripturam aſsiduo ſtudio, vt quiuis alius, diligenter verſauit, accurateq; ad verbum interpretatus eſt, & ab ipſa mundi procreatione vſque ad vltimum gratiæ librum quę abdita arcanaq; erant, ſpiritus lumine adiutus, commentariis illuſtrauit.

Neque vero ſolum huius noſtræ diuinitus datæ ſapientiæ latices hauſit, & aliis impertiuit, verumetiam iſtas, quæ ad recte ornateq; dicendi rationem, quæq; ad doctrinæ ſubtilitatem pertinent, artes & diſciplinas, quatenus vtiles arbitrabatur, reiectis inanibus & ſtultis rebus, æquitatisq; lance actionem contemplationemq; ponderans exercuit. Animi autem corporisq; munditia, pro hominis natura, immo ſupra naturam humanam (eſt enim gratiæ donum) excelluit. Vere enim animo quidẽ imperabat, corpore aũt ſplendide fulgebat, & perturbationum dominam circunferebat. Quod quidem ex inſidiis, quæ illi (vt memoriæ proditum eſt) ab impudica muliere factę ſunt, confirmatur. Etenim quum ea velut eſca malitiæ ad decipiendum eximium virum homicida Belial vſus eſſet, tantum abfuit, vt quod ſperabat, aſſequeretur, vt contra ipſum inſidiatorem eam ipſe pugnantem in

acie constituerit. Nam cohortationibus, admonitionibus, & diuinarum rationum incantationibus conuersam ad meliorem frugem perduxit. & ex incontinente temperatam, grauem ex petulanti, ex inquinata puram reddidit.

Iam profluentes ac perpetuas eius lacrymas commemorare cogitanti, vere oboriuntur lacrymæ. Vix enim sine lacrymis licet ipsius lacrymarum pelagus traiicere. Nam vt omnibus hominibus sine intermissione spiritum ducere proprium est, sic Ephræm continenter lacrymas fundere natura insitum videbatur. Nullus enim dies, nulla nox, nulla noctis, dieiq; pars, nullum breuissimi temporis momentum fuit, in quo non vigiles ipsius oculi lacrymis madidi cernerentur. Modo enim communes, modo priuatas, vt dicebat, absurditates deplorabat. Suspiriis autem oculorum flumina sapienter inhibebat, aut suspiria potius fluminibus oculorum excitabat. Et erat vtriusque rei progressus admirabilis, cum alioquin vtrunque alterius causa videretur. Profluebant enim ipsi lacrymæ, & causa multis erat incognita. Etenim cum illas tempus non aufferret, sed mutua quadam vicissitudine & lacrymæ suspiria, & suspiria lacrymas exciperent, alterutrius causa latitabat. Hoc autem perspiciet quisquis ipsius scripta perlegerit. Neque enim solum vbi de pœnitentia, de moribus, de bonis vitæ institutis loquitur, ipsum lugentem inueniet, sed etiam in ipsis laudationibus, quas plerique omnes hilaritate multa conantur aspergere. Hic autem idem vbique fuit, & assidue lugendi munus ac diuitias expetiuit. Ex quo nunc etiam fere omnes ipsius sermonum auditores, ad veram vitam amplectendam reuocat. Tantam eius lacrymis mista vim habet oratio. Quis enim adeo duro lapideoq; corde præditus est, qui verba eius exaudiens, non mansuefiat, & abiecta morum asperitate, suis ipsius peccatis non doleat? Quis adeo ferus &

immanis, qui salutiferam eius doctrinam auribus percipiens non defleat tẽpus, quod male contriuit? Quis tam crudelis & inhumanus, qui non simul ac verba illius melle dulciora gustauerit, benignus, mitis, & amabilis euadat? Quis a lacrymis abhorrens ita se voluptatibus dedidit, quin paucis illius verbis auditis, remunerationem illam, quam pro anteactæ vitæ ratione sumus accepturi, in memoriam reuocans, lamentetur & lugeat?

In rebus, quę fieri nequeunt prouerbium illud vsurpant: lapidi misericordiam persuades. Id tamen fieri posse nos experimento docti didicimus. Diuinus enim hic senex animos, quos ob prauam obstinatamq; duritiem lapides dicas, emolliuit, fregit, tractauit, vt voluit quis eius de humilitate orationem legens, non omnem protinus de se existimationem & stultam arrogantiam deponat? Seque omnium abiectissimum fateatur? Quis legens ea, quæ scripsit de charitate, non sic inflammetur, vt ad omne subeundum periculum paratus sit? Quis versans illa, quibus virginitatem commendat, non se Deo castum corpore & animo conetur offerre? Quis admouens aurem orationi, qua iudicium, siue secundum Christi aduentum describit, non animo sic afficiatur, vt ad illud iudicium se sisti iam putet? metuque ita contremiscat, ac si contra se ipsum sentẽtia pronuntietur? Sic enim futurum illud Dei iudicium expressit, atque ante oculos posuit pręclarus & diuinus hic vir, vt ad eius cognitionem nihil aliud, nisi vt res ipsa fiat, deesse videatur.

Cum igitur in eiusmodi cogitationibus de iudicio beatus ipse assidue versaretur, mundum effugit, & ea, quę in mundo sunt. Procul autem recessit fugiens, vt scriptum est, & mansit in solitudine, sibi ipsi vacans & Deo, atque inde virtutum munera accipiens. Iam enim plane nouerat, qui solitariam vitam eligunt, e

turbulentis mundi perturbationibus & tempestatibus liberari, & in portum quietis & tranquillitatis peruenire, vbi consuetudine fruantur Angelorum, & mentibus sublimes, quoad licet, tollantur ad contemplationem Dei. Verum, quando spiritus illum monens ad multorum ædificationem ita disponebat, vt loca mutaret, non renitebatur sed obtemperabat. erat enim iussis mandatisque Dei, vt quiuis alius, obediens. Itaque patriam relinquere, vt diuinus ille Abraham, iussus, ad Edessenorum vrbem accessit. Neque enim parerat, vt diutius sub terra sol abscondere tur. His autem de causis eo se contulit, vt & quæ illic sancta erant, inuiseret, & sapientem aliquem virum alloqueretur, & cognitionis fructum aut caperet, aut impertiret.

Cum igitur ad ciuitatem peruenisset, & iam portam ingrederetur, loco sapientis hominis, quem optabat, scortum occurrit. Quamobrem cum præter expectationem in molestum illud spectaculum incidisset, spe sua deiectus oculos auertebat. At ipsum improba fœmina contentis oculis intuebatur. Cui vir sapiens, o mulier, inquit, dic mihi, cur me tandiu contueris? at illa prompte, quoniam ex te homine ego sum, tu vero me ne aspicis quidem, sed in terram ex qua sumptus es, oculos defixos tenes. Eam sibi inexpectatam responsionem valde profuisse vir sapiens fatebatur. Quapropter immensam Dei potentiam collaudauit, qui ea, quæ speramus, præter spem nobis largiri potest. Inde Cæsaream Cappadociæ diuino spiritu ductus ipsum os ecclesiæ auream illam doctrinæ lusciniam Basilium vidit. Quem senex intuitus, cœpit multis faustis vocibus venerari. Nam perspicaci mentis oculo splendidam columbam dextero ipsius humero insidentem, & verba sapientiæ suppeditantem, eaque ipsum populo depromentem cernebat. Ex qua quidem graui columba edoctus ille, diuini huius pa

tris peregrinationẽ intellexerat, eumq; esse Ephrem illum Syrum cognouerat. Opportune igitur ambo mutua consuetudine fruebantur. Atque ita laboriosa illa peregrinatio Ephræm non inutilis fuit.

Porrò naturalis innocentia vitæ illi malorum fugam ostendebat, ex ea enim & meliora prospicere, & deteriora discebat euitare, & illas sententias ac rationes eligere, quæ puræ essent, quæq; ad capessendã honestatem conducerent, & docendi vsum non impedirent. Abunde enim diuino seni datum est a Christo verbi talentum, quod cum ad mensas cordium multis exhiberet, ipsi tamen in primis profuit. Hæc autem ipse de se dixisse fertur. Sibi, cum primum excederet e tenera illa ætate pueritiæ, arcana eiusmodi visa contigisse. Ipsi enim iuxta linguam valde fructifera vitis oriri videbatur. Quæ quidem ita crescebat, vt vniuersum orbem impleret Omnes autem cœli volucres aduolantes eius fructibus vescebantur. At ipsa vitis quanto plures volucres fructus decerpentes excipiebat, tanto magis racemis abundabat. Illud præterea, quod ad ipsum pertineret, alius quidam se conspexisse testatus est. Nimirum Angelorum multitudinem e cœlo descendentem volumen intus forisq; conscriptum manibus continere. Sic autem diuinam illam aciem colloqui visam esse: Quisnam volumen hoc in manus accipiat? Atque hos quidem hunc, illos illum, alius alium ex præstantibus eo tempore hominibus respondisse. Deinde post omnium probationem subiecisse. Hi quidem sancti, & serui Dei sunt. Attamen volumen hoc in manus accipere nequeunt. Cumque multos, qui eo tempore viuebant, nominassent, neque vllus ex eis placuissent, ad extremum cõmuni consensu in eam sententiam conuenientes, dixisse: nullus volumen hoc potest in manus sumere præter Ephræm. Tum cœlestes Angelos idem vidisse dicitur, Ephræm volumen tradere, de nocteque sur-

gens ad Ecclesiam visum illud considerans contendisse. Auditoque Ephræm, qui tunc luculentã gratiaque refertam habebat orationem, quid visum significaret, intellexisse, Deumque laudasse, qui tam eximium dicendi munus viro sancto largitus esset. Tantam enim sapientiæ copiam illi tribuerat Deus, vt quanuis ei suppeterent perpetui quasi verborum fontes, rebus tamen explicandis non essent pares. Quod quidem non linguę tarditate, sed celeritate cogitationis accidebat. Lingua enim cogitandi vim aliorum exæquabat; sed tamen tardior erat, q̃ vt sententias ipsius assequeretur. Itaque Magnus senex a Deo singulare eloquendi munus efflagitabat his verbis: Largire Domine, flumina gratiæ tuæ. Nam doctrinæ abyssus linguam absorbebat, vt sensa ipsius efferre non posset, cum muneri concionandi instrumenta ad dicendum idonea deessent.

Conciones autem illius nihil aliud nisi precatio interpellabat: precationem rursus conciones excipiebat. Ex quo fiebat, vt cum in ea vicissim studia totus incumberet, assidue in rerum diuinarum contemplatione versaretur. Nam corpus quidem ipsum inedia temperantiaque domitum sic affecerat, vt rationi tanq̃ dominæ obediens, non magis, q̃ si mortuum esset, voluptatis vllum haberet sensum. Cumque ad ea, quæ non conueniunt, obeunda immobile torperet, iis tamen, quæ animorum saluti conducunt, exequendis robore præstaret. Quid? quod ne noctes quidem, somni simulacris & imaginibus decipientes, ipsi virtutis cursum interrumpebant? Etenim quem accedentes susceperant sobrium, recedentes vigilantem relinquebant. Id nimirum agentem, ne manus principis istius oppressum somno deprehenderet. Tantum autem temporis quieti concedebat, quantum transigendæ vitę necessarium erat. ne sublata omnino naturali vicissitudine caro solutionem violentam patere-

tur. Sed ſomnum ab oculis cum alia multa diſcutiebant, tum illud in primis, quòd aſpere & duriter vitã agens, & uariis modis corpus affligens, humi etiam cubabat. His enim potiſsimum rationibus ſomni affectio expelli conſueuit. Paupertatem uerò tantam ſeruabat, quantam audis Diuis Apoſtolis fuiſſe. Quocirca ſiquis hunc paupertatem colentium exemplar vocet minimè aberret a veritate. Dulciſsimam profecto planeque beatam vocem illam tanq̃ paupertatis magiſtram hinc profecturus in cœlum nobis reliquit. Nec crumena (inquit) nec baculus, nec pera Ephręm vnq̃ fuit. Nunquam aurum, aut argentum, aut vllam rem aliam poſſedi. Bonum enim Regem diſcipulis ſuis audiui dicentem in Euangeliis: Nihil in terra poſsideatis. Quare nulla me rerum eiuſmodi cupiditas cœpit. Glorię igitur pecunięque contemptor, & quæ pręſtantiora ſunt amans, ad Apoſtolos in eo curſu q̃ proximè accedere contendebat.

Quid commemorem animi ſummiſsionem ipſius atque humilitatem, cum ea virtus paſsim in omnibus eius ſermonibus & ſcriptis ſe ab eo ſingulariter excultam fuiſſe quodammodo clamet? Quando enim ad arrogantię tumoriſque lapidem offendit pes illius, qui lacrymis lacrymas inuitabat, & cinerem tanquã panem manducabat, & aſpera iniucundaque vita (vt aiunt diuina illa verba) poculum cum fletu miſcebat? Quique ab omni abhorrens humana gloria, cum in hac vita peregrinaretur, ſi a quopiam ſe laudari ſentiebat, ęgre ferens, & alium alias colorem ſumens, atque oculos in terram deiiciens, tenui ſudore madebat, grauique ſilentio tanquàm pudore linguam impediente corripiebatur?

Cum autem ad beatam ac cœleſtem illam vitam eſſet diſceſſurus, vehementi quadam interdictione id ipſum prohibens dixit: Nulla Ephręm Carmina cecineritis, nullam adhibueritis laudationem. Ne me

pretioso cum vestimento sepelieritis, ne'ue priuatim corpori meo tumulum constitueritis. Mihi enim cum Deo conuenit, vt habitem cum peregrinis. Aduena enim ego & peregrinus sicut omnes patres mei. Quemadmodum igitur aliarum virtutum, sic huius etiam egregia & perspicua habes indicia. Nam eorum quæ ad eleemosynam cõmiserationemq́ue pertinent, hunc non effectorem modo, sed doctorem fuisse veritatis pręscriptio, lexq́ue confirmat. Etenim cum ex perfecta, quam amplexus fuerat, paupertate, nihil esset reliquum, quod egentibus daret, crebris tamen admonitionibus alios ad misericordiam incitando, eleemosynam impertiebatur. Erat enim profectò huius oratio, licet vultus eius non aspiceretur, veluti diuinitus fabrefacta clauis, quæ locupletum thesauros recluderet, & indigentibus necessaria subministraret. Sed aspectus ipsius Angelicus, idoneus erat, qui sine vlla oratione solus ad commiserationem intuentes commoueret. Tanta in eo tum simplicitas, tum mansuetudo, tum probitas cernebatur. Nullus erat tam impudens, qui nõ ipsum intuens, rubore perfunderetur, seq́ue ipso melior & modestior fieret.

Ac tametsi tam multa in hoc viro perfecta fuerunt, ne quis propterea putet ei absolutam rerum Ecclesiasticarum cognitionem defuisse. Neque enim illã eatenus tantum attigit, vt dicendo instituere alios posset. Sed tam pietatis instituta, q̃ ea, quę illis aduersantur, planè percepit. Illa vt populum erudiret, hæc vt Hęreticos coargueret. Bono enim zelo in eas pietatis inimicas feras mouebatur. Nam sermone quodam, qui ad nos etiam non scriptis sed fama peruenit, ex quo eum veritatis fuisse studiosissimum facile intelligi poterat, Apolinarium leuem, immò dementem, & insanum appellabat, qui res nouas moliens, multa iniqua piæq́ue scripturæ aduersantia duobus libris comprehensa è ventre eructans temere loqueretur. Eos autẽ

libros, cuidam fœminæ, quam in deliciis habuisse dicebatur, custodiendos tradiderat. Quæ cum magno Ephræm comperta essent, eiusdem opinionis se esse simulans, ad fœminam, quæ libros seruabat, accedit. Qui sit, & quam fausta illi è solitudine apportet, aperit, & id genus alia fortasse adiungens, tandem supplicat, vt præceptoris scripta sibi publicæ vtilitatis gratia præbeat, vt nobis, quos tũc hæreticos appellabat, obsistere facilius posset. Quibus verbis capta mulier, eumque vnum ex illis, qui Apolinarii partes tuerentur, existimans, libros exhibuit, orans, vt eos sibi celeriter redderet. At magnus hic Iacob fatuum supplantans Esau, & flagitiosa illa primogenita capiens, sapienter oppresit. Nam piscis glutino vniuersos illinens, folium folio ita coniunxit, vt cum vna pars ab altera præ vehementi vinculo seiungi non posset, in vnicam tabulam singuli libri redacti viderentur. Atque ita eos mulieri, quæ commodauerat, restituit. Illa verò artium eiusmodi, vtpote mulier, imperita, cũ speciem ipsorum extrinsecus saluam aspiceret, quid intus esset, diligentius intueri neglexit.

Cæterum dies haud ita multi preterierant, cum orthodoxis quibusdam defertur diuinus senex, qui Apolinarium acciuisset, & cum illo sermones contulisset. Itaque in iudicium vocatus, impiis illius fretus libris ad diem statutum venit. ac dicere quidem pro se, cũ senectute iam confectus esset, recusauit, petiitque, vt ipsi libri proferrentur, vt ex illis respondere posset, & contradicere. cum igitur delatoris, socii frementes in medium libros attulissent, inueteratus ille dierum malorum iniustitię iudex, vnum ex illis in manus sumens, explicare conabatur. Verum cum glutino vinctus non cederet, ad mediam eius partem aperiendam aggressus est. quam quidem eodem modo conglutinatam reperit. Quamobrem sua ex priore libro frustratus spe, ad alterum accesit, quem quidem totũ adeo

connexum intuitus, vt aperiri non posset; tantò rubore suffusus est, atque ita animo perturbatus, vt ex illo consessu discedens, consilii inopia hærens & exanimatus, in morbum inciderit, eamque ignominiam tã ægre tulit, vt haud procul abfuerit, quin mortem oppeteret.

Ac pietatis quidem zelo talis fuit Magnus noster Pater & Doctor Ephræm. Alias enim mansuetum ac mitem se præbens, cum nulla pugnandi necessitas esset, alias acerbum & grauem, cum fidei periculum immineret, omnia sapienter pro ratione temporis administrabat. Ex hoc enim zelo non minus, quam ob multa ieiunia, & lacrymas, & perpetuas preces laudandus est, atque haud scio, an ob id etiam magis, quòd hæc in eo vno concludebantur, ille ad communem etiam vtilitatem pertinebat. Sicut autem verum eximii venatoris specimen est, cum bellicosas feras insequitur: & boni gubernatoris virtus ostenditur, in aduersa tempestate: Medici sapientis in difficilibus morbis: strenui militis in ipso pugnæ discrimine: sic pietatis religionisque studiosum virum grauia pericula difficultatesque declarant, cum & se, & alios ex insidiis eximit. Nullum profecto virtutis genus est à veteribus excultum, in quo non hic etiam excelluerit. Quapropter animum eius vtilitate, dulcedine, iucunditate manantem fonti, omni aquarum copia fluenti similem possumus dicere: aut prato diuersis & odoratis floribus splendenti: aut cœlo variis stellarum luminibus distincto: aut Paradiso, quem audis fuisse in Edem, innumerabili decorato fructiferarum arborum multitudine: (ita tamen vt serpenti improbo exiliique authori nullus in hunc aditus pareat) aut siquid aliud pulchrum iucundumque multis diuersisque bonis natura cohonestauit, talem beatum Magni Ephræm animum, multis vndique virtutum generibus exornatum existima. Semper enim

vir admirandus in eam curam incubuit, vt perfectum & absolutum virtutum omnium chorum possideret, & quibus reliqui singulis præstiterunt, ea omnia solus ipse consequeretur.

Nam vt sacerdos, eum, qui inter iustos primus numeratus est, Abel. imitatus, nõ ex gregibus ouium, neque ex adipe sacrificia Domino obtulit, sed sine sanguine rationabile obsequium vitæ puritate sacrificauit, ea re tantum dissimilis Abel, quod à scelerato homicida interfectus non fuit, sed inimici Dæmonis laqueos vitans, superatis insidiis ad vitam, quæ nullum finem est habitura, sicut ille, peruenit. Enos autem sic æmulatus est spem, vt non modo Domini Dei sui nomen inuocauerit, sed alios etiam, vt illud inuocarent, edocuerit. Enoch vero vt similis esset operam dedit, non admirabilem eius è terra in Paradisum secessum, sed e materiæ perturbatione, in spiritum transitione imitando. Noe quoque similis extitit, non exiguam in arca lignea generis conseruationem, sed propriam animi incolumitatem vndique procurans, vt vitæ procellas tutò subterfugiens, nullam virtutis iacturam faceret. In multis etiam Abrahæ fuit imitator, atque, vt fidem, mansuetudinem, & amorem erga Deum taceam, in eo potissimum, quòd quemadmodum propriam terram & cognationem ille, sic Ephrem mundum effugit, & in corpore suo vnigeniti sacrificium expressit, se dedicans Deo, & ea membra mortificans, quæ sunt super terram. Isaac autem propter mortem, quã sponte tranquilloque animo subire paratus erat, non tamen inferente patre. Quinetiam quotidie, vt Apostolus, corpore quidem fructum, quod ad propositum pertinet, percipiebat, spiritu autẽ viuebat Deo propter castum corporis tanquam in ariete sacrificium; Iacob verò, Esau, idest hæreseum parentem supplantando, & primogenita, recta videlicet Eccle-

ſiæ decreta, accipiendo, ſimilis fuit. In eo præterea, quòd non ſcalam à terra ad cœlum vſque pertingentem, ſed prælongam ignis columnam, pulchriorem myſterii profunditatem indicantem vidit. Quodq; diſcipulis hic, vt ille filiis, e vita diſceſſurus, benedictiones, diſtribuit, quas qui pronus excipiebat. Magni illius Iacob eſſe arbitrabatur. At Ioſeph ſimilitudinem maxime quidem expreſsit integritate corporis & caſtitate, ſed multo magis, quòd quemadmodum ille triticum, ſic iſte verbum communicauit, nec non in multis Moſi perſimilis fuit.

Fugit enim hic quoque Pharaonem Diabolum, & habitauit in ſolitudine, & Deum vidit, quatenus contemplatione videri poteſt. Et res admirandas effecit, & doctrina ſe populo ducem ac magiſtrum præſtitit. Et Aegyptios decepit, diuitias eorum ſurripiens, libros nimirum Hæreticorum, de quibus triũphauit. & falſum ac potui minime accommodatum infidelitatis mare diuiſis, populumque, fidelium vtique multitudinem traiecit. & pharaonis exercitum impiam calumniatorum progeniem oppreſsit. Et Amalec in fugam vertit, ſiquem Hæreticorum hoc nomine velis appellare. recte chriſtianique viuendi legem à Deo accepit, & nobis omnibus tradidit. Tabernaculi exemplar in monte vidit, non Moſis, ſed horrendi illius futuri iudicii. Sacerdotes conſtituit, de ſacrificio leges & præcepta tradens. Aquam eduxit e petra, dum corda lapidea ad fundendas lacrymas inducit. cœleſti pane, quemadmodum ille, abunde populum aluit, charitatis ſermones nobis proponens, per quos animi maxime confirmantur, & ad ſumendum cum fiducia diuinum & ſacrum panem, qui pro ſalute noſtra e ſinu patris huc venit, accenduntur. Coturnices fidelibus exhibuit, docens, vt per Dei recordationem ſeſe tollant in cœlum, & quæ illic pulchra ſunt, contemplentur. Et

hac quidem ratione si quę Pater hic grauiter gessit, cum rebus gestis priscorum conferre volueris, illis nullo modo inferiorem inuenies.

Siquidem, vt Iesus Naue, Iordanem etiam diuisit, cum clausas benignitate diuitum manus patefecit. populoque terram non abiectæ huius promissionis, sed regni cœlestis distribuit. Ab infantia, vt Samuel, dicatus est Deo, diuinamq; vocem audiuit. Vt Elias, sacerdotes turpitudinis vituperauit. Igneq; diuinum rationis sacrificio, non semel sed sæpius deduxit, & igneo virtutum curru, non in æthera sed in cœlum sublatus est. Vt Elisæus, duplicem spiritus gratiam acquisiuit. Vt prophetæ, diuinæ visionis copia donatus est. Atqui ratio ipsa me mouet, vt hunc vel cum illo, quo nullus inter natos mulierum extitit maior, audeam comparare. cum illo inquam, qui inter legem & gratiam medius fuit. Nam hic, quemadmodum præcursor ille, solitudinem coluit, & ad hunc item factum est verbum Dei. Et preco pœnitentiam docuit. Vt Paulus autem vas electionis, multas tentationes sustinuit. & pœnitentiæ semina, vt ille fidei, diligenter sparsit. Sed quid oportet hunc sigillatim cum sanctis conferre, cum eius recte factis plenus sit orbis terrarum? Longior autem oratio est superuacanea, cum ipsa opera appareant. Nam multitudo verborum fidem infirmat, quasi virtutes non satis ex rebus ipsis declarentur, sed egeant orationis auxilio. Quamobrem operæpretium erit, vt, quod suauissima voluptate animos nostros afficiet, admirabilem eius è vita exitum exponamus.

In cœlum igitur iam profecturus diuinus hic vir illis, qui aderant, imperabat, ne corpus suum pretiosa veste ornatum sepelirent. Quòd siquis amantior sui aliquid eiusmodi cogitasset, mutato in melius consilio, id ipsum, quod honestandæ sepulturæ decreuisset, pauperibus daret. Vnus igitur eorum, qui ade-

rant ſane quam nobilis, cum magni pretii veſtimentum paraſſet, quo diuini ſenis corpus indutum afficeret ſepultura, neglecto, quod audiuerat, mandato, magisque pium & pauperibus præferendum honorem, quem ipſe cogitauerat, iudicans, veſtimentum pauperibus dare diſtulit. Quare protinus à malo dæmone percuſſus, quòd mandato non obtemperaſſet, acerbiſsimas pœnas dabat, ſeq; ante lectulum, in quo vir ſanctus iacebat, ore feruentes ſpumas agens dilaniabat. Cui clementiſsimus ſenex, quidnam, inquit, ô homo, vt in hoc periculum coniicereris, admiſiſti? At ille imperio ſenis excitatus, quanuis eius menti dæmon tenebras offudiſſet, occultum, quod inierat non obediendi ipſius mandato conſilium aperuit. Tum vir humaniſsimus confitentem cõmiſeratus, manuum impoſitione & precatione ab affectione illa hominem liberauit, & in priſtinum reſtituit ſanitatis ſtatum, atque eum ſic allocutus eſt. Perfice, homo, quę dudum promiſiſti.

Hoc igitur facto miraculo, cum iam vitæ finis inſtaret, eos, qui aderant, multis admonitionibus ad amandam & colendam virtutem cohortatus, vt poſtrema eius declarat oratio, ad tranquillum æterni regni portum enauigauit, ſanctaq; ac Deo grata acceſsione, beatorum numerum, qui ab initio ſeculi fuerant, cumulauit. In cœleſtibus enim tabernaculis anima illius conſedit, vbi ſunt ordines Angelorum, vbi Patriarcharum populi, vbi chori Prophetarum, vbi ſedes Apoſtolorum, vbi gaudium Martyrum, vbi piorum lætitia, vbi Doctorum ſplendor, vbi celebres primogenitorum cœtus, vbi purę lætantium voces. In ſacrum illum locum, vbi ſunt ea bona, in quę deſiderant Angeli proſpicere, feliciſsima ſanctiſsimaq; beati clariq; Patris Ephręm anima peruenit. Exiſtimo autem, cum in cœlum aſcenderet, ſingulas virtutes, quas in hac vita coluerat, pręcedentes, res illas recõ-

ditas & pulcherrimas, quę mortalibus oculis cerni non possunt, ostendisse, omniumq; præstantissimam charitatem ad eam accedentem dixisse. Aspice, chara anima, quam tibi pulchritudinem cōparaui, simulq; delicias demonstrasse. Mox accurrentem humilitatē sic allocutam: Vide, anima dilecta Deo, qualem ego tibi locum ornaui. Tum reliquas omnes sigillatim enarrasse, ostendisseque pręmia, quę iam inde, cum ab ipsa in corpore colerentur & exercerentur, in posterum acquirebant. o decantanda atque imitanda peregrinatio. o mors non indigens lacrymarum. o separatio coniunctionem optatam concilians. o transitio, cuius non pœnitet transeuntem. o funus nullam molestiam afferens. Nam dum mores illius admiramur, consolationem accipimus. Aliorum enim hominum mors iis, qui relinquuntur lacrymarum causam prębet, sanctorum autem, lętitiā celebritatemq; conciliat. Neque vero dicenda est mors, sed transitus, & ad meliora demigratio.

Hęc tibi, Patrum optime Ecclesięque Doctor, munera laudum afferimus, non ea quidem pro dignitate, neque indigenti tibi. Quam enim gloriam afferre queat oratio, quę laudati meritis superatur? Sed ob viuentium potius vtilitatem. Quandoquidem bonorum & pręstantium virorum laudationes, vt stimuli & faces animis admotę, vehementer homines ad rectius viuendum incitant & inflammant. Hanc autem laudandi prouinciam alacrius cepimus, quum multis aliis rationibus adducti, pręter vitę doctrinęque famam, toto terrarum orbe vulgatissimam, tum cura illa, quam in homine eiusdem nominis liberando adhibuisti. is enim nos ad hoc onus subeundum impulit, qui à posteris Ismael in bello captus, & procul a patria diu commoratus, cum ad eam reuerti cuperet, & viam commodiorem ignoraret, admirabili ope tua rationem ad salutem aptam inuenit, & quod optauerat,

est

est consecutus. Nam cum in maximum vitę discrimē adductus esset. Quoniam omnes viæ barbarorum copiis interclusæ tenebantur, tę nomine tantum inuocauit, dicens: sancte Ephręm, adiuua me. atque ita tuto periculorum laqueos euasit, mortemque neglexit, & inopinatam salutem assecutus, patriæ auxilio tuo munitus, pręter spem redditus est. Quapropter ad hęc dicenda audacter aggressi tuas laudes impuris labiis attingere non veriti sumus.

Qua quidem in re si haud ita multum defecimus, id ope tua nos assecutos fatemur, tibique acceptum ferimus. Sin dignitate tua longè inferiores nostræ sunt laudes, te quoque (quanuis audacius hoc dictū videri possit) in causa fuisse dicemus, qui & viuens & defunctus, modestię humilitatisque studio, te collaudare volentes impedis. Attamen, siue hoc, siue illud sit, nos pietatis officio pro viribus satisfecimus: teq; id nobis minime succensurum, neque tui amantissimos auersurum, sed æquo libentique animo filiorum balbutientium laudes suscepturū speramus. Tu vero diuino assistens altari, vitæque principi ac sacrosanctæ vna cum angelis sacrificans Trinitati, omnium nostrum recordare, nobisque peccatorum veniam impetra, vt sempiterna regni cœlestis beatitudine perfruamur in Christo Iesu domino nostro, cui gloria in æternum. Amen.

EX HYSTORIAE ECCLESIASTICAE NICEPHORI CALLISTI LIBRO NONO,

Ioanne Lango Interprete.

ADEM HAC ætate & Ephræm Syrus præclarus fuit, qui quidem longo interuallo omnes præcessit. Hic Nisibin patriam habuit, & in monachorum Philosophia exercitatus, breui tantum in lingua Syrorum, quum quidem eam prius ab aliis non didicisset, neque specimen aliquod aut spem, talem eum fore, præbuisset, profecit, vt cum pietatis exercitio ad summum contemplationis peruenerit, tum splendore, facilitate & suauitate verborum, nec non densitate & grauitate sententiarum, etiam præclarissimos quosq; Græcorum, qui eloquentia antiquitus excelluissent, superauerit. Etenim si quis illorum Græca scripta in Syrorum fortè aut aliorum peregrinam linguam transferret, & florentem illam Græcorum ornamentorum gratiam, decentemq; nitorem, & fucū verborum detraheret, illicò quoque adsciticiis coloribus deficientibus, sententiarum obscuritas sese prodebat. At Ephræm lóge alia erat oratio. Nam quā eo adhuc superstite, atque etiam defuncto, postea libri eius in Græcam linguam conuerterentur, non longe admodum a propria & natiua decedebant virtute. Mirum

quidem auditu est, eundem & Græce, & Syriace legi. Quam ob causam magnus ille & oratione & virtute Basilius, qui Cappadocum metropolim episcopatu suo exornauit, summopere virum est admiratus, eundemque eruditionis nomine beatum censuit. Vt tanti viri tam certo testimonio manifestum sit, communiter quoque a Græcis, qui tum clarum in eloquentia obtinuere nomen, præstantissimũ omnium Ephræm iudicatum esse. Vox sane Basilii talis, nõ temere prolata esse existimanda est. Dicitur autem diuinus Ephræm trecentas versuum myriades conscripsisse. Et paulo post. Qualis igitur is sermone fuerit, vel ex hoc ipso coniicere licet. Vita verò ei valde exacta, & bonis operibus spectata fuit. Quietem etiam multo studio est sectatus. Et propter morum castitatem tantopere calumnias deuitauit, vt fere a conspectu mulieris prorsus abhorruerit. Fertur sane, quum mulier quædam nulla prorsus vitæ disciplina, & pudore nullo, in angusto admodum loco ei obuia facta, siue consulto veluti virum tentatura, seu ab aliis, vt hoc faceret, mercede conducta, oculos sine intermissione in eũ coniiceret, increpans, in terram eam prospicere iussisse, illamque respondisse: Sed quomodo tandem terrã ego intuear? quum ęquius sit te eam respicere, qui ex ea conditus sis, quàm me ortum ex te habentem, proindeq; recte te respectantem. Quod mulieris verbum ille admiratus, deinde scripto mandauit. Atque id Syri in primis memoratu dignum ex illius rebus esse censent. Et primùm quidem is sæpe ira victus est: posteaquam aut monasticæ philosophiæ incumbere cœpit, nunquam cõmotus esse visus est. Atque aliquando, cùm dies multos pro cõsuetudine sua ieiunio transegisset, & minister tempore cibum ei afferret, accidit, vt is ollam frangeret. Ephræm vero pudore iuxta & timore correptum illum videns: Bono, inquit, esto animo. Quandoquidem enim obsonium ad nos venire

renuit,nos age ad id accedamus,& ad ollæ fragmenta confidens comedit. Enim vero vt vana etiam gloria superior fuerit, inde liquido patebit. Designabatur vrbi cuidam Episcopus, & iam qui eum ad electionem abducturi erant,adueniebant. Ac ipse statim eo cognito,in forum progressus, veluti mente captus indecore gradiebatur, non satis honeste vestem post se trahens, & quæ venalia erant,surripiens, propalamque comedens. Sic ille mentis impos existimatus, electionem effugit. Et tantisper dum alius epicopatum reciperet,occultans sese,latuit. Plurima sane & alia memoratu digna, & qui de eo conscriptus est liber, & prouinciales eius, Romani simul, & Syri de eo referunt, quæ cuiuis cognoscere est procliue. Vnum illud sane quàm memorabile historię huic inserere visum est,quod ab eo ante obitum est gestum. Fames ingens Edessenorum vrbem premebat: atque ipse, qui multos annos non fuerat domo progressus, tum philosophandi studio aliquantum intermissio, prodiit: & in homines locupletes,qui sic turpiter rerum necessariarum inopia ciues suos pereuntes despicerent, acriter est inuectus,arguens eos, quòd animarum cura neglecta, studium omne in corpore fouendo collocarent. illi autem integritatem & paupertatem viri obseruanter veriti, minime id sic esse affirmarunt: facile enim & promptum eis esse, indigentibus facultates distribuere: deesse saltem, qui in eo ministerio, pro eo atque deceret,fidelem se præberet,omnesque lucro inhiare,& talia fœdè in quæstum suum vertere,dixere. Tum Ephræm: Ego verò,inquit, qualis vobis esse videor? & illi, Honestus atque bonus, respondere: & talis prorsus,qui opinioni,quæ de eo fertur,vita ipsa respondeat. Itaque,ille ait, paratus sum omnibus hac in re inseruire. Et multo ab eis sumpto argento, trecentas parauit mensas: & in publicis porticibus eos, qui fame affecti erant,acceptos,diligenter & benigne

ſouit: aduenas quoque, & alios qui inopia affligerentur, humaniter curauit, idq; tantiſper fecit, dum fames ibi eſt graſſata. Ea verò delapſa, ipſe ad philoſophiæ ſuæ officinam reuerſus, ibi paucos poſt dies vita eſt defunctus. In eccleſia clerici miniſterium ſumpſit. Vita autem monaſtica per celebris, ex æquo cum iis, qui epiſcopatu doctrina, & vitæ ſanctitate clari ſunt, laudatur. Hæc pauca ex multis, quę ab Ephræm recte pieq; facta ſunt, diximus. Res nanque eius omnes ſi pro dignitate earum exponere nos oporteret, aut etiam aliorum, qui tum in eodem philoſophandi genere elaborarunt, vt ſcilicet eorum quiſque vixerit, & quali morum inſtituto vſus ſit, qualis ipſe fuit, ſcriptore eſſet opus.

F I N I S.

Errata sic corrigenda.

Car.11.a.℣.8.	Beatus ter	Beatus, ter
car.12.a.℣.15.	Infœlix	Infelix
car.13.b.℣.24.	mendaciis	mendacis
car.17.b.℣.15.	ornamente	ornamenta
car.17.b.℣.36.	ſpoliatus, eſt	ſpoliatus eſt
car.18.a.℣.18.	Chriſtianiſsimi	Chriſti amiciſsimi
car.19.a.℣.31.	oſtendet	oſtendit
car.21.b.℣.34.	ad	ab
car.22.b.℣. 9.	ſpeculum animæ	ſpeculum, animę
car.24.b.℣.36.	homine	hominem
car.27.a.℣.12.	imparatum	imparatam
car.31.a.℣.34.	compellentem	compellantem
car.31.b.℣. 2.	certificati	teſtificati
car.36.a.℣.27.	poſuit	profuit
car.38.a.℣.27.	addibent	adhibent
car.41.b.℣. 3.	ab	ad
car.43.a.℣.30.	mœrentibus	merentibus
car 44.a.℣.34.	ſua non ſunt	ſua ſunt
car.44.b.℣.17.	Amocum	amicum
car.45.b.℣. 6.	Quin	qui
car.46.b.℣.16.	ſordidus	ſordibus
car.46.b.℣.20.	conſpectu	conſpecto
car.50.a.℣.26.	confuſus	confuſos
car.51.b.℣. 4.	quidem	quidam
car.52.a.℣.15.	pœnitus	penitus
car.53.b.℣.19	eſt is	eſtis
car.54.a.℣. 9.	Dominus, Ieſus	Dominus Ieſus
car.54.b.℣. 6.	slendidis	ſplendidis
car.55.a.℣.22.	poema	pœna
car.55.a.℣.24.	ſcite	ſcito
car.59.a.℣. 6,	operan	operam
car.59.b.℣.17.	metrias	nutrias
car.60.a.℣.17.	complectemini	complectimini
car.61.a.℣.30.	iudicis	iudices

car.64.b.ṽ.36.	ignauius	ignauus
car.66.a.ṽ.16.	calumnis	columnis
car.69.a.ṽ. 1.	male	mala
car.71.b.ṽ.10.	ilos	illos
car.71.b.ṽ.21.	dimittit	demittit

Reliqua benignus ipſe Lector emendabit.

REGISTRVM.

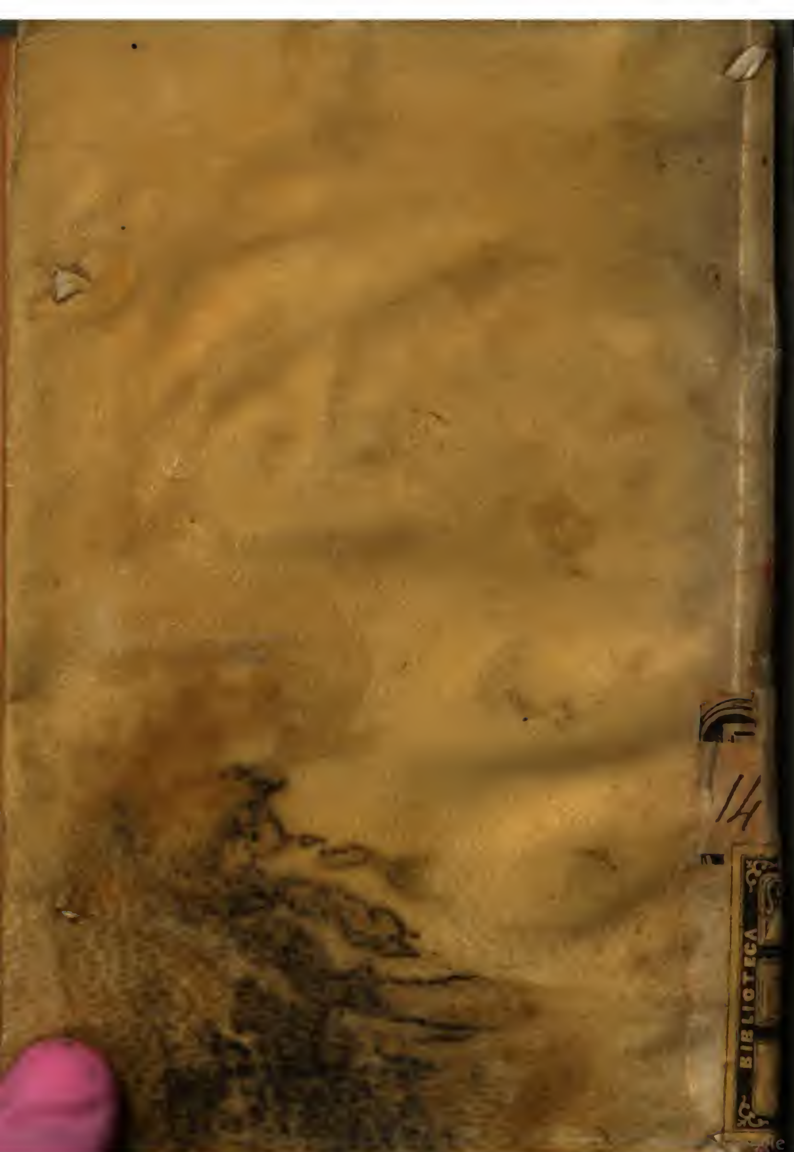
A B C D E F G H I K L M.

Omnes ſunt quaterniones, prçter M, qui eſt duernio.

V E N E T I I S.
APVD FRAN. RAMPAZETVM.
M D L X I.

14
BIBLIOTECA